

ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าว
ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

โดย

นายสุชาติ พรชัยวิเศษกุล
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการมีงานทำ
กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557 - 2558

บทคัดย่อ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายสุชาติ พรชัยวิเศษกุล

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ 57

ในปี 2558 นี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างเป็นทางการ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นจำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา ตราด และหนองคาย ด้วยสาเหตุดังกล่าว อาจก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศที่มีชายแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องดังกล่าว ถือเป็นเรื่องใหม่และน่าสนใจศึกษา จึงได้จัดทำงานวิจัยฉบับนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่จะใช้กับแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทาง โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงาน ในประเทศทุกขั้นตอน รวมถึงศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่เหมาะสมต่อการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งในเรื่องของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และการจ้างงานและการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 2) ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ เช่น การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว การจัดทำพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นต้น 3) ยุทธศาสตร์การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการอนุญาตให้นำเข้าแรงงานได้ทุกสาขาอาชีพ การยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงาน การจัดพื้นที่รับสมัครงานเป็นการเฉพาะ การลดขั้นตอนในการตรวจสอบตราและการอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าว การจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa) เป็นต้น 4) ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาฝีมือแรงงานและการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมถึงการจัดการศึกษา อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ตลอดจนการคุ้มครองและจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม 5) ยุทธศาสตร์ การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) การนำระบบ e-Service เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น และ 6) ยุทธศาสตร์ การติดตามประเมินผล โดยให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะทั้งในระดับของนโยบายและระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอีกด้วย

คำนำ

ในปี 2558 นี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นจำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา ตราด และหนองคาย ซึ่งจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอาจก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากเพื่อเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศที่มีชายแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องใหม่และน่าสนใจศึกษา จึงได้จัดทำงานวิจัยฉบับนี้ขึ้นมา โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศทุกขั้นตอน รวมถึงศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย และนำมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์สำหรับบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย

ผู้วิจัยขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณของท่านเหล่านี้ รวมทั้งวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กระทรวงแรงงาน ที่ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาและทำงานวิจัยฉบับนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต่อไป

(นายสุชาติ พรชัยวิเศษกุล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดการกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว	6
กล่าวนำ	6
แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ	6
แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ	7
กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าว	18
สรุป	31
บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย	34
กล่าวนำ	34
สถานะของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน	34
ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย	51
สรุป	83
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน	87
พิเศษชายแดน	87
กล่าวนำ	87
ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน	87
สรุป	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	111
สรุป	111
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	118
ผนวก ก คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	118
ผนวก ข ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	121
ประวัติย่อผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1-1	มาตรการควบคุมแรงงานต่างชาติของประเทศสิงคโปร์	13
2-1	อนุสัญญาที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน	28
3-1	จำนวนแรงงานไทยในภาคเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามอาชีพและภาค ปี 2549	36
3-2	การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกจ้างเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษา ตอนต้นระหว่างปี 2548 ถึง 2549	37
3-3	สถิติความต้องการและจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2547	38
3-4	สถิติความต้องการและจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2548	39
3-5	สถิติความต้องการและจำนวนการต่อใบอนุญาตแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2549 (ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2549)	40
3-6	ผลการปฏิบัติงานออกใบอนุญาตทำงานใหม่ของแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาวและกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 และวันที่ 16 พฤษภาคม 2549	41
3-7	สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 แยกประเภทกิจการระหว่างวันที่ 15 มกราคม – 30 มิถุนายน 2550	42
3-8	สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2551 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550 แยกประเภทกิจการระหว่างวันที่ 21 มกราคม – 30 มิถุนายน 2551	43
3-9	สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2552 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550 แยกประเภทกิจการระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2552	44

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

3-10	สรุปผลการขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2552 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2551 แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2552– 29 สิงหาคม 2552	45
3-11	สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2553 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 20 มกราคม – 2 มีนาคม 2553	46
3-12	จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาต ให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2554 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2554)	48
3-13	จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาต ให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2555 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2555)	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยตั้งอยู่บนภูมิภาคที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ได้แก่ สหภาพเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย มีแนวชายแดนระยะทางประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีด่านการค้าชายแดน จำนวน 91 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 38 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 53 จุด นอกจากนี้ การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัว ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้น ประเทศไทยจึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน ในช่วงปี พ.ศ. 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นผู้ดำเนินการศึกษาวิจัยการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและกรอบการศึกษาด้านพื้นที่ในโครงการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดให้เป็นการศึกษาใน 5 กลุ่มพื้นที่หลัก ดังนี้

1. ภาคเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดนอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย
3. ภาคตะวันออก ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้ว
4. ภาคตะวันตก ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
5. ภาคใต้ ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดนอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และพื้นที่ชายแดนจังหวัดนราธิวาส

คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่ง

ของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการและแผนปฏิบัติการต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อพิจารณาอนุมัติ

เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2557 ณ กองบัญชาการกองทัพบก เห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยใน 5 พื้นที่ชายแดน (6 ด่าน) เพื่อให้สามารถก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ (1) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (2) อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว (3) จังหวัดตราด (4) จังหวัดมุกดาหาร และ (5) อำเภอสะเตา (ด่านศุลกากรสะเตาและปาดังเบซาร์) จังหวัดสงขลา และเริ่มดำเนินการในอีก 5 พื้นที่ชายแดน (7 ด่าน) เป้าหมายในระยะต่อไปภายในปี 2558 ได้แก่ จังหวัดเชียงราย (อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ) จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดนราธิวาส โดยเน้นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มการจ้างงานและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้ประชาชน แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามายังพื้นที่ตอนใน ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาความแออัดบริเวณด่านชายแดน ในการประชุมดังกล่าวมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง มีอำนาจหน้าที่พิจารณากำหนดแนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะเดินทางเข้ามาทำงานในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ โดยให้จัดทำแผนการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ให้ครอบคลุมถึงงานสาธารณสุขและตรวจคนเข้าเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ในปัจจุบันแรงงานต่างด้าวที่มาอาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว จะเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยถูกต้องตามกฎหมายคนเข้าเมืองและมายื่นขอและได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยจากกระทรวงแรงงานจะมีปัญหาไม่มากเพราะมีจำนวนจำกัดตามที่ทางการอนุญาตให้เข้ามาในแต่ละปี และทุกคนจะมีชื่อที่อยู่และรายละเอียดต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการสามารถติดตามดูแลได้ แต่แรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีเป็นแรงงานที่มาจากหลายประเทศโดยเฉพาะจากประเทศที่สภาพสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจตกต่ำหรือค่าครองชีพ ความเป็นอยู่ของประชาชนลำบากยากจนกว่าประเทศไทยและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะลักลอบเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังเช่นแรงงานไทยบางคนบางกลุ่มลักลอบเข้าไปอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในประเทศที่เจริญมากกว่าไทย

แรงงานต่างด้าวที่สร้างปัญหาสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันเป็นกลุ่มคนต่างชาติที่เข้าเมือง โดยไม่ถูกกฎหมายซึ่งจะก่อปัญหาในประเทศไทยอย่างมาก แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอยู่อาศัย และประกอบอาชีพในประเทศไทยมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายเรื่อง แต่ภัยอันตรายที่จะเกิดจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่การแย่งงานแย่งรายได้ การนำโรคอันตรายหรือร้ายแรง เข้ามาแพร่ระบาด การประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน การประกอบอาชญากรรม และอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ภัยอันตรายจากแรงงานต่างด้าวในทุกเรื่องมีปรากฏเป็นข่าวตามสื่อมวลชนอยู่เป็นประจำ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงาน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถติดตามควบคุมดูแลและทราบประวัติความเป็นมาได้ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและมาจากหลายประเทศ เช่น ปากีสถาน บังคลาเทศ อินเดีย ศรีลังกา เนปาล พม่า ลาว กัมพูชา จีน เวียดนาม เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยหลักจากประเทศต้นทางของแรงงานต่างด้าว ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แตกต่างกันไป ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้อาจจะต้องให้เวลากับประเทศเหล่านี้ได้มีการแก้ปัญหาของตนเอง และปัญหาอีกส่วนหนึ่งอยู่ในวิสัยที่ประเทศไทยจะแก้ได้ คือ ปัจจัยดึงดูดด้านรายได้ ค่าจ้าง โอกาสหารายได้ สภาพแวดล้อมในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งน่าจะมีความมาตรฐานสูงกว่าประเทศเหล่านั้นมากพอสมควร การให้ความสำคัญกับปัจจัยดึงดูดเหล่านี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ อย่างไรก็ตามในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาที่พบมากในนโยบายหรือยุทธศาสตร์การย้ายถิ่นของประเทศไทย คือ การขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย เป็นปัจจุบันตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การขาดความต่อเนื่อง การขัดแย้งของนโยบายและยุทธศาสตร์ เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานกับนโยบายอื่น ๆ ดังนั้น การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจึงควรคำนึงถึงเนื้อหาของนโยบายของรัฐบาลหรือยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่สำคัญด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาความเหมาะสมของนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและจะได้เสนอว่าสมควรจะต้องทบทวนนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าวในส่วนที่ศึกษาต่อไปหรือไม่ เพียงใด พร้อมกับเสนอแนวทางกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่เชื่อมโยงกับการเคลื่อนย้ายแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดนประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย 5 จังหวัดพื้นที่ชายแดน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาและกำหนดขอบเขตความเหมาะสมในการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าว

จากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานได้ตามนโยบายของรัฐบาลและตามที่กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวกำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่จะใช้กับแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย กรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายและยุทธศาสตร์การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวกับนโยบายด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะมีการประกาศเพิ่มเติมในระยะกลางและระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมีช่วงระยะเวลาในการวิจัย 11 เดือน นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2557 ถึง เดือนสิงหาคม 2558 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็นดังนี้

1. ข้อมูลเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยตรง และข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนเอกสารวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยจะทำการวิจัยเฉพาะรูปแบบและลักษณะของยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และในส่วนของ การปรับปรุงกฎหมายและบทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบและเสนอเป็นแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวที่เชื่อมโยงการเคลื่อนย้ายแรงงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย 5 จังหวัดพื้นที่ชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศทุกขั้นตอน
2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยและของประเทศอื่น ๆ

3. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง / หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. จะทำให้ได้แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าว กระบวนการและรูปแบบในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้ทุกหน่วยงานที่ต้องรับนโยบายไปปฏิบัติสามารถกำหนดแผนรองรับได้ในทิศทางเดียวกัน
2. ได้แนวคิดในการกำหนดกฎหมาย บทบาทและโครงสร้างของหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานไปได้ตามนโยบายและปฏิบัติได้จริง
3. เสนอแนะแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะมีการประกาศเพิ่มในระยะกลางและระยะยาว

คำจำกัดความ

ทำงาน	หมายถึง การทำงานโดยใช้กำลังกายหรือความรู้ด้วยประสงค์ค่าจ้าง หรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม
ใบอนุญาต	หมายถึง ใบอนุญาตทำงาน
ผู้รับใบอนุญาตทำงาน	หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งได้รับใบอนุญาต
ภาคธุรกิจ	หมายถึง หน่วยงานผลิตทั้งหมดที่เอกชนเป็นเจ้าของและทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นกิจการในรูปเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนและบริษัท
การทำงานของคนต่างด้าว	หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาทำงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551
แรงงานต่างด้าว	หมายถึง แรงงานซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เข้ามาในราชอาณาจักรไทย เป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
เขตเศรษฐกิจพิเศษ	หมายถึง พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งบริหารจัดการโดยองค์กรหนึ่งซึ่งได้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่บริษัทที่เลือกที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจนั้น วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อเพิ่มการค้าในภูมิภาคโดยการให้สิทธิพิเศษทางการค้า เพื่อกระตุ้นการลงทุนทั้งภายในท้องถิ่นและจากต่างประเทศ

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดการกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว

กล่าวนำ

ในบทนี้เป็นการศึกษาถึงทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว โดยจะศึกษาแนวคิดในการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออก และปัจจัยดึงดูดจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า และจะศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ ซึ่งจะกล่าวถึงแนวคิดในการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าวของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี เป็นต้น จากนั้นจะเป็นการศึกษากฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าว อนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศและนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแรงงานต่างด้าว

แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ

การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญสองประการ ประการแรกคือ ปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออก และประการที่สองคือปัจจัยดึงดูดจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า¹ กล่าวคือ

1. ปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออก

สาเหตุสำคัญที่ทำให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากประเทศเกิดของตนเอง ได้แก่

1.1 อัตราการว่างงาน (Unemployment) อยู่ในอัตราสูง และการทำงานต่ำกว่าระดับ (Underemployment) แรงงานส่วนเกินที่เกิดจากการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าระดับในประเทศนั้น เป็นผลมาจากไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง ขณะที่แรงงานบางส่วนมีความพยายามที่จะหางานทำในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่สามารถหางานที่ตรงกับความต้องการได้แล้ว ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งมีแนวโน้มอย่างมากที่จะเคลื่อนย้ายไปสู่ต่างประเทศ

---

¹ สุณี ฉัตราคม. เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 8. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535). หน้า 38 – 48.

1.2 ระดับค่าจ้างที่ต่ำกว่า เมื่อเทียบกับค่าจ้างในต่างประเทศและอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบกันในเรื่องค่าจ้างหรือเงินเดือนที่ได้รับขณะทำงานในประเทศโอกาสเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างประเทศย่อมมีมากกว่าถ้าค่าจ้างและเงินเดือนในต่างประเทศมีอัตราที่สูงกว่า

1.3 การขาดสิ่งจูงใจสำหรับความก้าวหน้าในอาชีพ แรงงานที่มีความรู้ ความชำนาญสูง แต่ไม่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของตน ย่อมเกิดความรู้สึกอยากเคลื่อนย้ายไปทำงานในต่างประเทศ

1.4 นโยบายกำลังคนที่เหมาะสมกับการวางแผนกำลังคนที่เหมาะสมทำให้เกิดการพัฒนาไปตามระบบงาน แต่ขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาที่ไม่มี การวางแผนพัฒนากำลังคนทำให้ขาดความสมดุลระหว่างงานกับบุคลากร ทำให้มีกำลังแรงงานบางส่วนเป็นส่วนเกินได้ แต่ขณะเดียวกันบางประเทศจะต้องการกำลังคนที่เป็นส่วนเกินน้อยอยู่ก็ได้ ทำให้กำลังคนดังกล่าวต้องการเคลื่อนย้ายออกไปต่างประเทศ

1.5 ปัจจัยทางสังคมและการเมือง แรงงานบางส่วนอาจต้องการอพยพเคลื่อนย้ายไปต่างประเทศ เป็นเพราะไม่พอใจในสภาพสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่สืบเนื่องจากความวุ่นวายและความแตกแยกของกลุ่มการเมืองในประเทศ

2. ปัจจัยดึงดูดในประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า

สาเหตุดึงดูดให้แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าจากประเทศบ้านเกิดเข้าสู่ประเทศใดประเทศหนึ่งได้แก่

2.1 ระดับค่าจ้างและเงินเดือนที่สูงกว่าในประเทศบ้านเกิดของแรงงาน สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจที่สำคัญของแรงงาน ได้แก่ ระดับค่าจ้างและเงินเดือน ถ้าแรงงานในอาชีพต่าง ๆ พบว่าแรงงานประเภทเดียวกันกับเขาในต่างประเทศนั้น มีระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนสูงกว่ามาก ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดให้แรงงานเหล่านี้ต้องการจะอพยพเคลื่อนย้ายออกไปทำงานยังถิ่นใหม่ได้

2.2 การขาดแคลนกำลังคนในบางสาขา ถ้าหากมีการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงาน ทำให้แรงงานในต่างประเทศได้ทราบถึงประเภทแรงงานที่ขาดแคลนเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

2.3 โอกาสสำหรับความก้าวหน้าในอาชีพ ประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการวางแผนพัฒนาบุคลากรที่ยุติธรรมย่อมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของแรงงานโดยทั่วไปอยู่แล้ว และสภาพนี้จะเป็นสิ่งดึงดูดให้แรงงานที่มีความรู้ ความชำนาญจากประเทศด้อยพัฒนาเคลื่อนย้ายไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อโอกาสก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ

1. ความหมายของการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ

การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) หมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมากข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพำนักอยู่ไปยังประเทศอื่นเพื่อดำรงชีวิตเป็นเวลายาวนาน เพื่อกระทำกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทน โดยปกติหลักสากลจะกำหนดว่าการดำรงชีวิตในอีกที่หนึ่งเป็นเวลานาน 1 ปี นับเป็นการย้ายถิ่น² อย่างไรก็ตามผู้ย้ายถิ่นจำนวนหนึ่งสามารถกลายสภาพเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานได้ เมื่อเขาตัดสินใจปักหลักใช้ชีวิตในประเทศที่เข้าไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตที่นั่นเป็นส่วนใหญ่

การย้ายถิ่นอาจจำแนกออกได้ตามสาเหตุเป็น 2 ชนิด ได้แก่ การย้ายถิ่นที่มีสาเหตุจากภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) และการย้ายถิ่นที่มีสาเหตุจากภัยที่เกิดจากการกระทำหรือจากน้ำมือของมนุษย์ และการย้ายถิ่นแบบหนึ่ง คือ การย้ายถิ่นแบบผู้ที่ย้ายถิ่นสมัครใจย้ายถิ่นเอง (Volunteer Migration) กับกรย้ายถิ่นแบบที่ถูกบังคับให้ย้ายถิ่น (Forced Migration) ซึ่งได้แก่การลี้ภัย (Refugee)

กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ Neoclassic อธิบายว่า มนุษย์ตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้ย้ายถิ่นจึงเป็นผู้ย้ายถิ่นทางเศรษฐกิจ ปัจจัยดึงดูดที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์ย้ายถิ่นได้แก่ ค่าจ้างที่สูงขึ้นและโอกาสการได้งานทำ นอกจากอัตราค่าจ้างแล้ว ยังได้เสนอว่าการเลือกเดินทางไปประเทศใดขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ของประเทศต้นทางและ GNP ของประเทศผู้รับแรงงานอีกด้วย ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อกรย้ายถิ่นเพื่อทำงานยังรวมถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทางและประเภทของงานที่จะทำ

นักเศรษฐศาสตร์ซึ่งเล็งเห็นอิทธิพลของโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีผลต่อการย้ายถิ่นได้เสนอสาเหตุระดับโครงสร้างว่าสาเหตุหนึ่ง คือ ปัจจัยดึงดูดจากสภาพเศรษฐกิจในประเทศผู้รับของผู้ย้ายถิ่น สภาพเศรษฐกิจในประเทศผู้รับที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูงจะพัฒนาเป็นเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างตลาดแรงงานระดับปฐม ซึ่งเป็นระดับที่มีความก้าวหน้ามาก และยังเป็นลักษณะงานวิชาชีพที่ต้องการทักษะสูง มีค่าตอบแทน และเป็นงานที่ไม่ต้องใช้แรงกาย ในขณะที่เดียวกันก็มีโครงสร้างตลาดแรงงานระดับทุติย ซึ่งเป็นตลาดแรงงานระดับรอง เป็นงานที่ไม่ใช่งานวิชาชีพ เน้นการใช้ทักษะ

---

² สุภางค์ ฉันทวานิช และคณะ. รายงานการวิจัยเบื้องต้น เรื่อง การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยในเยอรมนี : สภาพชีวิตความเป็นอยู่และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541). หน้า 6 – 15.

ทางร่างกายและการใช้แรงกายมีค่าแรงต่ำกว่า เป็นงานที่เรียกว่า 3Ds คือ งานสกปรก (Dirty) งานเสี่ยง (Dangerous) และงานยากลำบาก (Difficult)

ในสังคมดังกล่าวประชากรของประเทศจะพยายามพัฒนาตนเองเข้าไปมีตำแหน่งงานในตลาดระดับปฐุม ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานที่จะเข้าทำงานในตลาดแรงงานระดับทุติยะ ระบบทุนนิยมได้ทำให้ตลาดแรงงานในสังคมทุนนิยมพัฒนาขึ้นมาเป็นตลาดที่มีโครงสร้างสองระดับเช่นนี้ เมื่อประเทศทุนนิยมเติบโตจนมีสภาพเศรษฐกิจดังกล่าว จะเกิดภาวะเป็นปัจจัยดึงดูดให้แรงงานจากประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจช้ากว่าย้ายเข้ามาเพื่อแสวงหาตำแหน่งงานที่มีความขาดแคลนแรงงานในระดับทุติยะ แรงงานต่างชาติจึงมักเข้าไปทำงานที่พลเมืองของประเทศนั้นไม่ต้องการซึ่งได้แก่ 3Ds นั้นเอง และจากสภาพโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเชื่อมโยงเศรษฐกิจของยุโรป อเมริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียแปซิฟิกเข้าด้วยกัน ทำให้ทิศทางกำหนดการเคลื่อนย้ายของแรงงานย้ายถิ่นจะย้ายถิ่นจากประเทศต้นทางไปยังประเทศผู้รับแรงงาน (Host Country) ที่เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและข้อมูลข่าวสารของโลก และการเกิดขึ้นของระบบโลก (World System) ทำให้เมืองและประเทศบางแห่งเติบโตขึ้นเป็นศูนย์กลาง (Core) ของทุนนิยมโลกที่เรียกว่า “Global City” สภาวะเศรษฐกิจของเมืองและประเทศเหล่านี้จะพัฒนาเป็นเศรษฐกิจสองระบบที่มีความต้องการแรงงานต่างชาติเข้าไปทำงานในระบบตลาดแรงงานในระดับทุติยะ เพราะพลเมืองของตนต้องการทำงานอยู่ในตลาดแรงงานระดับปฐุมหมดแล้ว แรงงานต่างชาติจากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจช้ากว่าเป็นประเทศชายขอบ (Peripheral) ที่จะเคลื่อนย้ายเข้าไปสู่ตำแหน่งงานในประเทศศูนย์กลางทุนนิยม อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายที่ทำได้ก็โดยการมีเส้นทางคมนาคมขนส่ง และจากการที่ Global City ดึงดูดแรงงานต่างชาติเข้าไปจนเกิดปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างหนัก รัฐบาลของเมืองใหญ่เหล่านี้จึงได้พยายามผลักดันนโยบายการลงทุนด้านการผลิตในประเทศชายขอบทุนนิยมแทน

นักสังคมวิทยาพยายามพิจารณาปรากฏการณ์การย้ายถิ่นข้ามประเทศในแง่มุมที่ต่างไปจากนักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมวิทยาพิจารณาว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นของระบบการย้ายถิ่น (Migration System) โดยเห็นว่าการย้ายถิ่นเป็นระบบที่ครอบคลุมปัจจัยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ระบบการย้ายถิ่นยังหมายถึงการเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจเดินทางออกนอกประเทศต้นทางไปยังประเทศผู้รับ โดยผ่านเครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นในประเทศต้นทาง เครือข่ายของการอำนวยความสะดวกระหว่างการย้ายถิ่นและเครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นและผู้ว่าจ้างย้ายถิ่นในประเทศผู้รับกระบวนการย้ายถิ่นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การตัดสินใจย้ายถิ่น ตัวแปรในขั้นนี้จะเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสาเหตุของการย้ายถิ่น สาเหตุสำคัญขั้นนี้ ได้แก่ ตัวแปรในระบบย่อยด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่ ความด้อยโอกาส

ทางเศรษฐกิจของผู้ย้ายถิ่น กล่าวคือ การไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินหรือปัจจัยการผลิตอื่น ๆ และการว่างงานในประเทศต้นทาง การได้ค่าแรงงานที่สูงกว่าและการได้ทำงานในประเทศปลายทาง ตัวแปรทางด้านการเมือง ได้แก่ ความสัมพันธ์ดั้งเดิมหรือความสัมพันธ์ที่ประเทศต้นทางกับประเทศผู้รับมีต่อกัน เช่น การเคยเป็นอาณานิคม การเคยรับผู้ย้ายถิ่นเข้าไปพำนักในอดีต อาชีพที่มีความขาดแคลนแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงาน 3Ds ในตลาดแรงงานระดับทุติยะ ส่วนตัวแปรในระบบย่อยด้านสังคม ได้แก่ การถูกชักนำโดยคนรู้จักให้ย้ายถิ่น การร่วมกันตัดสินใจของคนในครอบครัว เครือญาติและท้องถิ่นเดียวกัน และการหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการย้ายถิ่นจากตัวแปรด้านวัฒนธรรม คือ ค่านิยมที่ต้องการเดินทาง โดยเฉพาะวัยหนุ่มสาวซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน ที่จะย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศที่เรียกกันว่าไป “ชุดทอง” จนทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่เรียกว่า วัฒนธรรมแห่งการย้ายถิ่น (Culture of Migration) ขณะเดียวกันระบบย่อยสุดท้ายคือ ระบบกฎหมาย ตัวแปรสำคัญในเรื่องนี้ คือ กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศต้นทางที่ส่งเสริมให้พลเมืองย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ ไม่กีดกันหรือมีนโยบายกีดกันการส่งออกแรงงาน

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการย้ายถิ่น คือ กระบวนการย้ายถิ่นสำหรับการเดินทาง อันประกอบด้วยค่าเดินทาง ค่านายหน้า และเงินค่าหัวที่ผู้ย้ายถิ่นจะต้องจ่ายให้แก่ผู้จัดการและผู้อำนวยความสะดวก ตัวแปรในระบบการเมือง ได้แก่ นโยบายของรัฐที่จะควบคุมการส่งออกแรงงานย้ายถิ่นหรือเปิดเสรีให้เป็นธุรกิจที่เอกชนสามารถแข่งขันได้ ในกระบวนการนี้ตัวแปรทางการเมือง หมายถึง การรวมกลุ่มระหว่างประเทศด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจการค้าหรือเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งจะมีผลให้การเคลื่อนย้ายของประชากรในกลุ่มประเทศดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น ตัวแปรในระบบสังคม ได้แก่ ระบบการจัดหางานที่มีอยู่โดยถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ระบบวัฒนธรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ย้ายถิ่นกับนายหน้า ค่านิยม ความเชื่อถือส่วนบุคคล (คนรู้จักกัน) มากกว่าเครือข่ายทางการ (บริการของรัฐ) ในการจัดการเดินทาง

ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นเดินทางถึงประเทศปลายทางแล้วจะได้พำนักอยู่ในประเทศนั้น ตัวแปรในขั้นนี้จะเป็นตัวแปรเดียวกันกับผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นเข้าไป เมื่อผู้ย้ายถิ่นเดินทางถึงประเทศปลายทางและดำรงชีวิตโดยการทำงานในประเทศดังกล่าว ผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นในด้านเศรษฐกิจ คือ การได้งานและได้ค่าจ้างที่สูงขึ้นของผู้ย้ายถิ่น การทำสัญญาจ้างงาน ซึ่งกำหนดระยะเวลาที่จะทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศผู้รับได้ การส่งเงินออมกลับประเทศต้นทางให้ครอบครัว หรือญาติพี่น้องของแรงงานย้ายถิ่น ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แรงงานย้ายถิ่นกระทำ ซึ่งมีการย้ายถิ่นต่อเนื่องกันเป็นเครือข่ายทางเศรษฐกิจที่รองรับซึ่งกันและกัน

2. แนวคิดการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ³

2.1 แนวคิดทางเศรษฐกิจใหม่ของการย้ายถิ่น (The New Economic of Migration) เนื่องจากการศึกษาการย้ายถิ่นในต่างประเทศของแรงงานไทยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ.2540 ซึ่งเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียต่างได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์มากขึ้นน้อยแตกต่างกันไป ผู้รับแนวคิดนี้มองการตัดสินใจย้ายถิ่นของแต่ละคนและครัวเรือนในลักษณะของภาพรวมว่าเป็นการตัดสินใจโดยคาดว่าจะได้รับรายได้มากที่สุด และเป็นการลดความเสี่ยงให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะความเสี่ยงที่เกิดจากความล้มเหลวของตลาดแรงงานในประเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดการว่างงานจำนวนมาก และส่งผลต่อการลดลงของรายได้ จึงผลักดันให้ครัวเรือนจัดการความเสี่ยงดังกล่าวโดยการส่งแรงงานที่ล้นเกินในครัวเรือนออกไปหางานยังต่างประเทศแทนการย้ายถิ่นไปหางานในประเทศ แม้ว่าจะเข้าใจดีว่ารายได้ที่ได้รับอาจจะไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะต้นทุนในการเดินทางไปทำงานสูง แต่การมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีรายได้คุ้มกับการลงทุน การไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นการลงทุนเพื่อกระจายความเสี่ยง เนื่องจากการอยู่กับบ้านก็เสี่ยงกับความยากจนหรืออดตาย ดังนั้น ครอบครัวโดยทั่วไปจะกระจายความเสี่ยงโดยการให้สมาชิกในครอบครัวออกไปหางานทำทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่เนื่องจากตลาดแรงงานในประเทศไม่สามารถรองรับแรงงานดังกล่าวได้ จึงต้องเสี่ยงหาตลาดแรงงานในต่างประเทศ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ มักเข้าไปแทรกแซงการย้ายถิ่น โดยการออกนโยบายซึ่งมีผลไม่เฉพาะแต่ตลาดแรงงาน แต่ยังมีผลต่อตลาดทุนและตลาดอื่น ๆ ด้วย เช่น การลดค่าใช้จ่ายในการไปทำงานต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมักส่งผลต่อการกระจายรายได้ของประชากร และมีผลต่อกระแสการย้ายถิ่นระหว่างประเทศของประชากร

2.2 แนวคิดตลาดแรงงานแบบทวิลักษณ์ (Dual Labour Market Theory) ซึ่งให้ความสนใจกับความต้องการแรงงานบางประเภททั้งแรงงานไร้ฝีมือ-กึ่งฝีมือและมีฝีมือของประเทศอุตสาหกรรมโดยภาพรวม มากกว่าที่จะให้ความสนใจต่อการย้ายถิ่นของบุคคลหรือครัวเรือน ขณะนี้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ใหม่มองว่าการย้ายถิ่นระหว่างประเทศมีสาเหตุมาจากปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) คือความต้องการแรงงานบางประเภท โดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง (แรงงานไร้ฝีมือ) ของประเทศปลายทางหรือประเทศพัฒนา ที่เป็นแรงจูงใจให้แรงงานไร้ฝีมือในประเทศด้อยพัฒนามากว่าเดินทางเข้ามาทำงาน

---

³ กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน. ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศต่อการจ้างงานในประเทศและภาวะเศรษฐกิจ. (กรุงเทพฯ : ไบร่ระบุโรงพิมพ์, 2544), หน้า 18 – 20.

มากกว่าปัจจัยผลักดันอันเกิดจากค่าจ้างที่ต่ำหรืออัตราการว่างงานสูงในประเทศต้นทาง ซึ่งเป็นผลจากตลาดแรงงานทวิลักษณ์ ที่แรงงานท้องถิ่นมองว่าแรงงานระดับล่างนอกจากจะมีรายได้ต่ำแล้วยังทำให้ไม่สามารถดำรงสภาพทางสังคมในประเทศได้ แต่ลักษณะของงานดังกล่าวก็ไม่สามารถขจัดออกไปจากสังคมได้ ซึ่งการแบ่งแยกลักษณะตลาดดังกล่าวก็มีผลมาจากระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ (Economic Dualism) และจำนวนแรงงานในประเทศ (Labour Supply) ทั้งผู้ส่งและผู้รับด้วย

2.3 ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมของผู้ย้ายถิ่น (Migrant Network Theory) ซึ่งผู้ย้ายถิ่นอาจมีเครือข่ายโยงใยกับผู้ย้ายถิ่นเก่า ผู้ไม่ย้ายถิ่น รวมนายจ้างทั้งในประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง เครือข่ายดังกล่าวจะก่อให้เกิดการย้ายถิ่นระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะการมีเครือข่ายจะช่วยให้มีการลดต้นทุนการย้ายถิ่น (ทั้งในรูปตัวเงินและต้นทุนทางใจ) และลดความเสี่ยง ซึ่งส่งผลทำให้การจ้างงานหรือความต้องการแรงงานในถิ่นปลายทาง สามารถไปถึงสมาชิกของชุมชนได้รวดเร็ว ทำให้การเดินทางไปทำงานต่างประเทศง่ายขึ้นและสามารถคาดการณ์รายได้ที่จะได้รับแน่นอนกว่า ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวอาจพัฒนาเป็นสถาบัน และทำให้การย้ายถิ่นดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ยากที่รัฐบาลจะควบคุมกระแสการย้ายถิ่น

2.4 ทฤษฎีระบบโลก (World System Theory) ซึ่งมองว่าการย้ายถิ่นระหว่างประเทศเป็นผลพวงมาจากระบบต่าง ๆ ของโลก ซึ่งได้แก่ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ซึ่งก่อตัวและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้กระแสทุนเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและทิศทางของการลงทุน กระแสของการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment – FDI) มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ความต้องการแรงงานในแต่ละประเทศเปลี่ยนแปลงไปและส่งผลต่อการย้ายถิ่นทั้งภายในและระหว่างประเทศด้วย

3. แนวคิดในการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าว

3.1 นโยบายการนำเข้าแรงงานต่างชาติญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นมีนโยบายรับเฉพาะแรงงานต่างชาติที่มีฝีมือเข้าไปทำงาน โดยออกวีซ่าอนุญาตให้ทำงานแก่ผู้ประกอบการอาชีพ จำนวน 14 อาชีพ ได้แก่ ศาสตราจารย์ (Professor) ศิลปิน (Artist) ผู้ประกอบกิจกรรมทางศาสนา (Religious Activities) สื่อสารมวลชน (Journalist) ผู้ลงทุน/นักธุรกิจ (Investor/Business Manager) นักกฎหมาย/นักบัญชี (Legal/Accounting Service) ผู้ประกอบกิจการบริการทางการแพทย์ (Medical Services) นักวิจัย (Researcher) ผู้ประกอบกิจการด้านการศึกษา (Instructor) วิศวกร (Engineer) ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์/กิจการต่างประเทศ (Specialist in Humanities/International Service) ผู้ที่ทำงานกับบริษัทสาขาในต่างประเทศ (Intra – company Transferee) นักแสดง (Entertainer) และแรงงานฝีมือ (Skilled Labour)

แรงงานต่างชาติที่ได้รับการยกเว้นให้ทำงานได้ คือ ผู้ได้รับถิ่นที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่น คู่สมรสหรือบุตรของผู้มีถิ่นที่อยู่ คู่สมรสหรือบุตรบุญธรรมของบุคคลสัญชาติญี่ปุ่น ตามมาตรา 817-2 ของกฎหมาย ฉบับที่ 89 ค.ศ. 1896 ผู้ที่ได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นักการทูต และเจ้าหน้าที่ทางการ เช่น ลูกจ้างท้องถิ่นของสถานทูตต่าง ๆ ทั้งนี้ญี่ปุ่นอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่มีบุตรกับคู่สมรสชาวญี่ปุ่น สามารถยื่นคำขอมีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ครอบครัวถึงบุคคลที่มีสถานะเข้าเมืองหรืออาศัยอยู่ในญี่ปุ่นโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และจะได้รับ การเปลี่ยนสถานะตรวจลงตราเป็น Parents of Japanese สามารถพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นได้ 1 ปี และหากคุณสมบัติตรงตามกำหนดก็สามารถยื่นคำร้องขอต่ออายุได้ใหม่ นอกจากนี้ทางการญี่ปุ่นได้กำหนด โทษปรับสำหรับคนต่างชาติดังกล่าวที่อาศัยและเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและนายจ้างที่จ้างงานต่างชาติ ผิดกฎหมาย เป็นเงินไม่เกิน 2,000,000 เยน และทำงานผิดประเภทของวิชาที่ได้รับอนุญาตไม่เกิน 2,000,000 เยน หากไม่มีเงินค่าปรับต้องถูกกักขังและใช้แรงงาน

ประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือ เนื่องจากคนญี่ปุ่นไม่นิยม ทำงานหนัก งานสกปรก และงานอันตราย จึงมีแรงงานต่างชาติลักลอบทำงานผิดกฎหมาย รัฐบาลญี่ปุ่น จึงมีนโยบายผ่อนปรน และจัดตั้งองค์การความร่วมมือการฝึกงานระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JAPAN INTERNATIONAL TRAINING COOPERATION ORGANIZATION; JITCO) เพื่อให้ความช่วยเหลือในการ ฝึกงานต่างชาติให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และการฝึกงานอย่างเป็นระบบ โดยไม่ผ่านสาย/ นายหน้า เพื่อการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีแก่ผู้ฝึกงาน และคาดว่าจะมีความต้องการแรงงานในบางสาขาเพิ่ม เช่น งานอภิบาลผู้สูงอายุ

3.2 นโยบายการนำเข้าแรงงานต่างชาติสิงคโปร์

การว่าจ้างแรงงานต่างชาติในสิงคโปร์มีวิวัฒนาการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2508 – 2533 นับตั้งแต่สิงคโปร์แยกตัวออกจากมาเลเซีย เนื่องจากสิงคโปร์ได้มีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน จึงมีมาตรการให้บัตรอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างชาติเพื่อดึงดูดแรงงานจากมาเลเซีย และลดปัญหา การขาดแคลนแรงงานทักษะต่ำ แรงงานที่เข้าไปทำงานในสิงคโปร์มาจากมาเลเซีย บังคลาเทศ ไทย ศรีลังกา และอินโดนีเซีย การพัฒนาเศรษฐกิจของสิงคโปร์มุ่งเน้นด้านอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าและสืบเนื่อง จากความต้องการเข้าร่วมในภูมิภาคนิยมของสิงคโปร์ รัฐบาลสิงคโปร์ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ พ.ศ. 2533 (Strategic Economic Plan 1990) ว่าด้วยการจ้างแรงงานที่มีทักษะและความรู้โดยสิงคโปร์ ได้กำหนดระดับของการว่าจ้างงาน ดังนี้

P Pass ได้แก่ กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงและกลุ่มอาชีพ (Professional) แบ่งออกเป็น

- P1 สำหรับผู้มีรายได้น้อยกว่า 7,000 เหรียญสิงคโปร์/เดือน

- P2 สำหรับผู้มีรายได้ 3,500 – 7,000 เหรียญสิงคโปร์/เดือน

Q1 Pass ได้แก่ กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาพอควร มีรายได้ 2,500 เหรียญสิงคโปร์/เดือน

S Pass ได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ 1,800 เหรียญสิงคโปร์/เดือน โดยต้องเสียค่า Levy ให้รัฐบาลสิงคโปร์เดือนละ 50 เหรียญสิงคโปร์ ตามกฎบัญญัติที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2547

R Pass ได้แก่ กลุ่มที่มีทักษะต่ำ มีรายได้ต่ำกว่า 1,800 เหรียญสิงคโปร์/เดือน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานก่อสร้าง และคนรับใช้ในครัวเรือน

รัฐบาลสิงคโปร์กำหนดให้คนต่างชาติทำงานได้ใน 5 กิจการ คือ อุตสาหกรรมการผลิต การโรงแรม การต่อเรือ การก่อสร้าง และแม่บ้าน ปัจจุบันมีคนงานต่างชาติในสิงคโปร์ประมาณ ร้อยละ 20 ของกำลังแรงงาน จำแนกได้ดังนี้

- ระดับ Higher Skilled and Better Education ประมาณ 80,000 คน ทำงานในภาคการเงิน การค้าและผลิต

- แรงงานก่อสร้างหรือกรรมกร ประมาณ 200,000 คน เป็นแรงงานจาก ประเทศมาเลเซีย อินเดีย บังคลาเทศ ปากีสถาน พม่า จีน และไทย

- แม่บ้าน ประมาณ 100,000 คน เป็นแรงงานจากประเทศฟิลิปปินส์ ศรีลังกา และอินโดนีเซีย

- ภาคบริการ ภาคการผลิต และอุตสาหกรรมทางทะเล ประมาณ 150,000 คน ประเทศสิงคโปร์ แบ่งประเภทของใบอนุญาตทำงานเป็น 2 ประเภท ๆ แรก เรียกว่า Employment Pass ใช้สำหรับแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในระดับผู้เชี่ยวชาญสาขาอาชีพ หรือผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะ (พ่อครัว แม่ครัว ผู้ปรุงอาหาร) อัตราค่าจ้างไม่ต่ำกว่า 2,500 เหรียญสิงคโปร์ นายจ้าง ยื่นขอใบอนุญาตทำงานได้โดยตรงที่กระทรวงแรงงาน (Ministry of Manpower) สิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับชาวสิงคโปร์ และแรงงานต่างชาติจะต้องจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน Central Provident Fund; CPF ในอัตราที่กำหนดร้อยละ 20 ของค่าจ้าง โดยลูกจ้างสามารถขอกินได้ตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนด ประเภทที่สองเรียกว่า Work Permit Pass ใช้สำหรับแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานและมีเงินเดือนต่ำกว่า 2,000 เหรียญสิงคโปร์ ในระดับต่ำกว่า 2,500 เหรียญสิงคโปร์ จะเรียกว่า Employment Pass นายจ้างยื่นขอใบอนุญาตทำงานได้ที่กระทรวงแรงงานและต้องวางหลักประกันหรือเงินประกัน ในอัตรา 5,000 เหรียญสิงคโปร์ ต่อคนงานต่างชาติ 1 คน และจ่ายค่าธรรมเนียมตามที่รัฐกำหนด คนงานต้องขอใบอนุญาตทำงาน มีอายุ 2 ปี สามารถต่ออายุได้และจะมีอายุรวมไม่เกิน 10 ปี สำหรับผู้ที่ได้ Work Permit Pass ส่วน Employment Pass ไม่จำกัดระยะเวลา

สิงคโปร์ได้กำหนดมาตรการควบคุมแรงงานต่างชาติ มีการจำกัดสัดส่วนจำนวนแรงงานต่างชาติในแต่ละสาขาและกำหนดให้นายจ้างต้องเสียภาษีการจ้างแรงงานต่างชาติ (Levy Tax) ดังนิตารายที่ 1-1 มาตรการควบคุมแรงงานต่างชาติของประเทศสิงคโปร์

สาขาอาชีพ	สัดส่วนการอนุญาต	LEVY TAX (เหรียญสิงคโปร์/เดือน)	
		แรงงานฝีมือ	แรงงานไม่มีฝีมือ
สาขาการผลิต	ไม่เกินร้อยละ 50 ของลูกจ้างทั้งหมด		
	กรณีจ้างแรงงานต่างชาติไม่เกินร้อยละ 40	100/เดือน	240/เดือน
	กรณีจ้างแรงงานต่างชาติร้อยละ 40 - 50	100/เดือน	310/เดือน
สาขาสervis	ไม่เกินร้อยละ 30 ของลูกจ้างทั้งหมด	100/เดือน	240/เดือน

ตารางที่ 1-1 มาตรการควบคุมแรงงานต่างชาติของประเทศสิงคโปร์ (ต่อ)

สาขาอาชีพ	สัดส่วนการอนุญาต	LEVY TAX (เหรียญสิงคโปร์/เดือน)	
		แรงงานฝีมือ	แรงงานไม่มีฝีมือ
สาขาก่อสร้าง	แรงงานท้องถิ่นต่อแรงงานต่างชาติ 1 : 4	100/เดือน	470/เดือน
สาขาอู่ต่อเรือ	แรงงานท้องถิ่นต่อแรงงานต่างชาติ 1 : 3	100/เดือน	295/เดือน
ลูกเรือ	แรงงานท้องถิ่นต่อแรงงานต่างชาติ 1 : 9	80/เดือน	240/เดือน
งานรับใช้ในบ้าน	ไม่ระบุ	295/เดือน	295/เดือน

หมายเหตุ

1. บริษัทที่มีความต้องการจ้างแรงงานต่างชาติประเภทแรงงานไร้ฝีมือ นอกเหนือโควตาปกติ จะต้องจ่าย Levy Tax 500 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน กระทรวงแรงงานสิงคโปร์ได้ประกาศขยายระยะเวลาการจ้างแรงงานต่างชาติประเภทฝีมือ (Levy ต่ำ) ขยายเป็น 15 ปี ตั้งแต่ 1 มกราคม 2548

2. สาขาอาชีพงานรับใช้ในบ้าน ครอบครัวที่มีบุตรต่ำกว่า 12 ปี หรือมีบิดา มารดาอายุมากกว่า 65 ปี ต้องจ่าย Levy เดือนละ 200 เหรียญสิงคโปร์ และกระทรวงแรงงานสิงคโปร์กำหนดอายุคนรับใช้ในบ้านต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 23 ปี ต้องจบการศึกษาในระบบมากกว่า 8 ปี

นายจ้างที่ต้องการจ้างแรงงานต่างชาติ ต้องยื่นหลักฐานเอกสารต่อกระทรวงแรงงาน ได้แก่ ทะเบียนบริษัท โครงการก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล หรือได้รับสัญญาว่าจ้างเพื่อขอโควตานำเข้าแรงงานต่างชาติทำงานในสิงคโปร์ การอนุมัติโครงการขึ้นอยู่กับชนิดของโครงการ นอกจากนี้

กระทรวงแรงงานสิงคโปร์ กำหนดให้นายจ้างที่นำเข้าแรงงานต่างชาติทำงานต้องวางหลักประกันเป็นเงิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อแรงงานต่างชาติ 1 คน โดยนายจ้างจะได้รับใบ IPA (In-Principle Approvals) เพื่อป้องกันการนำเข้าแรงงานต่างชาติมากเกินไปเกินความต้องการ ทั้งนี้ นายจ้างจะได้รับเงินดังกล่าวคืนเมื่อคนงานทำงานครบสัญญา และเดินทางออกนอกประเทศ

3.3 นโยบายการนำเข้าแรงงานต่างชาติสาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลีได้เร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ในระดับแนวหน้าของเอเชียประกอบกับกฎหมายเกาหลีใต้ ไม่อนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติทำงานในเกาหลีใต้ ทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานกึ่งฝีมือและไร้ฝีมือ และเนื่องจากชาวเกาหลีไม่นิยมทำงานไร้ฝีมือ ประเภท 3Ds ได้แก่ งานสกปรก (Dirty) งานยากลำบาก (Difficult) งานเสี่ยงอันตราย (Dangerous) จึงมีแรงงานต่างชาติลักลอบเข้าไปทำงาน เนื่องจากค่าตอบแทนสูง ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย อินเดีย ปากีสถาน พม่า และจีน ปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในเกาหลี เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในปี 2536 ทางการเกาหลีเปิดโอกาสให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางนำเข้าแรงงานต่างชาติทำงานอยู่กับบริษัทร่วมทุนของเกาหลีกับต่างชาติในรูปของการฝึกงาน (Training) เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี แรงงานต่างชาติที่เข้าไปฝึกงานจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เนื่องจากอยู่ในสภาพผู้ฝึกงาน และอนุญาตให้นำเข้าผู้ฝึกงานต่างชาติโดยถูกต้องตามกฎหมาย คือ

3.3.1 ภาคอุตสาหกรรม ในปี 2537 ทางการเกาหลีได้มอบให้สมาพันธ์ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางแห่งเกาหลี (Korea Federation of Small and Medium Business หรือ KFSB) ซึ่งเกิดจากการรวบรวมสมาชิกภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาคำขอของนายจ้าง และจัดสรรโควตาในการนำเข้าแรงงานต่างชาติโดยสมาพันธ์ฯ จะสอบถามความต้องการของโรงงานต่าง ๆ และเสนอรัฐบาลเพื่อพิจารณาอนุมัติจำนวนคนเป็นปี ๆ ไป ภายใต้โครงการดังกล่าว คนต่างชาติที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับอนุญาตให้เข้าทำงานในเกาหลีใต้เป็นเวลา 2 ปี และสามารถต่อสัญญาได้อีก 1 ปี

3.3.2 ภาคก่อสร้าง ต้นปี 2541 รัฐบาลเกาหลีใต้ได้อนุญาตให้บริษัทก่อสร้างเกาหลีนำเข้าแรงงานต่างชาติทำงานในโครงการพิเศษ 3 โครงการ คือ โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่ โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายโซล-พูซาน และโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ โดยให้อยู่ในความดูแลของสมาคมก่อสร้างเกาหลี (The Construction Association of Korea หรือ CAK)

3.3.3 ภาคเกษตร ในเดือนพฤษภาคม 2547 กระทรวงเกษตรและป่าไม้เกาหลีให้โควตาประเทศไทยจัดส่งแรงงานไทยไปฝึกงานในภาคเกษตร ภายใต้การดูแลของ National Agricultural Cooperative Federation หรือ NACF

3.3.4 เกาหลีได้อนุญาตการฝึกงานของคนต่างชาติ 15 ประเทศ คือ บังคลาเทศ จีน อิหร่าน มองโกเลีย เนปาล ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย คาซัคสถาน พม่า ปากีสถาน ศรีลังกา และอุซเบกิสถาน แรงงานต่างชาติที่เข้าฝึกงานจะไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เนื่องจากมีสถานภาพของผู้ฝึกงาน และได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างในตลาดแรงงานทั่วไปร้อยละ 20 - 50

รัฐบาลเกาหลีได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างชาติ คือ จะออกใบอนุญาตทำงาน (Work Permit System) ให้แก่คนงานต่างชาติจำนวนประมาณ 230,000 คน ที่ทำงานอยู่ในเกาหลีใต้ โดยผิดกฎหมาย หรือพำนักอยู่เกินระยะเวลาตรวจลงตราแต่ไม่เกิน 4 ปี นับจากวันที่เดินทางเข้ามาจนถึงสิ้นสุดเดือนมีนาคม 2546 โดยกระทรวงแรงงานเกาหลีจะให้คนงานยื่นคำขอใบอนุญาตทำงานต่อได้ที่ศูนย์การจ้างงานของกระทรวงแรงงานเกาหลีใต้ทั่วประเทศ โดยผู้ที่ทำงานในเกาหลีใต้ไม่เกิน 3 ปี จะได้รับอนุญาตให้ทำงานต่อได้อีก 2 ปี โดยไม่ต้องเดินทางออกนอกประเทศ และผู้ที่ทำงานในเกาหลีใต้มากกว่า 3 ปี แต่ไม่ถึง 4 ปี ต้องเดินทางออกนอกประเทศก่อนภายในระยะเวลา 3 เดือน จึงจะอนุญาตให้เดินทางกลับเข้าไปทำงานในเกาหลีใต้ หากมีสัญญาจ้างกับนายจ้างเกาหลี และจะอนุญาตให้คนงานอยู่ทำงานในเกาหลีใต้ต่อได้จนครบ 5 ปี โดยนับรวมระยะเวลาที่เคยอยู่ในเกาหลีใต้ที่ผ่านมา

สำหรับนโยบายการจ้างแรงงานต่างชาติของเกาหลี จะอนุญาตทำงานเฉพาะ 5 สาขา กิจการ ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต ต้องเป็นกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก มีพนักงานประจำน้อยกว่า 300 คน การประมง กิจการประมงชายฝั่งที่มีเรือลากอวนขนาด 10 – 25 ตัน การเกษตรและเลี้ยงสัตว์ การก่อสร้าง ที่มีงบประมาณไม่เกิน 30,000 ล้านบาท และการบริการใน 6 ประเภท ได้แก่ งานในภัตตาคาร business support service งานทำความสะอาดตึก งานบริการสังคม งานทำความสะอาด งานดูแลผู้ป่วย และงานผู้ช่วยงานบ้าน ทั้งนี้ ประเภทกิจการก่อสร้าง และการบริการ จะอนุญาตให้ทำงานเฉพาะแรงงานต่างชาติผู้สืบเชื้อสายเกาหลีเท่านั้น

3.4 แนวคิดการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าวจากงานศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่องบทสังเคราะห์สถานการณ์คนข้ามชาติ และทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย ของ กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ เมื่อปี 2540⁴ ได้เสนอแนวคิดในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองมาทำงานว่ามีอยู่

⁴ กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. “รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบจากภาวะการเกิด การเจ็บป่วย และการตายของแรงงานข้ามชาติต่อนโยบายสาธารณสุข”. (เอกสารประกอบชุดโครงการวิจัย เรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทยโดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.2540). หน้า 11 – 25.

3 แนวคิด คือ แนวคิดแรกเป็นแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมองว่าแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมือง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอันมีผลต่อความมั่นคงของชาติจำเป็นต้องผลักดันออกนอกประเทศ เมื่อนายจ้างประสงค์จะใช้แรงงานเหล่านี้จึงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบระหว่างที่แรงงานต่างด้าวยังอยู่ในประเทศด้วยการประกันตัว เพื่อสามารถผ่อนผันขอใบอนุญาตทำงานได้ชั่วคราว แนวคิดต่อมาคือ แนวคิด มนุษยนิยมหรือการคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงาน ซึ่งมองว่าผู้ใช้แรงงานทั่วไปมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากระบบทุนนิยม แรงงานทุกคนควรมีสหสิทธิเสมอภาค มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกแบ่งแยกกีดกันเพราะความแตกต่างของเชื้อชาติ สัญชาติ สีผิว ศาสนา และเพศ แนวคิดสุดท้าย อันเป็นแนวคิดทุนนิยมเสรีที่อยู่บนพื้นฐานผลประโยชน์ของนายทุน โดยนายทุนกลุ่มนักธุรกิจมองว่า มีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันด้วยการคงต้นทุนแรงงาน ที่ระดับต่ำ นโยบายการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่คณะวิจัยของกฤษฎาเสนอจึงเป็นนโยบาย ที่ผสมผสานแนวคิดทั้งหมดอย่างสมดุล โดยต้องมีวัตถุประสงค์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การการผลิตให้มีความทันสมัย และแข่งขันได้ในตลาดโลก ภาครัฐจำเป็นต้องกำหนดนโยบายทางด้าน อุตสาหกรรมที่ชัดเจน เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และต้องมีนโยบายการปรับตัว ออกจากการใช้แรงงานราคาถูกด้วย

การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายการนำเข้าแรงงานของ 4 ประเทศ ได้แก่ เยอรมัน คูเวต สิงคโปร์ สวิสเซอร์แลนด์ ของ Martin Ruhs เมื่อปี 2545⁵ ใน Temporary foreign worker programmes : Policies, adverse consequences, and the need to make them work พบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาให้จำนวนโควตา การคัดเลือกแรงงานและสิทธิของแรงงานย้ายถิ่น แต่ผลเชิงลบที่ตามมานั้นก็กลับมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ การเกิดภาคการใช้แรงงานย้ายถิ่น (Immigrant sectors) สภาวะความมั่นคงในการทำงาน ของคนงานย้ายถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเอารัดเอาเปรียบในระบบการสมัครงานและการทำงาน แนวโน้มของการขยายระยะเวลาอนุญาตทำงาน ต่อมาจึงพยายามลดเหตุปัจจัยดังกล่าว ทำให้มีการเลือกรับแรงงานในบางอาชีพอย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้น หลักการสำคัญคือ มีการทำสัญญาจ้าง ระหว่างนายจ้างและแรงงาน การพิจารณาเลือกรับแรงงานท้องถิ่นก่อน และการกำหนดสิทธิแรงงาน ต่างด้าวให้เท่าเทียมกับแรงงานท้องถิ่น ปัจจุบันทั้งในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปได้ออกแบบ

⁵ กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน. “รายงานผลการศึกษา เรื่อง การตรวจ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ตามมติ คณะรัฐมนตรี ปี 2550”. (2550). หน้า 11 – 12.

ใบอนุญาตทำงานแก่คนงานต่างด้าวอย่างหลากหลาย จำแนกตามประเภททักษะฝีมือแรงงาน หรือตามลักษณะงานบางฤดูกาล เช่น Seasonal Worker Programs สำหรับงานเกษตรกรรม และมีแนวโน้มอนุญาตให้ทำงานได้ในระยะเวลายาวนานขึ้น แต่ก็ยังคงพบการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ Martin เสนอแนะว่า ควรสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศผู้ส่งออกและผู้รับแรงงาน เพื่อการปรับสถานการณ์ทำงานให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายร่วมกัน การใช้กลไกทางเศรษฐกิจ เพื่อลดการบิดเบือนตลาดแรงงาน และการพึงพาการทำงานต่างประเทศเพียงอย่างเดียวด้วยมาตรการเก็บภาษีการใช้แรงงานต่างด้าว การให้เงินรางวัลหรือคืนเงินภาษีบางส่วนให้แก่แรงงานย้ายถิ่นเพื่อกระตุ้นให้เดินทางกลับบ้านด้วยความสมัครใจ

ด้วยความร่วมมือของสถาบันวิจัยชั้นนำของไทย กับสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่น จึงเป็นที่มาของการศึกษา Thailand: Improving the Management of Foreign Workers ของ Philip Martin เมื่อปี 2547 และการศึกษาเฉพาะใน 5 ภาคอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากของ Allan Beesey เมื่อปี 2547⁶ ซึ่งให้เห็นว่าภาพรวมของอุตสาหกรรมและกิจการในพื้นที่ต่าง ๆ ของไทยที่เคยจ้างงานนอกพื้นที่โดยเฉพาะคนงานไทยที่ย้ายถิ่นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการใช้แรงงานต่างด้าว และมีแนวโน้มการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวมากยิ่งขึ้นในจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า ซึ่งการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวในเชิงโครงสร้างการผลิตทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวต่อไป ในระยะกลางถึงระยะยาว นโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวจึงควรเป็นการวางแผนร่วมกันทั้งจากภาครัฐ สมาคมนายจ้าง และสมาคมลูกจ้าง ให้การใช้แรงงานต่างด้าวได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนงานไทย เพื่อลดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน การบังคับใช้กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำจะเอื้อต่อการปรับโครงสร้าง และมีความเป็นไปได้ที่อาจนำแรงงานไทยเข้ามาทดแทนได้มากขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศบ้านเกิดของแรงงานต่างด้าวในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะประเด็นการส่งกลับแรงงาน ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงนโยบายการขึ้นทะเบียนมี 3 ประการคือ ควรกำหนดระยะเวลา และค่าธรรมเนียมในอนุญาตทำงานที่แตกต่างกันไปตามประเภทอุตสาหกรรมและพื้นที่ความรับผิดชอบ และสิทธิในการขึ้นทะเบียน ควรให้สมาคมนายจ้างขึ้นทะเบียนแรงงานร่วมกับนายจ้าง ซึ่งจะเกิดความสะดวกในการโอนย้ายแรงงานระหว่างนายจ้าง และประการสุดท้าย เพื่อให้การผลักดันแรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทางเมื่อใบอนุญาตทำงานหมดอายุสามารถทำงานได้จริง รัฐบาลอาจพิจารณาให้เงินสมทบเป็นอัตราส่วนกับเงินออมของแรงงานต่างด้าว เมื่อมีการนำเงินออมเหล่านั้นไปใช้จ่ายลงทุนเพื่อพัฒนา

⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 13.

บ้านเกิด ดังตัวอย่างประเทศเม็กซิโก และอีกหลายประเทศ ที่มีโครงการให้เงินสมทบเงินที่ส่งกลับบ้าน ทั้งนี้ เพื่อช่วยเร่งพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ต้นทางของแรงงานต่างด้าว

กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าว

1. พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551⁷

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 เป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับแรงงานต่างด้าวโดยตรง แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว ไม่ได้มุ่งเน้นด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าจะให้สิทธิแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็ตาม แต่ก็ต้องทำตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมความว่าพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 เป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวเป็นหลัก โดยมีสาระสำคัญเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงจากกฎหมายสำคัญฉบับเดิม 15 ประการ ดังนี้

1.1 ยกเลิกพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 และจัดโครงสร้างของพระราชบัญญัติ โดยแบ่งเป็น 6 หมวด และบทเฉพาะกาล รวม 60 มาตรา

1.1.1 หมวด 1 การทำงานของคนต่างด้าว มาตรา 7 - 28

1.1.2 หมวด 2 กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร มาตรา 29 - 40

1.1.3 หมวด 3 คณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว มาตรา 41 - 44

1.1.4 หมวด 4 คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การทำงานของคนต่างด้าว มาตรา ๔๕-๔๗

1.1.5 หมวด 5 การกำกับดูแล มาตรา 48 - 50

1.1.6 หมวด 6 บทกำหนดโทษ มาตรา 51 - 56

1.1.7 หมวด 7 บทเฉพาะกาล มาตรา 57 - 60

1.2 ปรับปรุงการกำหนดงานที่คนต่างด้าวอาจทำได้ จากเดิมซึ่งกำหนดงานที่คนต่างด้าวห้ามทำ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

---

⁷ “พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 37ก, วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551.

1.2.1 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช่บังคับคนต่างด้าวในฐานะผู้แทนทางการทูตทางกงสุล พนักงานองค์การระหว่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

1.2.2 กำหนดงานที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทย และความต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และกำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว โดยมีองค์ประกอบตามมาตรา 41 และหนึ่งในอำนาจหน้าที่ คือ การพิจารณาออกกฎกระทรวงกำหนดงานที่คนต่างด้าวอาจทำได้ตามมาตรา 17 ให้เสร็จสิ้นภายใน 2 ปี

1.2.3 มีการเปลี่ยนแปลงประเภทคนต่างด้าวที่อาจขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนเพื่อทำงานตามประเภทที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว ที่ต้องคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ และผลกระทบต่อสังคม โดยอนุญาตรวมคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักร แต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติด้วย

1.2.4 เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน และจ้างแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ชายแดน จึงกำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ถ้าได้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง อาจได้รับอนุญาตให้ทำงานบางประเภทหรือลักษณะงานในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลที่กำหนดได้ ทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขตามมติคณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.2.5 กำหนดมาตรการการชำระค่าธรรมเนียมการจ้าง (Levy) เพื่อจำกัดคนต่างด้าวที่ไม่ใช่ช่างฝีมือเข้ามาทำงานในราชอาณาจักร

1.2.6 ปรับปรุงกระบวนการออกใบอนุญาตให้แก่คนต่างชาติเข้าเมืองถูกกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายส่งเสริมการลงทุน กฎหมายการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือกฎหมายอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วขึ้นในการขอ visa และใบอนุญาตทำงานให้เสร็จใน 3 ชั่วโมง และอนุญาตให้ทำงานได้ทันที นอกจากนี้ในการเก็บค่า levy จะเก็บเพียงครั้งเดียวเท่านั้น แม้จะมีการต่อใบอนุญาตก็ตาม

1.2.7 ให้ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ สามารถขอรับใบอนุญาตทำงานได้ เพื่อให้สอดคล้องตามหลักมนุษยธรรม

1.2.8 เพิ่มมาตรการรองรับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน เพื่อส่งเสริมการผลิตไปสู่พื้นที่ที่มีแรงงานจำนวนมาก

1.2.9 จัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักร กำหนดให้แรงงานต่างด้าวต้องส่งเงินเข้ากองทุน เพื่อประกันเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งกลับ โดยนายจ้างมีหน้าที่หักเงินค่าจ้างและนำส่งเข้ากองทุน หากนายจ้างไม่นำเงินส่ง ต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ 2 ต่อเดือน และหากแรงงานต่างด้าวเดินทางกลับด้วยตนเองสามารถขอเงินคืนได้โดยยื่นเอกสารที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง และได้รับคืนเงินโดยเร็วภายใน 30 วัน

1.2.10 กำหนดให้อายุใบอนุญาตทำงานมีอายุไม่เกินสองปี ซึ่งแยกกันโดยเด็ดขาด ไม่อิงกับการอยู่ในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง แต่ให้ออกใบอนุญาตได้ไม่เกินสี่ปีติดต่อกัน เพื่อป้องกันการโอนหรือแปลงสัญชาติ

1.2.11 ปรับปรุงให้ผู้รับใบอนุญาตทำงานสามารถเพิ่มประเภทหรือลักษณะงาน นายจ้าง ท้องที่ สถานที่ทำงาน หรือเงื่อนไขได้

1.2.12 เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาตทำงาน โดยให้อำนาจแก่นายทะเบียนรวมถึงผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายในการเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาต

1.2.13 ปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว โดยกำหนดให้ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อให้องค์ประกอบคณะกรรมการครอบคลุมทุกส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุม กำกับดูแลคนต่างด้าว รวมทั้งผู้แทนที่มาจากภาคเอกชน โดยการคัดเลือกผู้แทนให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ และเพิ่มเติมให้มีหน้าที่เสนอความเห็นในเรื่องต่าง ๆ แก่คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี รวมทั้งติดตาม กำกับดูแล และประสานการทำงานของหน่วยต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินนโยบายการทำงานของคนต่างด้าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

1.2.14 กำหนดให้มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์การทำงานของคนต่างด้าว แยกกันโดยอิสระจาก คณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งพระราชบัญญัติเดิมนั้นรวมอยู่ด้วยกัน

1.2.15 กำหนดให้เจ้าพนักงานที่มีอำนาจจับและช่วยเหลือพนักงานสอบสวน มีอำนาจจับคนต่างด้าวที่พบว่าทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ โดยไม่ต้องมีหมายจับและนำผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนทันที และให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีอาญาได้

1.2.16 ปรับปรุงบทกำหนดโทษ เช่น โทษสำหรับนายจ้างคือปรับระหว่าง 10,000 – 100,000 บาท ต่อแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย 1 คน โทษสำหรับแรงงานต่างด้าวคือจำคุก 5 ปี

ปรับระหว่าง 2,000 – 100,000 บาท หรือหากยินยอมกลับประเทศต้นทาง จะถูกนำส่งกลับและเว้นโทษจำคุก นอกจากนี้ยังมีกระบวนการให้สินบนนำจับแก่ผู้ซึ่งจับตามระเบียบกระทรวงการคลัง

1.2.17 ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม โดยกำหนดอัตราสูงสุดไว้ อย่างไรก็ตามในการประกาศใช้จริงจะใช้อัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวงซึ่งต่ำกว่าอัตราสูงสุด

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541⁸

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแรงงานโดยตรง ซึ่งได้บัญญัติให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน เว้นแต่ลักษณะหรือสภาพของงานไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้นได้ ในกรณีที่งานมีลักษณะและคุณภาพอย่างเดียวกันและปริมาณเท่ากันให้นายจ้างกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าลูกจ้างนั้นจะเป็นชายหรือหญิง ให้ใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำบังคับแก่นายจ้างและลูกจ้าง ไม่ว่านายจ้างและลูกจ้างนั้นจะมีสัญชาติ ศาสนา หรือเพศใด

3. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518⁹

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ให้นายจ้างและลูกจ้างในกรณีที่เกิดข้อพิพาทแรงงาน ถือเป็นกฎหมายด้านการคุ้มครองแรงงานที่สำคัญอีกฉบับหนึ่ง โดยกำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป จัดให้มีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างซึ่งต้องทำเป็นหนังสือ และจะต้องมีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างอย่างน้อยคือ (1) เงื่อนไขการจ้างหรือการทำงาน (2) กำหนดวันและเวลาทำงาน (3) ค่าจ้าง (4) สวัสดิการ (5) การเลิกจ้าง (6) การยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ของลูกจ้าง และ (7) การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการต่ออายุข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง กำหนดห้ามมิให้นายจ้างปิดงานหรือลูกจ้างนัดหยุดงานโดยมิได้แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน และอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่รับแจ้ง ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าวไม่มีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงาน เนื่องจากกฎหมายให้สิทธิเฉพาะแรงงานที่สัญชาติไทยเท่านั้น แต่ยังมีข้อสังเกตว่า การเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานซึ่งได้จัดตั้งแล้ว กฎหมายไม่ได้กำหนดคุณสมบัติหรือมีข้อห้ามมิให้แรงงาน

⁸ “พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 115 ตอนที่ 8ก, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541.

⁹ “พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518”, ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษเล่มที่ 92 ตอนที่ 47, วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2518.

ต่างด้าวเป็นสมาชิกแต่อย่างใด กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ และศีลธรรมอันดีของประชาชน จะต้องตีความโดยเคร่งครัด ซึ่งจะตีความได้ว่าห้ามแรงงานต่างด้าวจัดตั้งสหภาพแรงงาน แต่ไม่ได้ห้ามแรงงานต่างด้าวเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน อาจเป็นช่องว่างของกฎหมายฉบับนี้

4. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551¹⁰

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 จะเป็นกฎหมายซึ่งคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน แต่บางส่วนได้บัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองแรงงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน โดยได้ให้นิยามว่าการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เป็นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อันเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 - 200,000 บาท

5. กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1 ประมวลกฎหมายอาญา¹¹

หากจะพิจารณาว่ากฎหมายใดเป็นกฎหมายด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวบ้าง จะพิจารณาจากกฎหมายด้านแรงงานโดยตรงก็ยังไม่เพียงพอ ซึ่งกฎหมายทั่วไปเช่นประมวลกฎหมายอาญาก็มีส่วนให้การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวเช่นกัน เช่น ให้การคุ้มครองชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ ฯลฯ ยกตัวอย่างเช่น การข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเอง หรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นหรือกระทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย การเอาคนลงเป็นทาส หรือทำให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ชาย จำหน่าย รับ หรือหน่วงเหนี่ยว เป็นต้น

¹⁰ “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 19ก, วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551.

¹¹ “ประมวลกฎหมายอาญา”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 95 ตอนที่ 1พ, วันที่ 15 พฤศจิกายน 2499.

5.2 ประกาศและคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

หลังจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ารับหน้าที่การบริหารการปกครองประเทศตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 แล้ว ประเด็นหนึ่งที่มีการพูดถึงเป็นอย่างมากก็คือเรื่องปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอย่างกว้างขวางและขาดระบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ ต่อมาได้ปรากฏเป็นกระแสข่าวในเรื่องนโยบายการจับกุมกวาดล้างแรงงานต่างด้าว ทำให้แรงงานต่างด้าวอพยพและละทิ้งงานกลับไปภูมิลำเนาของตนเอง ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การประกอบกิจการและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงได้มีประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการ ในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวทั้งมาตรการชั่วคราว มาตรการเร่งด่วน รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการ เบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

5.2.1 มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าว

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 67/2557 ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศนโยบายในเรื่องแรงงานต่างด้าว โดยแสดงจุดยืนว่าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมิได้มีนโยบายจะเร่งรัดจับกุมกวาดล้างแรงงานต่างด้าว ตามที่ปรากฏเป็นข่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าวโดยขอให้ นายจ้าง / สถานประกอบการ ได้จัดเตรียมรายชื่อลูกจ้างในสังกัดเพื่อให้พร้อมรับการตรวจสอบจาก เจ้าหน้าที่และการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในห้วงต่อไป นอกจากนี้ยังขอความร่วมมือจากนายจ้าง / สถานประกอบการ ทำความเข้าใจกับลูกจ้างและร่วมมือกับคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในการดำเนินการ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบ อีกทั้งไม่หลงเชื่อข่าวลือตามที่ปรากฏเป็นข่าว

5.2.2 มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการแก้ไข ปัญหาแรงงานต่างด้าว

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 68/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศให้นายจ้าง / สถานประกอบการ ที่ใช้ แรงงานต่างด้าวดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายเพื่อให้แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองในการทำงานและไม่ถูกบังคับใช้แรงงาน โดยคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมาตรการผ่อนผันให้นายจ้าง / สถานประกอบการ จัดทำบัญชีแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในความดูแลให้ครบถ้วน รวมถึงให้นายจ้าง / สถาน ประกอบการ และแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด นอกจากนี้ ยังให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อ

ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านการค้ามนุษย์และขบวนการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าวเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย

5.2.3 มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 ได้กำหนดมาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในประเทศ ดังนี้

(1) จัดตั้งศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานในจังหวัด สระแก้ว จันทบุรี ตราด และสุรินทร์ เพื่อดำเนินการพิจารณาออกใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวให้แก่แรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่ประสงค์จะกลับเข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งศูนย์ประสานงานดังกล่าวมีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนประวัติและออกบัตรประจำตัวให้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ทั้งนี้ ให้คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยให้แจ้งความประสงค์ต่อศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้ามาทำงานภายใน วันที่ 25 กรกฎาคม 2557

(2) จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา

(3) ให้นายจ้าง / สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการกำหนด สำหรับในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากพ้น กำหนดเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวแล้วขอให้บังคับใช้ กฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

5.2.4 การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

(1) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยเริ่มนำร่องในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแห่งแรก ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2557 เป็นต้นไป

(2) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 77/2557 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop

Service) เพิ่มเติมใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา ระยอง สงขลา สมุทรปราการ และสุราษฎร์ธานี โดยให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2557

(3) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 90/2557 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง โดยมีสถานที่ตั้งดังนี้ 1) ศูนย์กีฬารามอินทรา เขต บางเขน 2) ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) เขตดินแดง 3) ศาลาประชาคมเมืองมีนถันทอง เขตมีนบุรี 4) ศูนย์เยาวชนชนลุมพินี เขตปทุมวัน 5) ศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา และ 6) ศูนย์ กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา (บางบอน) เขตบางบอน โดยให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 14 สิงหาคม 2557

(4) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 94/2557 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติมใน 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จันทบุรี ชุมพร ตรัง ตรวด นครศรีธรรมราช นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พังงา เพชรบุรี ภูเก็ต ระนอง สตูล และสมุทรสงคราม โดยให้ เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 21 สิงหาคม 2557

(5) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 117/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติมให้ครบทุกจังหวัด โดยให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

5.2.5 การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อการบริหารแรงงาน ต่างด้าว

(1) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยมีเสนาธิการทหาร เป็นประธานอนุกรรมการ และมีเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว รวมถึงประสาน ติดตามการดำเนินงาน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติ

(2) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบ แห่งชาติหรือรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมอบหมาย

เป็นประธานกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดแนวทางให้หน่วยงานถือปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน หรือข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น หรือการค้าบริเวณพรมแดนเป็นไปโดยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการ หรือแผนปฏิบัติการ

(3) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ โดยมีรองหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติและหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ และมีเสนาธิการทหารเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการ รวมถึงอำนวยความสะดวก ติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้แรงงานเด็ก

(4) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ โดยมีเสนาธิการทหารเป็นประธานอนุกรรมการ และมีเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย มาตรการและแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้แรงงานเด็ก ประสาน ติดตามการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการ การจัดทำรายงานให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(5) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 100/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว และการค้ามนุษย์กรุงเทพมหานคร โดยมีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานคณะทำงาน และมีผู้อำนวยการสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ ประสานงานและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึง

รายงานผลการดำเนินงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหา แรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

(6) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 101/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าชุดตรวจ และมีเจ้าพนักงานจังหวัดเป็นชุดตรวจ และเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในเขตจังหวัด รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดการ ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

(7) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 109/2557 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2557 เรื่อง แต่งตั้งรองหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติและหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ และรองหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นกรรมการเพิ่มเติมใน คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

5.3 ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามา ในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติลาวและกัมพูชา ที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติ ไว้ใน พ.ศ. 2549¹²

จากมติคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องแรงงานต่างด้าวเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2550 ได้พิจารณาเห็นชอบเรื่องการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวพม่า ลาว และกัมพูชา การนำแรงงานพม่า เข้ามาทำงานโดยถูกกฎหมาย และการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง 5 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยกระทรวงมหาดไทยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติตามมติของคณะรัฐมนตรีออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

5.3.1 คนต่างด้าว หมายถึง บุคคลสัญชาติลาวและกัมพูชา ที่มาทำทะเบียน ประวัติหรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และได้รับใบอนุญาตทำงานตาม ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกมาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณี

¹²

กระทรวงมหาดไทย, ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คน ต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติลาวและกัมพูชาที่ได้จัดทำทะเบียน ประวัติไว้ พ.ศ. 2549 (ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2549)

พิเศษ ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2549 เป็นคนต่างด้าวที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขตามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลลาว และรัฐบาลกัมพูชา ว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน

5.3.2 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานต่างด้าว มิให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 12 (3) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาใช้บังคับกับคนต่างด้าวตามวรรคแรก คือ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะเข้ามาเพื่อมีอาชีพเป็นกรรมกรหรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกาย โดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามาทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืน กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

5.3.3 หนังสือเดินทาง เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และหนังสือรับรองสถานะบุคคลของคนต่างด้าว ให้เป็นไปตามแบบแนบท้ายประกาศฉบับนี้

5.3.4 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองประทับตราอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งถือเอกสารหนังสือเดินทาง เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และหนังสือรับรองสถานะบุคคลของคนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลา 2 ปี เมื่อคนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรครบกำหนดระยะเวลาอนุญาตแล้ว หากประสงค์จะอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปอีกเพื่อทำงาน ให้สามารถอยู่ต่อในราชอาณาจักร ได้อีกครั้งเดียว เป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี

5.4 ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่องการรับแจ้งความต้องการคนต่างด้าว¹³

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ปี 2550 ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการออกประกาศ กฎ ระเบียบ ให้แล้วเสร็จพร้อมที่จะดำเนินการได้ในวันที่ 10 มกราคม 2550 เป็นต้นไป และเห็นชอบการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ในปี 2550

วิธีการและขั้นตอนในการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ประกอบด้วยการแจ้งความต้องการแรงงานต่างด้าว (ขอโควตา) โดยให้นายจ้างที่ได้รับการจัดสรรโควตาแล้วและยังคงจ้างแรงงานต่างด้าวรายเดิมต่อไป เว้นแต่ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มเติมจากโควตาที่ได้รับหรือนายจ้างที่ยังไม่เคยได้รับการจัดสรรโควตา ให้ยื่นแบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงาน

---

¹³ กระทรวงแรงงาน, ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การรับแจ้งความต้องการคนต่างด้าว พ.ศ.2550 (ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550)

ต่างด้าวใหม่ โดยให้กระทรวงแรงงานออกประกาศ เพื่อกำหนดเงื่อนไข หลักฐานประกอบการแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว

5.4.1 ให้กรมการจัดหางานรับแจ้งความต้องการจ้างคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมืองและอยู่ระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร ซึ่งกระทรวงแรงงานได้กำหนดให้แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งชาติอื่นจากผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวดังกล่าว เข้าทำงาน ซึ่งกรณีผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวเป็นบุคคลธรรมดา ให้สำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 1 – 10 หรือสำนักงานจัดหางานจังหวัดที่ภูมิลำเนาของผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวอยู่ในเขตพื้นที่ เป็นสถานที่รับแจ้งความต้องการ

กรณีผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวมีที่อยู่หรือสถานที่ประกอบการ หลายแห่ง ให้สำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 1 – 10 หรือสำนักงานจัดหางานจังหวัด ซึ่งที่อยู่หรือสถานที่ประกอบการแห่งใดแห่งหนึ่งเพียงแห่งเดียวที่ผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวแสดงเจตนาสมัครไว้ อยู่ในเขตพื้นที่เป็นสถานที่รับแจ้งความต้องการจ้างคนต่างด้าว และกรณีที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าว เป็นนิติบุคคล ให้สำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 1 – 10 หรือสำนักงานจัดหางานจังหวัดที่สำนักงาน แห่งใหญ่ของผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวอยู่ในเขตพื้นที่เป็นสถานที่รับแจ้งความต้องการจ้างคนต่างด้าว

5.4.2 ให้หน่วยงานที่รับแจ้งความต้องการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้คนไทย เข้าทำงานก่อน ในกรณีที่ไม่มีคนไทยเข้าทำงานดังกล่าว ให้พิจารณาและแจ้งการจัดสรรจำนวนคนต่างด้าว เป็นหนังสือผู้ที่ประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมการจัดหางานประกาศ กำหนด หากการจัดสรรจำนวนคนต่างด้าวที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด ให้พิจารณาได้ โดยคำแนะนำของคณะอนุกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าวกรุงเทพมหานคร หรือคณะอนุกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าวจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ หนังสือแจ้งการจัดสรรจำนวนคนต่างด้าวให้กำหนดเวลาให้ผู้ที่มีประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวดำเนินการจัดหาคนต่างด้าว เข้าทำงานกับตน ตามที่ได้รับการจัดสรรภายในวันที่ 30 มิถุนายน ของทุก ๆ ปี

6. อนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

อนุสัญญาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศนั้นเป็นแหล่ง ที่สำคัญสำหรับการคุ้มครองแรงงานทั่วโลก โดยมีเป้าหมายหลักคือ การส่งเสริมโอกาสในการมีงานที่ดี แก่แรงงานทั้งชาย หญิง โดยมีสถานะที่เป็นอิสระ เท่าเทียม มั่นคง และมีศักดิ์ศรี

ปัจจุบันนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้มีอนุสัญญาพื้นฐานอยู่ 4 หมวด รวมเป็น 8 อนุสัญญา ประกอบไปด้วย

หมวดว่าด้วยแรงงานบังคับ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 29 ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงาน หรือแรงงานบังคับ และอนุสัญญาฉบับที่ 105 ว่าด้วยยกเลิกแรงงานบังคับ

หมวดว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 100 ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน และอนุสัญญาฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและการประกอบอาชีพ)

หมวดว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยการปฏิบัติตามหลักการแห่งสิทธิในการรวมตัวกัน และสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรอง

หมวดว่าด้วยการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่ถูกละเมิดเอาเปรียบ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงาน และอนุสัญญาฉบับที่ 182 ว่าด้วยรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก

จากใน 8 อนุสัญญานี้ ประเทศไทยได้มีการให้สัตยาบันแล้ว 5 ฉบับ และอนุสัญญาที่ไม่อยู่ในหมวดอนุสัญญาพื้นฐานอีกทั้งหมด 9 ฉบับ ดังตารางที่ 2-1 ตารางที่ 2-1 อนุสัญญาที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน

ฉบับที่	ชื่ออนุสัญญา	วันที่ให้สัตยาบัน
14	Weekly Rest (Industry) Convention, 1921 ว่าด้วยวันหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม	5 เมษายน 2511
19	Equality of Treatment (Accident Compensation) Convention, 1925 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในเรื่องค่าตอบแทนสำหรับคนงานชาติในบังคับ และคนงานต่างชาติ	5 เมษายน 2511

ตารางที่ 2-1 อนุสัญญาที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน (ต่อ)

ฉบับที่	ชื่ออนุสัญญา	วันที่ให้สัตยาบัน
29	Forced Labour Convention, 1930 ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ	26 กุมภาพันธ์ 2512
80	Final Articles Revision Convention, 1946 ว่าด้วยการแก้ไขบางส่วนของอนุสัญญา	5 ธันวาคม 2490
88	Employment Service Convention, 1948 ว่าด้วยการจัดตั้งบริการจัดหางาน	26 กุมภาพันธ์ 2512
100	Equal Remuneration Convention, 1951 ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน	8 กุมภาพันธ์ 2542
104	Abolition of Penal Sanctions (Indigenous Workers) Convention, 1955 ว่าด้วยการยกเลิกการลงโทษทางอาญาแก่คนงานพื้นเมืองที่ละเมิดสัญญาจ้าง	29 กรกฎาคม 2507
105	Abolition of Forced Labour Convention, 1957 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ	2 ธันวาคม 2510
116	Final Articles Revision Convention, 1961 ว่าด้วยการแก้ไขบางส่วนของอนุสัญญา	24 กันยายน 2505
122	Employment Policy Convention, 1964 ว่าด้วยนโยบายการทำงาน	26 กุมภาพันธ์ 2512
123	Minimum Age (Underground Work) Convention, 1965 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงานในเหมืองใต้ดิน	5 เมษายน 2511
127	Maximum Weight Convention, 1967 ว่าด้วยน้ำหนักสูงสุดที่อนุญาตให้คนงานคนหนึ่งแบกหามได้	26 กุมภาพันธ์ 2511
138	Minimum Age Convention, 1973 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงาน	11 พฤษภาคม 2547
182	Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 ว่าด้วยรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก	16 กุมภาพันธ์ 2544

ที่มา : ข้อมูลมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ, สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน

นอกจากอนุสัญญาพื้นฐานแล้ว ยังมีอนุสัญญาที่มีความสำคัญต่อแรงงานต่างด้าวอยู่อีก
ดังนี้

6.1 อนุสัญญาฉบับที่ 97 ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายถิ่นเพื่อการทำงาน : มุ่งเน้นที่จะให้ความช่วยเหลือข้อมูล การคุ้มครอง และความเท่าเทียมแก่แรงงานต่างด้าว

6.2 อนุสัญญาฉบับที่ 143 ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายถิ่นในสภาพมิชอบและการส่งเสริมโอกาสเท่าเทียมกัน และการปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าว

6.3 อนุสัญญาฉบับที่ 181 ว่าด้วยตัวแทนจัดหางานเอกชน : มุ่งเน้นที่จะเสนอเงื่อนไขในการบริหารจัดการการดำเนินงานของตัวแทนจัดหางานของเอกชน รวมถึงการคุ้มครองแรงงานที่เข้าใช้บริการของตัวแทนเหล่านี้

6.4 อนุสัญญาฉบับที่ 19 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในเรื่องค่าชดเชยสำหรับคนงานชาติในบังคับและแรงงานต่างด้าว : อนุสัญญาฉบับนี้ว่าด้วยความเท่าเทียมกันของคนในประเทศและผู้ถือสัญชาติอื่นในประเทศนั้น ๆ ในกรณีของการจ่ายค่าชดเชยในกรณีที่แรงงานได้รับการบาดเจ็บจากการทำงาน โดยที่ผู้ถือสัญชาติอื่น ๆ ในที่นี้ คือ ชาติที่ได้ให้สัตยาบันกับอนุสัญญาฉบับนี้

จากอนุสัญญาที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว 1 สัตยาบัน คือ ฉบับที่ 19 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในเรื่องค่าตอบแทนสำหรับคนงานชาติในบังคับ และแรงงานต่างด้าว

องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้จัดทำกรอบพหุภาคีว่าด้วยแรงงานต่างด้าว (ILO Multilateral Framework on Labour Migration) ซึ่งเป็นหลักการและข้อเสนอแนะที่ไม่ผูกมัดเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้แก่ภาครัฐ องค์กรนายจ้างและองค์กรลูกจ้างต่าง ๆ รวมถึงส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาและเสริมสร้างนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว ซึ่งกรอบนี้ได้แบ่งเป็นด้านหลัก ๆ คือ การทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) การบริหารจัดการ การเคลื่อนย้ายแรงงาน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของแรงงานต่างด้าวและการเคลื่อนย้ายถิ่นและการพัฒนา เนื้อหาของกรอบพหุภาคีฉบับนี้ ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ สัมมาอาชีพ (Decent Work) ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ฐานความรู้นานาชาติ การบริหารจัดการการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ การป้องกันและการคุ้มครองการปฏิบัติในสภาพมิชอบต่อการเคลื่อนย้ายถิ่น ขั้นตอนการเคลื่อนย้ายแรงงาน การผสมผสานเข้าสู่สังคม และการเคลื่อนย้ายถิ่นและการพัฒนา

7. นโยบายของรัฐบาล

จากคำแถลงนโยบายของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งประกอบด้วยนโยบายหลัก 11 ด้าน อาทิเช่น

การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน เป็นต้น ซึ่งจากคำแถลงนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในเรื่องเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวนั้นเป็นเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีสาระสำคัญดังนี้¹⁴

7.1 นโยบายด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ในระยะเร่งด่วนรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารจัดการชายแดน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและการสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกัน แก้ไขข้อพิพาทต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน ทั้งจะจัดระเบียบการพัฒนาตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบกและทางทะเลรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้การค้ามนุษย์และอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ เช่น การปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

7.2 นโยบายการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ในระยะเฉพาะหน้าจะเร่งสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งสตรี ผู้ด้อยโอกาสและแรงงานข้ามชาติที่ถูกกฎหมาย สำหรับในส่วนของ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง การทารุณกรรมต่อแรงงานข้ามชาติ จะได้มีการปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับที่จำเป็นและเพิ่มความเข้มงวดในการระงับตรวจสอบ

7.3 การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน หากมีการเตรียมการให้พร้อมในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเชื่อมโยงด้านระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านกฎระเบียบ การพัฒนาด้านชายแดนและการเตรียมการด้านทรัพยากรมนุษย์ จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในด้านทรัพยากรมนุษย์นั้นในส่วนของ การพัฒนาแรงงานของภาคอุตสาหกรรมจะได้มีการเร่งรัดและขยายผลการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพกับระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานวิชาชีพใน 8 กลุ่มที่มีข้อตกลงการเปิดเสรีในอาเซียนควบคู่ไปกับการวางแผนด้านการผลิตให้เพียงพอต่อไป

¹⁴ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2557), หน้า 4 – 14.

สรุป

ในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว โดยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญสองประการ คือ ปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากประเทศเกิดของตนเอง ด้วยสาเหตุจากอัตราการว่างงานและการทำงานต่ำระดับ ระดับค่าจ้างที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างในต่างประเทศและอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน การขาดสิ่งจูงใจสำหรับความก้าวหน้าในอาชีพ การขาดการวางแผนกำลังคนที่เหมาะสมทำให้ขาดความสมดุลระหว่างงานกับกำลังแรงงาน และเกิดจากความไม่พอใจในสภาพสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่ ปัจจัยประการที่สอง คือ ปัจจัยดึงดูดในประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า เกิดจากสาเหตุที่ค่าจ้างที่สูงกว่าในประเทศบ้านเกิดของแรงงาน การขาดกำลังแรงงานในบางสาขาอาชีพ และการมีโอกาสรักษาอาชีพการงาน นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ โดยกล่าวถึง แนวคิดทางเศรษฐกิจใหม่ของการย้ายถิ่นซึ่งมองการตัดสินใจย้ายถิ่นของแต่ละครัวเรือนในลักษณะภาพรวมว่าเป็นการตัดสินใจโดยคาดว่าจะได้รับรายได้ที่มากที่สุด และลดความเสี่ยงให้มึน้อยที่สุด กล่าวถึงแนวคิดตลาดแรงงานแบบทวิลักษณ์ ซึ่งให้ความสนใจกับความต้องการแรงงานในบางประเภท เช่น แรงงานไร้ฝีมือ แรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานมีฝีมือของประเทศอุตสาหกรรมในภาพรวมมากกว่าการให้ความสนใจต่อการย้ายถิ่นของบุคคลหรือครัวเรือน และได้นำเสนอทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมของผู้ย้ายถิ่น ซึ่งผู้ย้ายถิ่นอาจมีเครือข่ายโยงใยกับผู้ย้ายถิ่นเก่า ผู้ไม่ย้ายถิ่น และนายจ้างในประเทศต้นทางและปลายทาง และยังอ้างถึงทฤษฎีระดับโลก ซึ่งมองว่าการย้ายถิ่นเป็นผลพวงมาจากระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคม วัฒนธรรม ของโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้นำเสนอแนวคิดในการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าวของบางประเทศที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นและมีการจ้างแรงงานต่างชาติค่อนข้างสูง ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งรูปแบบของนโยบาย และวิธีปฏิบัติในการนำเข้าแรงงานต่างชาติ แตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อมพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของแต่ละประเทศ และยังได้ศึกษาถึงแนวคิดการกำหนดนโยบายการนำเข้าแรงงานต่างด้าวจากงานศึกษาวิจัยบางฉบับ เช่น จากงานวิจัย เรื่อง บทสังเคราะห์สถานการณ์คนข้ามชาติและทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติ มีแนวคิดในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองมาทำงาน มี 3 แนวคิด คือ แนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ แนวคิดด้านมนุษยนิยม หรือการคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงาน และแนวคิดทุนนิยมเสรีที่อยู่บนพื้นฐานผลประโยชน์ของนายทุนงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายการนำเข้าแรงงานของ 4 ประเทศ ได้แก่ เยอรมันนี คูเวต

สิงคโปร์ และสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งพบว่าแต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันในด้านหลักเกณฑ์ การพิจารณาให้จำนวนโควตา การคัดเลือกแรงงานและสิทธิของแรงงานย้ายถิ่น แต่ก็ปรากฏผลเชิงลบ อยู่บ้างในรูปของความมั่นคงในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ และแนวโน้มของการขยาย ระยะเวลาอนุญาตทำงานและงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเฉพาะใน 5 ภาคอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงาน ต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในภาคอุตสาหกรรมและกิจการในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เคยใช้แรงงานท้องถิ่นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เปลี่ยนมาเป็นการใช้แรงงานต่างด้าว การกำหนด นโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวควรเป็นการวางแผนร่วมกันจากภาครัฐ สมาคมนายจ้าง และสมาคม ลูกจ้าง เพื่อให้การใช้แรงงานต่างด้าวได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับแรงงานท้องถิ่น

ในบทนี้ยังได้กล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ การทำงานของคนต่างด้าว โดยกล่าวถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว โดยจะกำหนด ประเภทงาน ท้องที่ที่คนต่างด้าวจะทำได้ การกำหนดให้แรงงานต่างด้าวในพื้นที่ชายแดนเข้ามาทำงาน ได้บางประเภทเป็นการชั่วคราวหรือตามฤดูกาล การกำหนดมาตรการชำระค่าธรรมเนียมการจ้างแรงงาน ต่างด้าว (Levy) เพื่อจำกัดแรงงานต่างด้าวที่ไม่ใช่แรงงานฝีมือเข้ามาทำงาน การจัดตั้งกองทุนเพื่อการส่ง คนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งแรงงานกลับประเทศ โดยนายจ้าง มีหน้าที่หักเงินค่าจ้างและนำส่งให้กรมการจัดหางานตามอัตราที่กำหนด เป็นต้น และยังได้นำเสนอสาระ บางประการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็น กฎหมายด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้สรุปสาระสำคัญของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ทั้งมาตรการชั่วคราวและมาตรการ เร่งด่วน ได้นำเสนอประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามา ในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติลาว และกัมพูชา ที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติไว้ใน พ.ศ.2549 และประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การรับแจ้งความต้องการคนต่างด้าวซึ่งประกาศกำหนด ทั้ง 2 ฉบับ เกี่ยวข้องกับวิธีการและขั้นตอนในการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้ง 3 สัญชาติ และยังได้นำเสนออนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและในส่วนของ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไปแล้ว ดังนั้น การที่ประเทศไทยให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาทั้งหลายมีผลดีต่อ ประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้การคุ้มครองแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหาให้เกิดผล พร้อมทั้งได้นำหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนมาสู่การปฏิบัติ

เป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ และสามารถเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาแรงงานได้เป็นอย่างดี ในส่วนสุดท้ายได้นำเสนอนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวเป็นเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดระเบียบการใช้แรงงานต่างด้าวเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐ และการต่างประเทศเพื่อตอบรับการเข้าสู่ประชาคมเมืองและความมั่นคงอาเซียน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน นอกจากนี้ ยังจะเร่งสร้างโอกาสอาชีพ การมีรายได้ที่มั่นคง แก่แรงงานไทยทุกคน ผู้ด้อยโอกาส และแรงงานข้ามชาติที่ถูกกฎหมายอีกด้วย

บทที่ 3

ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย

กล่าวนำ

บทนี้เป็นส่วนของการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา เข้ามาทำงานในประเทศไทยระหว่างปี 2549 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างการจ้างแรงงานในประเทศและทราบสาเหตุที่แรงงานต่างด้าวจากประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย รวมถึงสาระสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยว่าได้ดำเนินการมาอย่างไร และมีปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องการบริหารแรงงานต่างด้าวของไทยในส่วนที่จะมีผลต่อการทำงานของคนต่างด้าวในประเทศไทยและองค์กรบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ จะได้กล่าวถึงข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับการประกาศจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดที่เกี่ยวข้อง

สถานะของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แม้ว่ารัฐบาลจะเปิดโอกาสให้นายจ้างที่ว่าจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายทุกอาชีพมาจดทะเบียนเพื่อให้ทราบจำนวนผู้ว่าจ้างที่แท้จริงแล้วหลายครั้ง แต่กระนั้นก็ตามคาดว่ายังมีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา และสัญชาติอื่น ๆ ลักลอบเข้ามาทำงานและมิได้มาจดทะเบียนให้ถูกต้องอีกเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมากในอนาคต ถึงแม้รัฐบาลได้พยายามสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ได้ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทยและผลักดันแรงงานเหล่านี้กลับประเทศของตน แต่เมื่อส่งกลับไปได้ไม่นานพวกเขาเหล่านั้นก็จะลักลอบกลับเข้ามาได้อีก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการที่ส่งผลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าว เนื่องจากความต้องการแรงงานต่างด้าวของไทย ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากตลาดแรงงานของไทยตั้งตัวจนถึงขีดขาดแคลนกำลังแรงงานในบางสาขา เช่น สาขาเกษตร (เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์) ประมง ผู้ช่วยงานบ้าน โรงงาน (ตามจังหวัดชายแดน) สาขาก่อสร้าง และกรรมกรทั่วไปในบางสาขา เป็นต้น แต่อีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อค่าจ้างแรงงานระดับล่างไม่ขยายตัวอย่างรวดเร็วเช่นในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 เป็นผลมาจากการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น จึงยังมีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อทดแทนแรงงานส่วนที่ขาดแคลน อันเนื่องมาจากลักษณะงานสกปรก งานเสี่ยงอันตราย และงานหนัก ซึ่งทำให้สูญเสียคนงานจากการเข้าออกในอัตราที่สูงมาก โดยเฉพาะสาขาเกษตรและ

ประมงมีความต้องการแรงงานต่างด้าวสูงกว่าสาขาอื่น ๆ กอปรกับการเจริญเติบโตของสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้โครงสร้างของตลาดแรงงานเปลี่ยนไปและส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีความแตกต่างในด้านค่าจ้างและสวัสดิการอยู่มากระหว่างชนบทกับในเมือง ทำให้ประชากรวัยแรงงานในชนบทละทิ้งงานอาชีพเกษตรกรรมและเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่และศูนย์อุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรเป็นอย่างมาก

หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรจะปรากฏในรูปของค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี 2533 และปรับลดตัวต่ำลงอยู่เพียงช่วงสั้น ๆ จากที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจจากการขาดแคลนที่น้อยลง¹

ในปี 2549 โครงสร้างการจ้างงานในตลาดแรงงานระดับล่างในกิจการที่ผ่นผันให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานได้นั้น ยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับปีก่อนหน้านี้ โดยมีคนไทยที่ทำงานในกิจการดังกล่าวรวมทั้งสิ้น 15,833,014 คน ลดลงจากปี 2548 เล็กน้อย โดยเป็นลูกจ้างเอกชนทั้งสิ้น 4,070,300 คน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากปีก่อนมากกว่า 200,000 คน² และจากข้อมูลทางสถิติของสำนักสถิติแห่งชาติเมื่อปี 2549 ที่กล่าวถึงจำนวนแรงงานไทยในภาคเอกชนที่มีวุฒิการศึกษาไม่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังปรากฏรายละเอียดตารางที่ 3-1 ทั้งนี้พบว่ากิจการที่มีคนไทยเข้าไปทำงานมากที่สุดยังคงเป็นกิจการเกษตร รองลงมาได้แก่กิจการก่อสร้าง

เมื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของการจ้างงาน พบว่ามีหลายกิจการที่มีการจ้างคนไทยลดลง เช่น กิจการขนส่งทางน้ำ ผู้รับใช้ในบ้าน ปศุสัตว์ และกิจการประมงทะเล ส่วนกิจการโรงอิฐในปี 2548 มีการจ้างลูกจ้างแรงงานไทยลดลงแต่ในปี 2549 กลับเป็นกิจการที่มีการจ้างแรงงานไทยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 44.6 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 3-2

จากข้อมูลสถิติการจ้างแรงงานต่างด้าวของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางานพบว่า ในปี 2547 แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 847,630 คน ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งนายจ้างได้ยื่นขอไปยังกรมการจัดหางานมาก (ร้อยละ 53.0 ของความต้องการจ้าง

¹ วรวิทย์ เจริญเลิศ และบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. “นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐกับการจ้างแรงงานข้ามชาติ”. (เอกสารประกอบชุด โครงการวิจัย เรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2540). หน้า 33 – 34.

² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “การทบทวนนโยบายการบริหารจัดการและแรงกดดันในการบริหารแรงงานข้ามชาติของไทย”. โดยการสนับสนุนจาก ILO/JAPAN โครงการระหว่างภูมิภาคขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการแรงงานข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. 2552. หน้า 6.

แรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่แจ้งไว้) โดยมีนายจ้างจำนวน 248,746 คน ที่ยื่นความประสงค์เพื่อขออนุญาตจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนรวมถึง 1,598,752 คน ทั้งนี้จากข้อมูลตามตารางที่ 3-3 กิจกรรมที่มีแรงงานต่างด้าวได้รับใบอนุญาตทำงานมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเกษตรและปศุสัตว์ซึ่งมีแรงงานได้รับใบอนุญาตรวมทั้งสิ้น 182,791 คน (ร้อยละ 21.5) รองลงมาได้แก่ ผู้รับใช้ในครัวเรือน ก่อสร้าง และกิจกรรมประมง ตามลำดับ

ตารางที่ 3-1 จำนวนแรงงานไทยในภาคเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามอาชีพและภาค ปี 2549

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ภาค							รวมทั้งประเทศ
	กรุงเทพฯ	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	
รวมทุกกิจการ	245,186	476,222	298,526	312,604	920,491	951,666	865,604	4,070,300
1. ประมง	1,103	12,714	12,721	11,050	-	903	44,601	83,091
1.1 ประมงทะเล	-	1,904	1,487	2,848	-	569	17,961	24,769
1.2 ประมงน้ำจืด	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3 จำแนกไม่ได้	1,103	2,649	6,063	4,522	-	334	22,833	36,402
		8,161	5,170	3,680		-	3,807	21,921
2. ต่อเนื่องจากประมง	2,695	53,807	8,011	13,374	426	471	31,998	110,783
3. เกษตรและปศุสัตว์	8,941	131,059	148,972	155,094	549,453	476,494	561,544	2,031,556
3.1 เกษตร	8,941	118,878	146,747	147,570	536,102	447,414	556,014	1,961,666
3.2 ปศุสัตว์	-	12,180	2,225	7,525	13,350	29,080	5,530	69,891
4. โรงสีข้าว	-	7,784	174	5,072	10,650	15,985	365	40,029
5. โรงอิฐ	-	9,798	2,215	215	10,745	10,181	4,233	37,386
6. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	1,272	294	-	-	-	141	317	2,023
7. ก่อสร้าง	114,782	148,586	85,254	82,092	265,986	389,026	172,940	1,258,667
8. เหมืองแร่/เหมืองหิน	-	1,521	906	667	10,810	6,473	2,104	22,480
9. ผู้รับใช้ในบ้าน	66,999	20,095	6,203	4,204	19,991	15,047	4,095	136,633
10. อื่น ๆ (ระบุ)	49,395	90,565	34,071	40,836	52,431	36,945	43,408	347,651

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549

ตารางที่ 3-2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกจ้างเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น
ระหว่างปี 2548 ถึง 2549

(หน่วย : ร้อยละ)

ประเภทกิจการ	ภาค							รวมทั้งประเทศ
	กรุงเทพฯ	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
รวมทุกกิจการ	7.65	-4.98	2.36	-0.31	-5.92	-6.96	-0.90	-3.29
1. ประมง	172.52	33.17	58.21	-3.72	-100.00	-38.81	-17.45	-3.01
1.1 ประมงทะเล		891.23	-57.01	14.27		-42.67	-11.46	-9.67
1.2 ประมงน้ำจืด								
1.3 จำแนกไม่ได้	-100.00	33.25	238.66	16.49			-9.98	8.89
		10.77	85.22	-27.89	-100.00	-100.00	-54.57	-11.67
2. ต่อเนื่องจาก ประมง	826.60	24.95	-57.18	0.72	-66.26	-24.31	-13.40	-2.97
3. เกษตรและ ปศุสัตว์		-10.75	14.95	2.60	-2.00	-13.86	-1.00	-3.96
3.1 เกษตร		-10.54	19.26	4.51	0.12	-17.18	-0.82	-3.85
3.2 ปศุสัตว์		-12.76	-66.02	-24.48	-47.00	124.99	-16.21	-7.05
4. โรงสีข้าว		-52.23	-57.87	-12.95	-11.00	85.08	-44.26	-8.59
5. โรงอิฐ		-28.70	28.20	-32.47	97.09	139.30	1,103.86	44.66
6. ขนถ่าย สินค้าทางน้ำ	153.58		-100.00		-100.00		153.34	-32.09
7. ก่อสร้าง	37.67	12.15	-6.47	-12.94	-14.80	3.46	16.75	1.70
8. เหมืองแร่/ เหมืองหิน	-100.00	-62.35	-68.14	-58.07	81.77	9.49	-41.90	-7.87
9. ผู้รับใช้ใน บ้าน	-17.83	16.71	-21.37	-44.25	-31.86	-24.93	-34.20	-19.53
10. อื่น ๆ (ระบุ)	-9.28	-23.21	9.94	45.39	7.42	-29.91	-22.69	-10.66

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549

ตารางที่ 3-3 สถิติความต้องการและจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
สัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2547

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ความต้องการจ้าง แรงงานต่างด้าว		พิจารณาจำนวน การอนุญาต (โควตา)		ออกใบอนุญาตทำงาน	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	248,746	1,598,752	245,113	1,512,587	204,818	847,630
1. ประมง	8,053	127,796	7,978	124,210	6,140	60,655
1.1 ประมงทะเล	6,775	120,409	6,715	117,085	5,159	56,302
1.2 ประมงน้ำจืด	1,278	7,387	1,263	7,125	981	4,353
2. ต่อเนื่องจากประมง	3,020	130,935	2,999	129,765	2,648	74,500
3. เกษตรและปศุสัตว์	55,248	380,488	54,917	361,318	45,044	182,791
3.1 เกษตร	47,706	330,978	47,462	316,536	38,929	156,565
3.2 ปศุสัตว์	7,542	49,510	7,455	44,782	6,115	26,226
4. โรงสีข้าว	963	12,692	961	12,261	804	7,107
5. โรงอิฐ	803	9,440	785	9,136	663	5,114
6. โรงน้ำแข็ง	688	7,626	669	7,267	569	4,481
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	103	7,764	98	6,961	69	4,312
8. ก่อสร้าง	13,418	259,884	13,169	250,253	10,903	124,614
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	180	2,770	178	2,705	157	1,568
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	114,287	178,588	113,159	169,754	92,099	126,343
11. อื่น ๆ (ระบุ)	51,983	480,769	50,200	438,957	45,722	256,145

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2549

ในปี 2548 ความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2547 โดยมีนายจ้างจำนวน 240,297 ราย ที่ยื่นขออนุญาตจ้างแรงงานต่างด้าว โดยแจ้งความต้องการจ้างรวมไว้สูงถึง 1,881,529 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 15.0 มาต่อใบอนุญาตทำงาน โดยกรมการจัดหางานได้พิจารณาจำนวนโควตาที่ให้จ้างได้สูงถึง 1,773,349 คน แต่ทั้งนี้กลับมีแรงงานต่างด้าวเพียง 705,293 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.5 ของความต้องการเท่านั้น โดยกิจการเกษตรและปศุสัตว์ยังคง

เป็นกิจการที่มีลูกจ้างต่างด้าวได้รับใบอนุญาตทำงานมากที่สุด จำนวน 138,419 คน (ร้อยละ 19.6) รองลงมาได้แก่ผู้รับใช้ในบ้าน กิจการก่อสร้าง กิจการต่อเนื่องจากประมง และกิจการประมง ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 สถิติความต้องการและจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2548

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว		พิจารณาจำนวนการอนุญาต (โควตา)		ออกใบอนุญาตทำงาน	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	240,297	1,881,529	237,455	1,773,349	205,562	705,293
1. ประมง	6,290	101,807	6,244	98,951	5,671	36,141
1.1 ประมงทะเล	4,478	90,162	4,452	88,031	4,073	31,033
1.2 ประมงน้ำจืด	1,812	11,645	1,792	10,920	1,598	5,108
2. ต่อเนื่องจากประมง	3,108	156,757	3,096	153,450	3,056	68,333
3. เกษตรและปศุสัตว์	50,193	348,047	49,830	338,391	42,239	138,419
3.1 เกษตร	44,172	303,988	43,867	296,292	37,473	122,172
3.2 ปศุสัตว์	6,021	44,059	5,963	42,099	4,766	16,247
4. โรงสีข้าว	913	12,997	894	12,453	819	5,675
5. โรงอิฐ	848	12,486	825	11,746	799	4,440
6. โรงน้ำแข็ง	782	9,229	781	9,128	652	4,157
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	255	8,386	248	8,229	195	3,093
8. ก่อสร้าง	13,412	351,611	13,261	333,862	12,093	99,422
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	191	3,382	182	3,178	162	1,178
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	102,395	190,031	101,389	181,962	83,932	104,306
11. อื่น ๆ (ระบุ)	61,910	686,796	60,705	621,999	55,944	240,129

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2549

จากความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำงานได้กลับมีจำนวนลดลง ดังนั้นในช่วงปลายปี 2548 ถึงกลางปี 2549 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 เห็นชอบและให้ดำเนินการ

จัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ โดยให้แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวไว้กับกรมการปกครองเมื่อปี 2548 และที่ยังไม่เคยขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวไว้กับกรมการปกครองเลย มาขอรับใบอนุญาตทำงานเพิ่มใหม่ได้ โดยต้องทำสัญญาประกันตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้มีนายจ้างจำนวน 22,520 ราย พาแรงงานต่างด้าวมาขอใบอนุญาตทำงานใหม่จำนวนทั้งสิ้น 77,419 คน ซึ่งเมื่อรวมกับแรงงานต่างด้าวที่ยื่นขอใบอนุญาตทำงานใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 จำนวน 131,143 คน และแรงงานต่างด้าวเดิมที่มาขอต่อใบอนุญาตทำงานจำนวน 460,014 คน ทำให้ในปี 2549 มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานรวมทั้งสิ้น 668,576 คน แยกเป็น 1) แรงงานต่างด้าวที่มาต่ออายุใบอนุญาตทำงาน จำนวน 460,014 คน (เมียนมาร์ 405,379 คน ลาว 29,683 คน และกัมพูชา 24,952 คน) และ 2) แรงงานต่างด้าวที่มาขอรับใบอนุญาตทำงานใหม่ จำนวน 208,562 คน (เมียนมาร์ 163,499 คน ลาว 21,653 คน และกัมพูชา 23,410 คน)

สรุปตัวเลขความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว และจำนวนการอนุญาตจ้างแรงงานต่างด้าวในปี 2549 จำแนกรายกิจการ แสดงรายละเอียดไว้ดังตารางที่ 3-5 และ 3-6

ตารางที่ 3-5 สถิติความต้องการและจำนวนการต่อใบอนุญาตแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี 2549 (ระหว่าง 1-30 มิถุนายน 2549)

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว		พิจารณาจำนวนการอนุญาต		ออกใบอนุญาตทำงาน	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	194,133	1,333,703	190,920	1,226,106	138,736	460,014
1. ประมง	5,006	59,715	4,965	57,286	3,129	14,514
1.1 ประมงทะเล	3,582	51,443	3,560	50,510	2,130	11,543
1.2 ประมงน้ำจืด	1,424	8,272	1,405	6,776	999	2,971
2. ต่อเนื่องจากประมง	2,966	152,041	2,961	151,283	2,645	49,771
3. เกษตรและปศุสัตว์	40,833	212,055	40,627	200,737	30,035	94,708
3.1 เกษตร	36,033	178,285	35,830	170,408	26,672	82,628
3.2 ปศุสัตว์	4,800	33,770	4,797	30,329	3,363	12,080
4. โรงสีข้าว	841	9,803	840	9,169	687	4,206
5. โรงอิฐ	772	8,358	771	7,717	628	2,948
6. โรงน้ำแข็ง	914	7,882	890	7,087	676	3,253

7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	1,744	10,321	1,741	10,262	203	1,715
8. ก่อสร้าง	15,337	200,355	15,256	183,171	11,054	71,423
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	187	2,541	185	2,507	163	864
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	74,627	118,552	72,820	112,987	53,223	66,863
11. อื่น ๆ (ระบุ)	50,906	552,080	49,864	483,900	36,293	149,749

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2549

ตารางที่ 3-6 ผลการปฏิบัติงานออกใบอนุญาตทำงานใหม่ของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ
เมียนมาร์ ลาวและกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 ธันวาคม 2548 และวันที่ 16
พฤษภาคม 2549

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 20 ธันวาคม 2548		ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 16 พฤษภาคม 2549		รวม 2 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	22,520	77,419	24,620	131,143	47,140	208,562
1. ประมง	653	4,304	753	4,890	1,406	9,194
1.1 ประมงทะเล	417	3,636	503	4,017	920	7,653
1.2 ประมงน้ำจืด	236	668	250	873	486	1,541
2. ต่อเนื่องจากประมง	472	4,134	1,150	26,838	1,622	30,972
3. เกษตรและปศุสัตว์	5,095	18,920	3,918	13,400	9,013	32,320
3.1 เกษตร	4,113	14,493	3,356	11,402	7,469	25,895
3.2 ปศุสัตว์	982	4,427	562	1,998	1,544	6,425
4. โรงสีข้าว	213	1,068	135	860	348	1,928
5. โรงอิฐ	189	789	101	416	290	1,205
6. โรงน้ำแข็ง	155	645	153	626	308	1,271
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	76	424	40	330	116	754
8. ก่อสร้าง	1,430	8,673	3,353	26,518	4,783	35,191
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	33	191	36	318	69	509
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	6,390	8,304	7,163	9,829	13,553	18,133
11. อื่น ๆ (ระบุ)	7,814	29,967	7,818	47,118	15,632	77,085

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2549

ในปี 2550 มีการเปิดให้ต่ออายุใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าว 2 กลุ่มดังเช่นเคย ปฏิบัติมาแล้ว คือ กลุ่มที่ใบอนุญาตหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 และกลุ่มที่ใบอนุญาตหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน 2550 รวมทั้ง 2 กลุ่ม มีแรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติได้รับการต่ออายุใบอนุญาตทำงานเป็นจำนวน 535,732 คน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3-7 ซึ่งมีจำนวนลดลงจากปีก่อนหน้านี้ถึงประมาณ 132,000 คน หรือประมาณร้อยละ 20

ตารางที่ 3-7 สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 ธันวาคม 2549 แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 15 มกราคม - 30 มิถุนายน 2550

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550		ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2550		รวม 2 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	35,342	141,289	121,858	394,443	157,200	535,732
1. ประมง	686	3,042	2,685	11,850	3,371	14,892
1.1 ประมงทะเล	489	2,609	1,704	8,841	2,193	11,450
1.2 ประมงน้ำจืด	197	433	981	3,009	1,178	3,442
2. ต่อเนื่องจากประมง	1,151	24,327	2,757	43,285	3,908	67,612
3. เกษตรและปศุสัตว์	6,119	18,451	25,775	83,006	32,894	101,457
3.1 เกษตร	5,206	14,976	24,060	73,848	29,266	88,824
3.2 ปศุสัตว์	913	3,475	2,715	9,158	3,628	12,633
4. โรงสีข้าว	226	831	678	3,921	904	4,752
5. โรงอิฐ	223	703	540	2,470	763	3,173
6. โรงน้ำแข็ง	248	998	647	2,745	895	3,743
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	79	311	124	660	203	971
8. ก่อสร้าง	4,770	25,802	10,426	57,085	15,196	82,887
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	54	177	209	837	263	1,014
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	8,961	10,667	41,080	50,661	50,041	61,328
11. อื่น ๆ (ระบุ)	12,825	55,980	35,937	137,923	48,762	193,903

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2550

ในปี 2551 มีการเปิดให้ต่ออายุใบอนุญาตทำงานให้แรงงานต่างด้าว 2 กลุ่มดังเช่นที่เคยปฏิบัติ คือ กลุ่มที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 และกลุ่มที่ใบอนุญาตทำงาน จะหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน 2551 รวมทั้ง 2 กลุ่ม มีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน เป็นจำนวน 408,068 คน ซึ่งข้อมูลจากตารางที่ 3-8 ซึ่งมีจำนวนลดลงจากปี 2550 ก่อนหน้านี้อีกประมาณ 127,000 คน หรือประมาณร้อยละ 23 และในปีเดียวกันนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่เคยรายงานตัวกับกรมการปกครองไว้แล้ว แต่ไม่ได้มาขอรับใบอนุญาตทำงานหรือใบอนุญาตทำงานหมดอายุ โดยอนุญาตให้ทำงานถึงวันที่ 20 มกราคม 2552 มีแรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติมาขอรับใบอนุญาตทำงาน จำนวน 88,787 คน

ตารางที่ 3-8 สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2551 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 18 ธันวาคม 2550 แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 21 มกราคม – 30 มิถุนายน 2551

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 ธ.ค. 50 (ใบอนุญาตทำงานหมดอายุ 28 ก.พ. 51)		ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 ธ.ค. 50 (ใบอนุญาตทำงานหมดอายุ 30 มิ.ย. 51)		ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 ธ.ค. 50 (ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่เคยรายงานตัวแล้ว/ใบอนุญาตทำงานหมดอายุไปแล้ว)		รวม 3 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	25,723	97,919	97,354	310,149	28,391	88,787	151,468	496,855
1. ประมง	438	1,289	1,865	6,407	525	1,762	2,828	9,458
1.1 ประมงทะเล	312	1,026	1,202	4,482	341	1,357	1,855	6,865
1.2 ประมงน้ำจืด	126	263	663	1,925	184	405	973	2,593
2. ต่อเนื่องจากประมง	1,111	16,129	2,568	32,239	1,157	9,113	4,836	57,481
3. เกษตรและปศุสัตว์	5,120	12,834	21,319	64,655	5,630	13,830	32,069	91,319
3.1 เกษตร	4,461	10,511	19,370	57,870	5,103	12,529	28,934	80,910
3.2 ปศุสัตว์	659	2,323	1,949	6,785	527	1,301	3,135	10,409
4. โรงสีข้าว	173	530	562	2,921	188	528	923	3,979

5. โรงอิฐ	200	640	444	2,059	156	399	800	3,098
6. โรงน้ำแข็ง	225	619	552	2,183	207	519	984	3,321
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	42	143	86	398	73	252	201	773
8. ก่อสร้าง	2,809	16,767	8,123	42,901	3,184	15,507	14,116	75,175
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	52	92	118	612	29	63	199	767
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	5,230	6,910	32,062	38,015	7,703	8,896	44,995	53,821
11. อื่น ๆ (ระบุ)	10,323	41,966	29,655	117,779	9,539	37,918	49,517	197,663

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2551

ในปี 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ต่ออายุใบอนุญาตทำงานให้แรงงานต่างด้าว 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 20 มกราคม 2552 และกลุ่มใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 รวมทั้ง 2 กลุ่ม มีแรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติมาขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน เป็นจำนวน 379,858 คน ซึ่งมีจำนวนลดลงจากปี 2551 จำนวนประมาณ 117,000 คน หรือประมาณ ร้อยละ 23 นอกจากนี้ในปี 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 เห็นชอบให้ ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ใน 6 ประเภทกิจการหลัก โดยอนุญาตให้อยู่ทำงานได้จนถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ปรากฏมีแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ มาขอรับใบอนุญาตจำนวน 933,391 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3-9 และ 3-10 ตามลำดับ

ตารางที่ 3-9 สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2552 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 18 ธันวาคม 2550 แยกประเภท กิจการ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2552

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 ธ.ค. 50 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 20 ม.ค. 51)		ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 ธ.ค. 50 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 28 ก.พ. 51)		รวม 2 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	20,976	61,543	98,940	318,315	119,916	379,858
1. ประมง	344	1,025	1,638	5,495	1,982	6,520
1.1 ประมงทะเล	231	794	1,051	3,910	1,282	4,704
1.2 ประมงน้ำจืด	113	231	587	1,585	700	1,816

2. ต่อเนื่องจากประมง	938	8,444	3,576	44,616	4,514	53,060
3. เกษตรและปศุสัตว์	4,214	9,915	18,424	53,386	22,638	63,301
3.1 เกษตร	3,832	9,017	16,291	46,326	20,123	55,343
3.2 ปศุสัตว์	382	898	2,133	7,060	2,515	7,958
4. โรงสีข้าว	166	398	651	2,780	817	3,178
5. โรงอิฐ	113	283	501	1,949	614	2,232
6. โรงน้ำแข็ง	143	310	668	2,364	811	2,674
7. ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ	27	70	140	617	167	687
8. ก่อสร้าง	2,767	10,393	9,214	45,163	11,981	55,556
9. เหมืองแร่/เหมืองหิน	20	45	141	632	161	677
10. ผู้รับใช้ในบ้าน	4,942	5,402	30,045	34,939	34,987	40,341
11. อื่น ๆ (ระบุ)	7,302	25,258	33,942	126,374	41,244	151,632

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2552

ตารางที่ 3-10 สรุปผลการขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ
เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2552 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤษภาคม 2552
แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2552- 29 สิงหาคม 2552

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี 26 พ.ค. 52 (ใบอนุญาตทำงานหมดอายุ 28 ก.พ. 53)	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	191,613	933,391
1. ประมง	4,121	49,895
2. ต่อเนื่องจากประมงทะเล	3,851	83,365
3. เกษตรและปศุสัตว์	33,365	158,261
4. กิจการก่อสร้าง	16,080	164,407
5. ผู้รับใช้ในบ้าน	67,377	89,511
6. กิจการต่อเนื่องการเกษตร	4,761	62,165
7. ต่อเนื่องปศุสัตว์โรงฆ่าสัตว์ ข้ำแหละ	856	8,927
8. กิจการรีไซเคิล	1,970	13,182
9. เหมืองแร่ / เหมืองหิน	179	1,171

10. จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ	1,769	12,589
11. จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	13,319	51,607
12. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากดิน	721	5,883
13. ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	2,298	11,446
14. แปรรูปหิน	197	1,301
15. ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	5,183	49,640
16. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก	1,742	16,985
17. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระดาษ	398	2,607
18. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์	454	2,596
19. ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า	872	8,916
20. ค้าส่ง ค้าปลีก แผงลอย	10,851	42,899
21. อู่ซ่อมรถ ล้าง อัดฉีด	1,410	5,633
22. สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง	747	3,451
23. สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล	207	837
24. การให้บริการต่าง ๆ	18,885	86,117

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2552

ในปี 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ต่ออายุใบอนุญาตทำงานให้แรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 20 มกราคม 2553 และกลุ่มที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ทั้ง 2 กลุ่ม มีแรงงานต่างด้าว ทั้ง 3 สัญชาติ ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตทำงานเป็นจำนวน 932,255 คน รายละเอียดตามตารางที่ 3-11 ซึ่งมีจำนวนลดลงจากปี 2552 จำนวนประมาณ 380,000 คน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 29

ตารางที่ 3-11 สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ
เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2553 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 มกราคม 2553
แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 20 มกราคม – 2 มีนาคม 2553

(หน่วย : คน)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี 19 ม.ค.53 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 20 ม.ค. 54)		ตามมติคณะรัฐมนตรี 19 ม.ค.53 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 28 ก.พ. 54)		รวม 2 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
รวม	16,345	39,272	200,350	892,983	216,695	932,255
1. ประมง	1,129	587	3,425	28,331	4,554	28,918
2. ต่อเนื่องจากประมงทะเล	886	6,241	4,173	95,608	5,059	101,849
3. เกษตรและปศุสัตว์	3,192	6,900	38,102	164,957	41,294	171,857
4. กิจการก่อสร้าง	2,343	6,942	20,992	141,269	23,335	148,211
5. ผู้รับใช้ในบ้าน	3,098	3,415	61,840	84,511	64,938	87,926
6. กิจการต่อเนื่องการเกษตร	690	2,017	4,412	57,089	5,102	59,106
7. ต่อเนื่องปศุสัตว์โรงฆ่าสัตว์ ชำแหละ	56	169	896	5,606	952	5,775
8. กิจการรีไซเคิล	166	276	2,170	11,678	2,336	11,954
9. เหมืองแร่ / เหมืองหิน	17	39	187	1,185	204	1,224
10. จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ	173	370	2,054	13,630	2,227	14,000
11. จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	873	1,922	13,223	47,550	14,096	49,472
12. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากดิน	79	288	749	4,943	828	5,231
13. ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	205	404	2,682	14,955	2,887	15,359
14. แปรรูปหิน	15	36	220	1,184	235	1,220
15. ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้า สำเร็จรูป	812	4,120	7,252	62,750	8,064	66,870
16. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พลาสติก	242	720	2,168	19,419	2,410	20,139

ตารางที่ 3-11 สรุปผลการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ
เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2553 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 มกราคม 2553
แยกประเภทกิจการ ระหว่างวันที่ 20 มกราคม – 2 มีนาคม 2553 (ต่อ)

ประเภทกิจการ	ตามมติคณะรัฐมนตรี 19 ม.ค.53 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 20 ม.ค. 54)		ตามมติคณะรัฐมนตรี 19 ม.ค.53 (ใบอนุญาตทำงาน หมดอายุ 28 ก.พ. 54)		รวม 2 มติ	
	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง	นายจ้าง	ลูกจ้าง
17. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กระดาษ	51	113	503	3,201	554	3,314
18. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์	47	68	557	4,081	604	4,149
19. ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า	120	346	1,145	7,231	1,265	7,577
20. คำส่ง คำปลีก แผงลอย	928	1,577	12,747	36,944	13,675	38,521
21. อู่ซ่อมรถ ล้าง อัดฉีด	103	149	1,408	5,401	1,511	5,550
22. สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง	80	141	832	3,830	912	3,971
23. สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล	29	43	307	1,002	336	1,045
24. การให้บริการต่าง ๆ	1,011	2,389	18,306	76,628	19,317	79,017

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2553

ในปี 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 ให้ดำเนินการจดทะเบียน
แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งมีผู้ประสงค์จะจ้างงาน รวมทั้งผู้ติดตามซึ่งเป็น
บุตรอายุไม่เกิน 15 ปี โดยใช้มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2552 ผ่อนผันให้อยู่ใน
ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับไม่เกิน 1 ปี รวมถึงให้ดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติ
ราษฎรคนต่างด้าว และอนุญาตให้ทำงานชั่วคราวในระหว่างรอการส่งกลับ ซึ่งมีแรงงานต่างด้าว
ผิดกฎหมาย 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา) มาจดทะเบียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนั้น
เป็นผู้มาขอรับใบอนุญาตทำงานจำนวนทั้งสิ้น 1,248,064 คน แยกเป็นเมียนมาร์ 905,573 คน
ลาว 106,970 คน และกัมพูชา 235,521 คน โดยประเภทกิจการที่มีแรงงานต่างด้าวมาขอรับ

ใบอนุญาตทำงานมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ กิจการก่อสร้าง 232,162 คน กิจการเกษตรและปศุสัตว์ 228,041 คน และกิจการต่อเนื่องประมงทะเล 106,851 คน รายละเอียดตามตารางที่ 3-12

ตารางที่ 3-12 จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่พระราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2554 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2554)

ประเภทกิจการ	กิจการ (แห่ง)	เมียนมาร์	ลาว	กัมพูชา	รวม
รวม	261,804	905,573	106,970	235,521	1,248,064
งานกรรมกร	197,405	844,390	90,518	228,094	1,163,002
1. ประมง	5,530	24,902	1,153	15,073	41,128
2. ต่อเนื่องประมงทะเล	8,778	96,882	820	9,149	106,851
3. เกษตรและปศุสัตว์	57,750	174,422	17,737	35,882	228,041
4. กิจการก่อสร้าง	28,326	135,473	12,321	84,368	232,162
5. กิจการต่อเนื่องการเกษตร	7,942	68,054	3,493	10,335	81,882
6. ต่อเนื่องปศุสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ชำแหละ	4,370	36,726	1,767	3,544	42,037
7. กิจการรีไซเคิล	3,490	11,981	1,395	4,955	18,331
8. เหมืองแร่ / เหมืองหิน	344	2,245	190	289	2,724
9. จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ	3,741	17,772	2,978	3,687	24,437
10. จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	18,084	38,759	13,499	9,340	61,598
11. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จาก ดิน	1,419	8,168	718	956	9,842
12. ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	3,963	12,922	1,435	2,653	17,010
13. แปรรูปหิน	411	2,732	174	366	3,272
14. ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	7,760	63,973	6,285	4,423	74,681
15. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พลาสติก	3,020	18,251	2,670	3,214	24,135
16. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กระดาษ	755	3,572	457	1,253	5,282
17. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์	1,000	5,080	461	1,352	6,893

18. ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า	1,850	7,664	513	2,588	10,765
19. คำส่ง คำปลีก แผงลอย	16,786	37,439	8,067	10,089	55,595
20. ตู้ซ่อมรถ ล้าง อัดฉีด	2,649	5,902	1,646	1,221	8,769
21. สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง	1,254	3,115	1,103	692	4,910
21. สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง	1,254	3,115	1,103	692	4,910
22. สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล	458	1,714	141	248	2,103
23. การให้บริการต่าง ๆ	17,725	66,642	11,495	22,417	100,554

ตารางที่ 3-12 จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2554 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2554) (ต่อ)

งานรับใช้ในบ้าน	64,399	61,183	16,452	7,427	85,062
24. ผู้รับใช้ในบ้าน	64,399	61,183	16,452	7,427	85,062

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2554

ในปี 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 เรงรัดการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2555 เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรแก่แรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าว โดยให้อยู่ได้จนถึงวันที่ 14 ธันวาคม 2555 เพื่อพิสูจน์สัญชาติ สำหรับในปี 2555 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติมาขอรับใบอนุญาตทำงานที่ราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้น 167,881 คน แยกเป็นเมียนมาร์ 63,768 คน ลาว 39,704 คน และกัมพูชา 64,409 คน โดยประเภทกิจการที่มีแรงงานต่างด้าวมาขอรับใบอนุญาตทำงานมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิจการก่อสร้าง 39,601 คน กิจการเกษตรและปศุสัตว์ 30,235 คน และกิจการต่อเนื่องการเกษตร 1,664 คน รายละเอียดตามตารางที่ 3-13

ตารางที่ 3-13 จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2555 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2555)

ประเภทกิจการ	กิจการ (แห่ง)	เมียนมาร์	ลาว	กัมพูชา	รวม
รวม	51,367	63,768	39,704	64,409	167,881
งานกรรมกร	40,867	59,072	34,081	61,969	155,122
1. ประมง	907	966	397	3,145	4,508
2. ต่อเนื่องประมงทะเล	803	1,983	218	2,648	4,849
3. เกษตรและปศุสัตว์	9,668	10,469	8,079	11,687	30,235
4. กิจการก่อสร้าง	7,929	15,374	4,004	20,223	39,601
5. กิจการต่อเนื่องการเกษตร	1,664	5,236	1,010	2,541	8,787
6. ต่อเนื่องปศุสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ชำแหละ	292	2,368	200	844	3,412
7. กิจการรีไซเคิล	847	1,155	491	1,638	3,284
8. เหมืองแร่ / เหมืองหิน	55	155	17	57	229
9. จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ	891	975	1,277	1,310	3,562
10. จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	4,445	3,177	4,758	3,056	10,991
11. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากดิน	255	758	312	197	1,267

ตารางที่ 3-13 จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมาตรา 13 ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) ที่ราชอาณาจักร จำแนกตามงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานและประเภทกิจการ ปี 2555 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2555) (ต่อ)

ประเภทกิจการ	กิจการ (แห่ง)	เมียนมาร์	ลาว	กัมพูชา	รวม
12. ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	926	1,434	799	1092	3,325
13. แปรรูปหิน	101	180	63	192	435
14. ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,453	3,836	2,259	875	6,970
15. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก	747	1,347	1,183	1,028	3,558
16. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระดาษ	122	224	173	144	541
17. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์	175	430	140	307	877
18. ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า	274	323	118	999	1,440
19. คำสั่ง คำปลีก แผงลอย	3,921	2,775	3,181	3,496	9,452
20. ตู้ซ่อมรถ ล้างอัดฉีด	441	300	583	259	1,142
21. สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง	319	281	348	269	898
22. สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล	81	84	22	56	162
23. การให้บริการต่าง ๆ	4,551	5,242	4,449	5,906	15,597
งานรับใช้ในบ้าน	10,500	4,696	5,623	2,440	12,759
24. ผู้รับใช้ในบ้าน	10,500	4,696	5,623	2,440	12,759

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2555

ปี 2557 หลังจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ารับหน้าที่การบริหารประเทศ ได้มีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ขึ้นในทุกจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครด้วย เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้กับคนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งมียอดรวมการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน – 31 ตุลาคม 2557) จำนวนทั้งสิ้น 1,626,235 คน โดยเป็นแรงงานต่างด้าว 1,533,675 คน (สัญชาติเมียนมาร์ 623,648 คน ลาว 213,689 คน และกัมพูชา 696,338 คน) และผู้ติดตาม 92,560 คน (สัญชาติเมียนมาร์ 40,801 คน ลาว 9,150 คน และกัมพูชา 42,609 คน) สำหรับจำนวนนายจ้างมีทั้งสิ้น 315,880 ราย ทั้งนี้ประเภท

กิจการที่จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) กิจการก่อสร้าง 491,663 คน
2) เกษตรและปศุสัตว์ 219,362 คน และ 3) การให้บริการต่าง ๆ 141,071 คน³

---

³ ฐานข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปรับปรุงยอดวันที่ 29 พฤศจิกายน 2557

ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย

การที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพ โดยเฉพาะแรงงานในระดับล่าง อันเนื่องมาจากการมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจในอัตราที่สูง ประกอบกับแรงงานไทยมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและนิยมไปทำงานในต่างประเทศ เป็นผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในระดับล่าง โดยเฉพาะงานหนัก งานสกปรก งานเสี่ยงอันตรายซึ่งหาแรงงานไทยได้ยาก จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้นายจ้าง สถานประกอบการต่าง ๆ ที่ขาดแคลนแรงงานในระดับล่างมีความจำเป็นต้องหาแรงงานต่างด้าวมาทดแทนเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ อีกทั้งแรงงานต่างด้าวดังกล่าวยังรับค่าจ้างในอัตราที่ต่ำ นายจ้างสามารถลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่ง จึงเป็นเหตุให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา พากันอพยพหลังไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในลักษณะของการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน⁴ กล่าวคือ มิได้เดินทางเข้ามาเฉพาะตัวแรงงาน แต่ได้นำครอบครัวรวมถึงผู้ติดตามเข้ามาด้วยและเป็นการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นจะมีส่วนให้เกิดผลบวกทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น แต่จากลักษณะการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานและหลบหนีเข้าเมืองดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ได้แก่ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าว รัฐบาลได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายผ่านทางสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปี 2544 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ขึ้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นรองประธาน อธิบดีกรมการจัดหางานเป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 21 หน่วยงาน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 4 คน เป็นกรรมการ รวมคณะกรรมการทั้งสิ้นจำนวน 27 คน ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการดำเนินการในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ต่อมาเมื่อได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 ในปี 2551 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว

⁴ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ. การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานอพยพต่างชาติในประเทศไทย ในช่วงปี 2550-2558. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 25.

โดยมีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธาน อธิบดีกรมการจัดหางานเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายการทำงานของคนต่างด้าวต่อคณะรัฐมนตรี

สำหรับในส่วนของการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ในปี 2552 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ดำเนินการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่อยู่นอกระบบผ่อนผันซึ่งลักลอบทำงานอยู่ในประเทศให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับในปี 2554 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ โดยกำหนดมาตรการดำเนินการ คือ การเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทย การป้องกันสกัดกั้น และการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง การนำเข้าแรงงานต่างด้าวรายใหม่อย่างถูกกฎหมาย การปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) และการยกระดับหน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ให้มีสถานะเป็นกรม สำหรับการดำเนินการหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ารับหน้าที่การบริหารประเทศเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้มีประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ทั้งมาตรการชั่วคราว มาตรการเร่งด่วน รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองก่อนปี พ.ศ.2544

ในช่วงก่อนปี 2544 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองของประเทศไทยยังไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานหลักเพื่อทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการแรงงานกลุ่มนี้โดยตรง เพียงมีแนวปฏิบัติในเรื่องการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว โดยรัฐบาลได้มีการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินมาตรการต่าง ๆ ผ่านทางสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และกระทรวงแรงงาน แนวนโยบายที่ถูกกำหนดมักจะเป็นรูปแบบของนโยบายปีต่อปี นับตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปี 2544 ดังนี้⁵

1.1 ปี 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 กำหนดมาตรการดำเนินการต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ โดยการผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ที่เข้ามาในประเทศไทยหลังวันที่ 9 มีนาคม 2519 ที่ตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้แล้วจำนวน 108,350 คน อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว โดยให้อาศัยอยู่ในระเบียบข้อบังคับที่ทางการกำหนด รวมทั้งผ่อนผันให้ทำงานได้ชั่วคราวตามความจำเป็นภายใต้เงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานบางประเภทเฉพาะในบางพื้นที่ ดังนี้

⁵ สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน. “รวมมติคณะรัฐมนตรีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535-2550”. 2550. หน้า 17-22.

1.1.1 จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สรวย และกิ่งอำเภอแม่ฟ้าหลวง

1.1.2 จังหวัดตาก ในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด

1.1.3 จังหวัดกาญจนบุรี ในพื้นที่อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอสังขละบุรี อำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิ

1.1.4 จังหวัดระนอง ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอกะเปอร์ อำเภอละอุ่น อำเภอกระบุรี และกิ่งอำเภอสุขสำราญ

1.1.5 จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่อำเภอแม่อาว อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว และอำเภอเวียงแหง

1.1.6 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสบเมย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง และกิ่งอำเภอปางมะผ้า

1.1.7 จังหวัดราชบุรี ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอโพธาราม และอำเภอสวนผึ้ง

1.1.8 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอทับสะแก อำเภอบางสะพาน และอำเภอบางสะพานน้อย

1.1.9 จังหวัดชุมพร ในพื้นที่อำเภอท่าแซะ

ระยะแรกผ่อนผันให้จ้างแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัด เชียงราย ตาก กาญจนบุรี และระนอง ส่วนในพื้นที่ 5 จังหวัดที่เหลือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร กระทรวงมหาดไทยจะผ่อนผันเมื่อได้ติดตามประเมินผล ในระยะแรกแล้ว และอนุญาตให้ทำงานได้ใน 27 งาน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดงานที่ให้คนต่างด้าวตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ทำได้ ผลปรากฏว่ามีแรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตทำงาน จำนวน 944 คน

1.2 ปี 2539 – 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2539 เห็นชอบนโยบายมาตรการระบบการควบคุมกำกับดูแล และมาตรการระยะต่อไปและระยะยาว โดยให้กระทรวงแรงงานพิจารณาผ่อนผันอนุญาตจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาที่จะทำงานได้ โดยพิจารณาจากความขาดแคลน และให้ทำงานได้เฉพาะในกิจการภาคเกษตรกรรม ประมงทะเล ต่อเนื่องจากประมงทะเล ก่อสร้าง เหมืองแร่ ถ่านหิน ขนส่ง ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ และอุตสาหกรรม ในพื้นที่ 39 จังหวัด ดังนี้

1.2.1 จังหวัดชายแดนไทย 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี ระนอง ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร

1.2.2 จังหวัดชายทะเล 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล ตรัง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด

1.2.3 จังหวัดอื่น ๆ อีก 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ลพบุรี สุพรรณบุรี นครสวรรค์ กำแพงเพชร นครปฐม นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก อุทัยธานี และขอนแก่น

ระยะเวลาผ่อนผันให้อยู่ทำงานได้ไม่เกิน 2 ปี เพื่อป้องกันการอยู่ต่อเนืองอย่างถาวรโดยให้นายจ้าง นำแรงงานต่างด้าวมารายงานตัวในระยะเวลาประมาณ 6 เดือน และขออนุญาตต่ออายุการทำงานกับ กระทรวงแรงงานเมื่อครบ 1 ปี

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2539 เห็นชอบผ่อนปรนให้มีการจ้าง แรงงานผิดกฎหมายเพิ่มเติมอีก 4 จังหวัด คือ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี และลำพูน จากที่กำหนดไว้เดิม 39 จังหวัด

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2539 เห็นชอบให้กำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับการกำกับดูแลการจ้างแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2539 และวันที่ 2 กรกฎาคม 2539

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2539 เห็นชอบให้เพิ่มประเภทกิจการ ที่จะให้จ้างแรงงานต่างด้าว โดยผ่อนปรนให้มีการจ้างงานได้ในกิจการผลิต ได้แก่ การผลิตกะปิ การผลิตน้ำปลา การอบและบ่มยาสูบ การตากมันสำปะหลัง การเก็บผลผลิตการเกษตรในไซโล การเก็บสินค้าในโกดัง โรงเลื่อยไม้ โรงไม้หิน โรงสีข้าว และงานรับใช้ในบ้าน ต่อมากระทรวงแรงงาน ได้เสนอกิจการผลิตเพิ่มเติมดังนี้ การทำแพกุ้ง การแกะกุ้ง การทำปลาเค็มปลาหวาน การทำปลาแล่นเนื้อ การทำหมึกตากแห้ง การทำหมึกลอก การทำนาเกลือ โรงงานทำโอ่ง และโรงงานทำอิฐ โดยกำหนดให้ นายจ้างนำแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่กับตนก่อนมีมติคณะรัฐมนตรีนี้ไปรายงานตัวประกันตัวและ ขอใบอนุญาตทำงานตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2539 ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน

1.3 ปี 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2541 เห็นชอบกรอบ นโยบายการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายโดยมีสาระสำคัญได้ดังนี้

1.3.1 ไม่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนและผ่อนผันแรงงานต่างด้าวเข้าเมือง ผิดกฎหมายทำงานอีก

1.3.2 ส่วนที่มีการผ่อนผันแล้วให้จัดระเบียบควบคุมและไม่ควรมีการผ่อนผัน ให้ทำงานในโรงงาน

1.3.3 สกัดกั้นและป้องกันการเข้าใหม่รวมทั้งเร่งตรวจจับผู้ลักลอบจ้างงาน โดยผิดกฎหมาย โดยเอาผิดทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานให้ดำเนินการส่งกลับประเทศภูมิลำเนา หากยังไม่สามารถส่งกลับได้ให้อนุญาตทำงานชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับเฉพาะจังหวัดชายแดนที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา

1.3.5 ให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหสำหรับกิจการบางประเภทที่มีปัญหาขาดแคลนแรงงานและไม่สามารถหาแรงงานไทยทำงานได้ เช่น การประมงทะเล ก่อสร้าง เป็นต้น

1.3.6 หากมีกิจการใดขาดแคลน ให้มีการส่งแรงงานต่างด้าวเข้ามา โดยถูกต้องตามกฎหมาย

1.3.7 ให้กระทรวงแรงงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศึกษาและเตรียมการเกี่ยวกับการแนวทางในระยะยาวในการแก้ไขปัญหาการจ้างแรงงานต่างด้าว

1.3.8 ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและจริงจังให้เห็นภัยอันตรายของการจ้าง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย เหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยมอบหมายให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติรับไปดำเนินการ

1.4 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 วันที่ 6 พฤษภาคม 2541 วันที่ 9 มิถุนายน 2541 และวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานอยู่กับนายจ้างก่อนวันที่ 5 สิงหาคม 2541 ให้อยู่ในประเทศไทย เป็นการชั่วคราวได้ ดังนี้

สัญชาติและพื้นที่

1.4.1 คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ในจังหวัดชายแดนไทย – เมียนมาร์ จำนวน 7 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน หนอง และราชบุรี

1.4.2 คนต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว จำนวน 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม และมุกดาหาร

1.4.3 คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย – กัมพูชา จำนวน 4 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี ตราด สระแก้ว และสุรินทร์

1.4.4 คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาในพื้นที่จังหวัดชายทะเล จำนวน 22 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี นราธิวาส สตูล ตรัง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ชุมพร ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา หนอง จันทบุรี และตราด

1.4.5 สัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดที่มีกิจการ อยู่ระหว่างการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้สามารถจ้างแรงงานไทยได้ รวม 5 กิจการ ดังนี้

1.4.5.1 กิจการสวนยางพารา จำนวน 13 จังหวัด คือ จังหวัดตราด สระแก้ว ประจวบคีรีขันธ์ นครพนม กระบี่ ชลบุรี ชุมพร พังงา ภูเก็ต ระนอง สุราษฎร์ธานี สตูล และสงขลา

1.4.5.2 กิจการไร้อ้อย จำนวน 5 จังหวัด คือ จังหวัดอุทัยธานี สระแก้ว กาญจนบุรี ราชบุรี และกำแพงเพชร

1.4.5.3 กิจการเลี้ยงหมู จำนวน 11 จังหวัด คือ จังหวัดนครปฐม อุทัยธานี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี พิจิตร ลำพูน ขอนแก่น และนครราชสีมา

1.4.5.4 กิจการโรงสีข้าว จำนวน 34 จังหวัด คือ จังหวัดชัยนาท นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี ลพบุรี สิงห์บุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ สระบุรี อุทัยธานี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร ชลบุรี เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ พะเยา พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย นครพนม นครราชสีมา สุรินทร์ สตูล สงขลา และในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร

1.4.5.5 กิจการขนถ่ายสินค้าทางน้ำ ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร

อาชีพและประเภทกิจการ

1.4.6 คนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในพื้นที่จังหวัดตามข้อ (1.4.1) (1.4.2) และ (1.4.3) ทำงานได้เฉพาะงานกรรมกรในประเภทกิจการตามที่จังหวัดประกาศกำหนดโดยการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าวจังหวัด

1.4.7 คนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในพื้นที่จังหวัดตามข้อ (1.4.4) ทำงานได้เฉพาะกรรมกรในกิจการสวนยางพารา กิจการไร้อ้อย กิจการเลี้ยงหมู กิจการโรงสีข้าว และกิจการขนถ่ายสินค้าทางน้ำ

1.5 ปี 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2542 อนุญาตให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวตามมติคณะรัฐมนตรีปี 2541 ซึ่งจะสิ้นสุดการผ่อนผันในวันที่ 4 สิงหาคม 2542 มารายงานตัว ประกันตัว และขอรับใบอนุญาตทำงาน

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2542 เห็นชอบให้จ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในพื้นที่ 37 จังหวัด 18 กิจการเดิมตามจำนวนที่มารายงานตัวและประกันตัว โดยให้กระทรวงแรงงานออกประกาศกระทรวงฯ เพิ่มจำนวนและกิจการให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัด และให้แต่ละจังหวัดดำเนินการตรวจสอบสุขภาพและออกใบอนุญาตทำงานให้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ประกันตัวแล้วให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 และให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ไม่ได้รับการประกันตัวและส่งกลับออกนอกราชอาณาจักรโดยเอาผิดทั้งลูกจ้าง นายจ้าง ผู้นำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ตลอดจนให้ที่พักอาศัย ซ่อมเรือน หรือช่วยด้วยประการใด ๆ แก่คนต่างด้าวเหล่านั้นอย่างเด็ดขาดและต่อเนื่อง

1.6 ปี 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2543 อนุมัติให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ดังนี้

1.6.1 ให้จังหวัดใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อนุญาตให้คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ทำงานได้เฉพาะอาชีพกรรมกรในท้องที่ 37 จังหวัด 18 กิจการ ได้ 1 ปี จนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2544 ในพื้นที่ กิจการ และจำนวนเดิมตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ.2542 โดยมีระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543

1.6.2 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศ แจ้งให้คนต่างด้าวเข้าเมือง ผิดกฎหมายมารายงานตัวและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดทำทะเบียนประวัติ ออกคำสั่งส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ในกรณีที่ยังไม่สามารถส่งกลับได้อนุญาตให้ประกันตัวเพื่อขอยู่ในราชอาณาจักรระหว่างรอการส่งกลับตามมาตรา 54 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

1.6.3 เมื่อพ้นระยะเวลาดำเนินการในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 แล้ว มอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ไม่ได้รับการประกันตัวและรับใบอนุญาตทำงาน ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตรวจสอบสถานประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อบังคับใช้กฎหมายรับผิดชอบอย่างจริงจังเพื่อให้การสนับสนุนดำเนินการกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปี 2544 - 2557 ⁶

เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนรัฐบาลในปี 2544 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองครั้งใหญ่ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 เปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในทุกพื้นที่และทุกกิจการมาทำการจดทะเบียน นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการติดตามประเมินผลเป็นไปอย่างมีระบบ และต่อเนื่องทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ขึ้น โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ.ศ.2544 นโยบายในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง คือ การไม่ให้มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีแรงงานผิดกฎหมายเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการแรงงานเหล่านั้นให้ดีที่สุด และป้องกันไม่ให้คนกลุ่มนี้เข้ามาเพิ่มอีก รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยในรูปแบบการนำเข้าโดยถูกกฎหมาย

⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 22-26.

2.1 ปี 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 เห็นชอบให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ได้รับการผ่อนผันในอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ซึ่งการผ่อนผันสิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม 2544 ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและอนุญาตให้ทำงานได้ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ระยะเวลาอนุญาตไม่เกิน 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 25 กันยายน 2545 สำหรับประเภทกิจการที่อนุญาตมี 10 ประเภทกิจการ คือ

2.1.1 ประเภทกิจการที่ 1 ประกอบด้วย สวนผัก ผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม พืชไร่ สวนกาแฟ

2.1.2 ประเภทกิจการที่ 2 ประกอบด้วย เหมืองแร่และเหมืองหิน

2.1.3 ประเภทกิจการที่ 3 ประกอบด้วย โรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา

2.1.4 ประเภทกิจการที่ 4 ประกอบด้วย ก่อสร้าง คานเรือ

2.1.5 ประเภทกิจการที่ 5 ประกอบด้วย โรงสีข้าว

2.1.6 ประเภทกิจการที่ 6 ประกอบด้วย เลี้ยงหมู เลี้ยงกุ้ง และสัตว์เลี้ยงอื่น

2.1.7 ประเภทกิจการที่ 7 ประกอบด้วย ประมงทะเล กิจการต่อเนื่องจากประมงทะเล โรงงานปลาป่น

2.1.8 ประเภทกิจการที่ 8 ประกอบด้วย การใช้แรงงานเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง หรือที่เก็บสินค้า

2.1.9 ประเภทกิจการที่ 9 ประกอบด้วย ผู้รับใช้ในบ้าน

2.1.10 ประเภทกิจการพิเศษ (พ) ประกอบด้วย

พ 1 กิจการอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ใน (2.1.1) (2.1.9) กรณีมีนายจ้าง

พ 2 กิจการอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ใน (2.1.1) (2.1.9) กรณีไม่มีนายจ้าง

2.2 ปี 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2545 วันที่ 25 กันยายน 2545 และวันที่ 1 ตุลาคม 2545 เห็นชอบแนวนโยบายการจัดระเบียบบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผ่อนผันแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 จำนวน 568,249 คน อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเป็นเวลา 1 ปี และให้มาดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน และอนุมัติให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ทำงานเป็นกรรมกรในเรือประมงทะเลอยู่แล้วอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ 1 ปี และเห็นชอบให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในท้องที่จังหวัดตาก

โดยผ่อนผันให้นายจ้างที่ประกอบกิจการในท้องที่จังหวัดตากนำแรงงานต่างด้าวมารายงานตัวจดทะเบียน ทั้งนี้ จำนวนที่ได้รับการผ่อนผันไม่เกินจำนวนที่จดทะเบียนไว้แล้วของจังหวัดตากตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

สำหรับประเภทกิจการที่อนุญาต มีจำนวน 6 ประเภท คือ

2.2.1 ประเภทที่ 1 กรรมกรทั่วไป เช่น กรรมกรในกิจการขนส่งทางบก ทางน้ำ กิจการเหมืองแร่ เหมืองหิน กิจการทำอิฐ ทำโอ่ง ทำเครื่องเคลือบ กิจการก่อสร้าง กิจการ คานเรือ กิจการโรงสีข้าว โรงงานแปรรูปพืชไร่ โรงงานแปรรูปไม้ กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง หรือที่เก็บสินค้า

2.2.2 ประเภทที่ 2 กรรมกรในกิจการประมง เช่น ประมงทะเล แพปลา แพกุ้ง และกิจการเกี่ยวเนื่องประมงทะเล โรงงานปลาป่น แกะกุ้ง ลอกปลาหมึก กุ้งแห้ง ปลาแห้ง โรงน้ำปลา โรงน้ำแข็ง เป็นต้น

2.2.3 ประเภทที่ 3 ลูกจ้างที่ใช้แรงงานเป็นหลักในโรงงานหรือสถานประกอบ กิจการหรือต้องใช้ทักษะที่ไม่ซับซ้อนแต่ซ้ำ ๆ ตลอดเวลาทำงานโรงงานหรือสถานประกอบกิจการ

2.2.4 ประเภทที่ 4 ผู้รับใช้ในบ้าน โดยให้หมายรวมถึงงานซักรีดผ้าตามบ้าน แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้บริหรงานหรือผู้ควบคุมงานดังกล่าว

2.2.5 ประเภทที่ 5 ลูกจ้างในฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์บก สัตว์น้ำ ยกเว้นงาน ควบคุมดูแลฟาร์ม หรืองานที่ใช้ความชำนาญเฉพาะสาขา

2.2.6 ลูกจ้างในแปลงเพาะปลูกพืช เช่น สวนผัก ผลไม้ พืชไร่ พืชสวน ไม้ดอก สวนยาง สวนปาล์ม เป็นต้น

2.3 ปี 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2546 เห็นชอบให้แรงงาน ต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับอนุญาตทำงานในปี 2545 อยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและทำงานได้ต่อไปอีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 25 กันยายน 2547 ยกเว้น ไม่ต่ออายุให้ในบางกิจการที่คนไทยทำได้ จำนวน 12,161 คน ได้แก่ กิจการที่ได้รับการส่งเสริม การลงทุน ปั่นน้ำมัน ซักอบรีด ร้านค้า อุซ่มรถ และรับซื้อของเก่า

2.4 ปี 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม และวันที่ 27 เมษายน 2547 เห็นชอบให้มีการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบในลักษณะบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยมีเป้าหมายสุดท้าย คือ “การใช้แรงงานต่างด้าวโดยถูกกฎหมาย” ซึ่งดำเนินการ ภายในยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ และกำหนดแนวทางบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบเป็น 2 ระยะ คือ

2.4.1 ระยะที่หนึ่งให้แรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทย ทั้งที่ จดทะเบียนไว้แล้วเดิมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และลักลอบเข้าเมืองมาจดทะเบียนใหม่ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และให้แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนดังกล่าวมีสถานะเป็นผู้อยู่ระหว่างรอการส่งกลับ

เป็นระยะเวลา 1 ปี หากแรงงานต่างด้าวคนใดประสงค์จะกลับประเทศของตนก่อนครบระยะเวลา 1 ปี ให้กลับได้ทันที และเมื่อครบ 1 ปี แล้ว แรงงานต่างด้าวคนใดยังไม่ได้รับการจ้างแรงงานก็ให้ส่งกลับทันที

2.4.2 ระยะเวลาที่สองให้ปรับเปลี่ยนสถานะแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนไว้ในระยะที่หนึ่งให้เป็นผู้เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย โดยการเจรจากับประเทศคู่ภาคี (เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา) ให้เข้ามาพิสูจน์สัญชาติและรับรองสถานะคนต่างด้าวของตน

2.5 ปี 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนและได้รับอนุญาตทำงานในปี 2547 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549

มติคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 เห็นชอบให้จัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จำนวน 500,000 คน โดยให้นำแรงงานต่างด้าวรายใหม่เข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายจำนวน 200,000 คน และให้จัดระบบแรงงานต่างด้าวซึ่งหลบหนีและลักลอบทำงานอยู่แล้วในประเทศไทยอีกจำนวนประมาณ 300,000 คน มาเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง โดยใช้มาตรา 54 แห่ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ให้แรงงานต่างด้าวมารายงานตัวจัดทำทะเบียนประวัติในระหว่างวันที่ 1-30 มีนาคม 2549 และให้นายจ้างประกันตัวออกไปขออนุญาตทำงาน

2.6 ปี 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตทำงานในปี 2548 ซึ่งใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน 2549 และยังไม่ได้รับการพิสูจน์สัญชาติอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2550 และให้ยกเลิกการประกันตัวแรงงานต่างด้าวที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 เห็นชอบไว้โดยให้แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนในวันที่ 1-30 มีนาคม 2549 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับไม่เกิน 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มีนาคม 2550 โดยให้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงานได้แล้วเสร็จไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน 2549

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตทำงานในปี 2549 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 และสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2551 ตามลำดับ

2.7 ปี 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2550 เห็นชอบให้ดำเนินการจดทะเบียนคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ตามมาตรการสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา 4 อำเภอ คือ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 เห็นชอบผ่อนผันให้ผู้ติดตาม (เฉพาะบุตร) ของแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนในปี 2547 และยังคงได้รับใบอนุญาตทำงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2550 อยู่ในราชอาณาจักรเพื่อรอการส่งกลับได้เท่ากับระยะเวลาที่แรงงานต่างด้าวได้รับการผ่อนผันและเห็นชอบให้ลดค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (Visa) แก่แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานโดยถูกกฎหมายจากลาวและกัมพูชา จำนวนชาติละ 10,000 คน ในอัตรา 500 บาท

2.8 ปี 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 วันที่ 14 มีนาคม 2551 และวันที่ 30 มิถุนายน 2551 (รวมบุตรของแรงงานต่างด้าว) อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ และทำงานได้เป็นเวลาไม่เกิน 2 ปี สิ้นสุดไม่เกินวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 และมีมติให้ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่เคยรายงานตัวกับกรมการปกครองไว้แล้ว แต่ไม่ได้ขอใบอนุญาตทำงานหรือใบอนุญาตทำงานหมดอายุ⁷

2.9 ปี 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 เห็นชอบให้ดำเนินการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่อยู่นอกระบบผ่อนผัน ซึ่งลักลอบทำงานอยู่ในประเทศ (โดยไม่รวมบุตรและผู้ติดตาม) อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับสิ้นสุดไม่เกินวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ใน 6 ประเภทกิจการ ประกอบด้วย กิจการประมง กิจการเกษตรและปศุสัตว์ กิจการก่อสร้าง กิจการต่อเนื่องประมงทะเล ผู้รับใช้ในบ้าน และกิจการอื่น ๆ ที่จังหวัดเสนอตามที่จำเป็นและคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเห็นชอบเป็นครั้งคราว โดยดำเนินการขอใบอนุญาตทำงานให้แล้วเสร็จไม่เกินวันที่ 29 สิงหาคม 2552⁸

2.10 ปี 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานในปี 2552 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550 วันที่ 26 พฤษภาคม 2552 วันที่ 28 กรกฎาคม 2552 และวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 20 มกราคม 2553 และวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ที่ได้แจ้งความประสงค์เข้ารับการพิสูจน์สัญชาติโดยขยายเวลาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับไม่เกิน 2 ปี สิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555⁹

⁷ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550.

⁸ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552.

⁹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553.

2.1.11 ปี 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้¹⁰

2.1.11.1 มาตรการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทย ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งมีผู้ประสงค์จะจ้างงาน รวมทั้งผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรอายุไม่เกิน 15 ปี โดยใช้มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2552 ผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับไม่เกิน 1 ปี และไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และใช้มาตรา 5 และมาตรา 8/2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 จัดทำทะเบียนประวัติราษฎรคนต่างด้าว รวมทั้งใช้มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 อนุญาตให้ทำงานชั่วคราวในระหว่างรอการส่งกลับ

2.1.11.2 มาตรการป้องกันสกัดกั้น และการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เน้นดำเนินการในการสกัดกั้นและป้องกันการเข้าใหม่อย่างเด็ดขาดจริงจัง และต่อเนื่องทั้งก่อนการจดทะเบียน ระหว่างการจดทะเบียน และหลังสิ้นสุดการจดทะเบียน และเน้นการปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีที่ไม่มาเข้าระบบ รวมทั้งเน้นดำเนินการมิให้มีการลักลอบกลับเข้ามาใหม่อีก

2.1.11.3 มาตรการนำเข้าแรงงานต่างด้าวรายใหม่อย่างถูกกฎหมาย ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 โดยเร่งรัดดำเนินการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมายจากประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของนายจ้างผู้ประกอบการได้อย่างทันที่

2.1.11.4 มาตรการปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) โดยปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้ครอบคลุมการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ รวมทั้งการปรับโครงสร้าง กบร. ให้มีคณะกรรมการทั้งในส่วนกลาง และในระดับจังหวัด

2.1.11.5 มาตรการยกระดับหน่วยงานเลขานุการ กบร. เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองได้อย่างเบ็ดเสร็จทั้งระบบ โดยการยกระดับสถานะสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงแรงงาน ให้มีหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด

¹⁰ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554.

2.1.12 ปี 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ปี 2555 ซึ่งผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในการประชุมครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2555 แล้ว ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ โดยแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองฯ ประกอบด้วย¹¹

2.1.12.1 การเร่งรัดดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 ให้ขยายเวลาการพิสูจน์สัญชาติและการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรแก่แรงงานต่างด้าวที่ได้เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติแล้ว ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 ทั้งนี้ไม่เกินวันที่ 14 มิถุนายน 2555 และการแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเพิ่มเติม

2.1.12.2 การพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้รับอนุญาตทำงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 ซึ่งใบอนุญาตทำงานจะหมดอายุในวันที่ 14 มิถุนายน 2555

2.1.12.3 การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราให้แก่แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ และแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ (MOU) จากอัตราปกติ 2,000 บาท เหลือ 500 บาท และสามารถขออยู่ต่อได้อีกครั้งเดียว ค่าธรรมเนียมในอัตรา 500 บาท เช่นกัน

2.1.12.4 ปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการในส่วนกลาง 5 คณะ และในระดับจังหวัด 1 คณะ ดังนี้

(1) คณะอนุกรรมการป้องกันและสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีกองทัพอากาศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ แผนงาน แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและสกัดกั้นไม่ให้มีคนต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง

(2) คณะอนุกรรมการปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ แผนงาน แนวทางปฏิบัติในการปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง

¹¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555.

(3) คณะอนุกรรมการผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการแผนงาน แนวทางปฏิบัติในการผลักดันส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

(4) คณะอนุกรรมการบริหารจัดการระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา มีกระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงานการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง กำหนดรูปแบบการจ้างงานแรงงานต่างด้าว

(5) คณะอนุกรรมการด้านสังคมและคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการแผนงาน แนวทางการดูแลการตรวจสุขภาพ การประกันสุขภาพ สิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาล การดูแลด้านคุณภาพชีวิต

(6) คณะอนุกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และจัดหางานจังหวัดเป็นเลขานุการ) ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรการบริหารจัดการ การปราบปรามจับกุม การสกัดกั้น การสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิต ฯลฯ ภายใต้คณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองพิจารณา

2.1.12.5 การขยายเวลาการเก็บเงินเข้ากองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ออกไปอีก 1 ปี

นอกจากนี้ ยังให้กระทรวงแรงงานรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองฯ ควรมุ่งปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ระบบอย่างยั่งยืน และควรจัดทำแผนงานรองรับอย่างรอบคอบ ชัดเจน และรัดกุม บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติอย่างสมดุล ทั้งมิติการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิทธิมนุษยชน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขที่กระชั้นชิดในการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวกลุ่มใหม่ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 ให้เสร็จทันตามกำหนดก่อนวันที่ 14 มิถุนายน 2555 ส่วนการขยายเวลาเริ่มเก็บเงินเข้ากองทุนฯ ออกไปอีก 1 ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหารือกับประเทศต้นทางอย่างใกล้ชิด และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการและแรงงานต่างด้าวเข้าใจในการเก็บเงินเข้ากองทุนฯ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น ไปประกอบการดำเนินการด้วย รวมถึงเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรเพื่อดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแล้ว ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

2.1.13 ปี 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556 เห็นชอบตามมติ คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในการประชุมครั้งที่ 3/2555 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555 ดังนี้

2.1.13.1 ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ เพื่อดำเนินการให้ได้รับหนังสือเดินทางชั่วคราว (Temporary Passport) หรือเอกสารรับรองบุคคล (Certificate of Identity) จากประเทศต้นทาง และได้รับอนุญาตให้เป็นผู้เดินทางเข้าประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมกับได้รับอนุญาตทำงาน เฉพาะกับนายจ้างเดิมต่อไปตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ยกเว้นในส่วนการขยายระยะเวลา การผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ลักลอบทำงาน อยู่กับนายจ้างในประเทศไทยอยู่แล้ว รวมทั้งบุตรของแรงงานต่างด้าวดังกล่าวที่อายุไม่เกิน 15 ปี อยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเป็นเวลา 3 เดือน นั้น ให้ขยายเป็น 120 วัน นับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2555 เป็นต้นไป

2.1.13.2 ให้กระทรวงแรงงานรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับ บุตรของแรงงานต่างด้าวควรพิจารณาอย่างรอบคอบและครบวงจรโดยเฉพาะในเมื่อเด็กเหล่านี้ จะ หมดสภาพการเป็นผู้ติดตามเมื่ออายุเกิน 15 ปี และจะต้องเดินทางกลับประเทศต้นทาง ในขณะที่ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปียังถือเป็นเด็ก ควรมีมาตรการเตรียมพร้อม และกำหนดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจ ตามมา และมีดีด้านมนุษยธรรมและพันธกรณีภายใต้ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทย เป็นภาคี เพื่อป้องกันการถูกรังเรียนและปัญหาในการบริหารจัดการในอนาคต

2.1.13.3 ควรศึกษาแนวทางการกำหนดสัดส่วนความต้องการแรงงาน ต่างด้าว ทั้งแรงงานมีฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือในประเทศไทยต่อจำนวนแรงงานไทย (เป็นรายปี) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโควตาการนำเข้าแรงงานต่างด้าวและการบริหารจัดการแรงงาน ต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย¹²

2.1.14 ปี 2557 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557 เห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ซึ่งครบกำหนดวาระการจ้างงาน 4 ปี โดยผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และ กัมพูชา ที่ได้รับการพิสูจน์สัญชาติซึ่งครบกำหนดวาระการจ้างงาน 4 ปี ที่ถือหนังสือเดินทาง (Passport) หนังสือเดินทางชั่วคราว (Temporary Passport) หรือเอกสารรับรองบุคคล (Certificate

¹² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556.

of Identity) แต่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเกินกว่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตอยู่ในราชอาณาจักร เป็นกรณีพิเศษเป็นเวลา 180 วัน หรือจนกว่าจะมีคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ สิ้นสุดแล้วแต่ระยะเวลาใดจะถึงก่อน เพื่อให้ นายจ้างพาแรงงานต่างด้าวไปขอรับการตรวจลงตราและ ประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร ขอรับใบอนุญาตทำงานตามขั้นตอนและสถานที่ที่กรมการ จัดหางานกำหนด และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ทั้งนี้ ในส่วนของการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ให้ปฏิบัติตามแนวทางเดิมที่ให้ข้อประกันสุขภาพ ของกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น¹³

3. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง หลังวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ารับหน้าที่การบริหารประเทศ ประเด็นเรื่องแรงงานต่างด้าวเป็นประเด็นหนึ่งที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ตระหนักและ ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก จึงได้มีประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการในการจัด ระเบียบแรงงานต่างด้าวทั้งมาตรการชั่วคราว มาตรการเร่งด่วน รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการ เบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ดังนี้

3.1 มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าว โดยได้ประกาศแสดง จุดยืนว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีได้มีนโยบายจะเร่งรัดจับกุมกวาดล้างแรงงานต่างด้าวตามที่ ปรากฏเป็นข่าว และกำหนดมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าว โดยขอให้ นายจ้าง/สถานประกอบการ ได้จัดเตรียมรายชื่อลูกจ้างในสังกัดเพื่อให้พร้อมรับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่และการจัดระเบียบ แรงงานต่างด้าวในห้วงต่อไป นอกจากนี้ยังขอความร่วมมือจากนายจ้าง/สถานประกอบการ ทำความ เข้าใจกับลูกจ้างและร่วมมือกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็น รูปธรรมทั้งระบบ อีกทั้งไม่หลงเชื่อข่าวลือตามที่ปรากฏเป็นข่าว

3.2 มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการแก้ไข ปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมาตรการผ่อนผันให้นายจ้าง/สถาน ประกอบการ จัดทำบัญชีแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในความดูแลให้ครบถ้วน รวมถึงให้นายจ้าง/สถาน ประกอบการและแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด นอกจากนี้ ยังให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านการค้ามนุษย์และขบวนการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าว เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

3.3 มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

¹³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557.

3.3.1 จัดตั้งศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานในจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี ตราด และสุรินทร์ เพื่อดำเนินการพิจารณาออกใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวให้แก่แรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่ประสงค์จะกลับเข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งศูนย์ประสานงานดังกล่าว มีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนประวัติและออกบัตรประจำตัวให้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ทั้งนี้ ให้คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยให้แจ้งความประสงค์ต่อศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้ามาทำงาน ภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2557

3.3.2 จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา

3.3.3 ให้นายจ้าง/สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการกำหนด สำหรับในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากพัน กำหนดเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวแล้วขอให้บังคับใช้ กฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

3.4 การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยเริ่มนำร่องในจังหวัด สมุทรสาครเป็นแห่งแรก ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2557 เป็นต้นไป และต่อมาได้จัดตั้งเพิ่มเติมจนครบ ทุกจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครด้วย

3.5 การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อการบริหารแรงงานต่างด้าว

3.5.1 คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยมีเสนาธิการทหาร เป็นประธานอนุกรรมการ และมีเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว รวมถึงประสาน ติดตามการดำเนินงาน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ

3.5.2 คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ โดยมี รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ และมีเสนาธิการทหารเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการ

เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการ รวมถึงอำนาจการ กำกับดูแล ติดตามผล การดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้ แรงงานและการใช้แรงงานเด็ก

3.5.3 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ โดยมีเสนาธิการทหารเป็นประธานกรรมการ และมีเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย มาตรการและแนวทางการดำเนินการแก้ไข ปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้ แรงงานเด็ก ประสาน ติดตามการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการ การจัดทำรายงานให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

3.5.4 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 100/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ กรุงเทพมหานคร โดยมีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานคณะทำงาน และมีผู้อำนวยการสำนักงาน บริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการ ติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ ประสานงานและติดตามการดำเนินงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงรายงานผล การดำเนินงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงาน ต่างด้าวและการค้ามนุษย์

3.5.5 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 101/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 แต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ จังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าชุดตรวจ และมีจัดหางานจังหวัดเป็นชุดตรวจและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ ประสานงานและติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในเขตจังหวัด รวมถึง รายงานผลการดำเนินงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหา แรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

3.6 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2557 เห็นชอบการดำเนินการตรวจ สัญชาติแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราว จากศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งต้องดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 มีนาคม 2558 แต่เนื่องด้วยจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียน ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีจำนวนมาก ทำให้ ยังมีแรงงานต่างด้าวบางส่วนยังไม่ได้รับการตรวจสัญชาติ ซึ่งการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรของ แรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะสิ้นสุดลงในวันที่ 31 มีนาคม 2558 ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการ

แก้ไขปัญหาเนื่องจากไม่สามารถผลักดันแรงงานจำนวนมากกลับไปนอกราชอาณาจักรได้ในคราวเดียว อีกทั้งส่วนของนายจ้าง / สถานประกอบการ ก็ยังคงขาดแคลนแรงงานเช่นกัน

คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ด้านแรงงาน ได้ดำเนินการจัดประชุมครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา หลังวันที่ 31 มีนาคม 2558 การแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานประมงทะเล และการปรับปรุงบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยมีมติดังนี้

3.6.1 แนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา หลังวันที่ 31 มีนาคม 2558

3.6.1.1 กลุ่มที่ผ่านการตรวจสุขภาพแล้วเสร็จภายในวันที่ 31 มีนาคม 2558 จะได้รับการตรวจลงตรา และได้รับอนุญาตทำงานจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2559 (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2558) และเนื่องจากแรงงานกลุ่มดังกล่าวได้ปฏิบัติตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติครบทุกชั้นตอนภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเห็นสมควรอนุญาตให้ทำงานต่อไปอีก 2 ปี หลังสิ้นสุดการอนุญาตวันที่ 31 มีนาคม 2559

3.6.1.2 กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่ถือใบอนุญาตทำงานที่ออกให้ ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่ยังไม่ได้เข้ารับการตรวจสุขภาพภายในวันที่ 31 มีนาคม 2558 ให้มารายงานตัวเพื่อขอรับบัตรใหม่ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2558 และขอรับใบอนุญาตทำงาน ซึ่งแรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเป็นเวลา 1 ปี และได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2559 เพื่อเข้าสู่กระบวนการตรวจสุขภาพให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้ เมื่อผ่านการตรวจสุขภาพแล้วจะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตทำงานต่อไปอีก 2 ปี โดยให้กระทรวงแรงงานพิจารณารูปแบบการดำเนินการได้ตามความเหมาะสม และให้กระทรวงมหาดไทยจัดเตรียมสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเวลาเปิดการดำเนินการของศูนย์บริการจดทะเบียนฯ ในวันที่ 1 เมษายน 2558 และสิ้นสุดการดำเนินการได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน 2558

3.6.1.3 กลุ่มที่ไม่มารายงานตัวเพื่อขอรับบัตรใหม่ และขออนุญาตทำงานภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2558 ให้ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม จับกุม และผลักดันส่งกลับตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 100/2557 และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 101/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557

3.6.1.4 กลุ่มผู้ติดตาม ให้ผู้ติดตามที่อายุไม่เกิน 15 ปี มารายงานตัวเพื่อขอรับบัตรใหม่พร้อมกับแรงงานต่างด้าวภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2558 ผู้ติดตามที่มารายงานตัวจะมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรเช่นเดียวกับแรงงานต่างด้าวตามข้อ (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี สำหรับผู้ติดตามที่ไม่มารายงานตัวจะต้องถูกดำเนินการผลักดันพร้อมแรงงานต่างด้าวตามข้อ (3)

3.6.2 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานประมงทะเล

3.6.2.1 การแก้ไขปัญหาระยะสั้น

การเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล โดยให้มีการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา อยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2559 ตามแนวทางมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2556 (จดทะเบียนปีละ 2 ครั้ง) ทั้งนี้ ให้นายจ้างยื่นแบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวและให้นำแรงงานต่างด้าวไปทำทะเบียนประวัติ ตรวจสุขภาพ ประกันสุขภาพ และขออนุญาตทำงาน ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในพื้นที่จังหวัดชายทะเล ได้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2558 และในระหว่างการผ่อนผันนั้น ให้แรงงานต่างด้าวเข้าสู่กระบวนการตรวจสัญชาติ เมื่อผ่านการตรวจสัญชาติแล้วจะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงานต่อได้อีก 2 ปี ทั้งนี้ ให้กระทรวงแรงงานพิจารณารูปแบบการดำเนินการได้ตามความเหมาะสม โดยให้กระทรวงมหาดไทย ออกประกาศและกฎกระทรวงให้ครอบคลุมการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จัดเตรียมสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเวลาเปิดการดำเนินการของศูนย์บริการจดทะเบียนฯ ในวันที่ 1 เมษายน 2558 และสิ้นสุดการดำเนินการได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน 2558 สำหรับการจดทะเบียนและการตรวจสัญชาติครั้งต่อไปภายในระยะเวลา 2 ปี ให้คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานพิจารณากำหนดช่วงระยะเวลาในการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร และระยะเวลาการดำเนินการต่อไป

3.6.2.2 การแก้ไขปัญหาระยะยาว

โดยการนำเข้าแรงงานประมงต่างด้าวถูกกฎหมายตามที่สถานีปฏิบัติการแห่งชาติเสนอ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) การลงทะเบียนแรงงาน นายจ้าง และรวบรวมความต้องการแรงงานประมง
- (2) การรับสมัครแรงงานไทยและการอนุมัตินำเข้าแรงงานต่างด้าว
- (3) การคัดเลือกบริษัทจัดหางานที่ถูกกฎหมายกรณีนำเข้าแรงงานต่างด้าว

(4) การนำเข้าแรงงานต่างด้าว สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย
ในฐานะตัวแทนสมาชิกหรือนายจ้างประมง ประสานการดำเนินงานกับบริษัทจัดหางาน

(5) การดูแลแรงงานประมงก่อนลงเรือ โดยการปฐมนิเทศ ชี้แจง
ข้อปฏิบัติให้แรงงานทราบ

(6) การควบคุมตรวจติดตามเรือประมงและแรงงานบนเรือ

(7) การลงโทษหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ไม่ปฏิบัติตาม
กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ

ทั้งนี้ ให้กระทรวงแรงงานสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการได้ตาม
ความเหมาะสม สอดคล้องกับข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการ
ดำเนินการ

3.6.3 การปรับปรุงบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน
ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยเห็นชอบให้กระทรวงแรงงาน
ขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือในการ
จ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะ
การปรับระยะเวลาการกลับเข้าทำงานใหม่ของแรงงานต่างด้าวหลังทำงานครบกำหนด 4 ปี แล้ว
จากเดิมกำหนดไว้ 3 ปี ให้เหลือเพียง 30 วัน เพื่อความต่อเนื่องของการทำงานและสอดคล้องกับ
ระยะเวลาการเตรียมการจัดทำเอกสารเพื่อกลับเข้ามาทำงานใหม่ รวมทั้งแรงงานได้กลับไป
เพื่อพักผ่อนอยู่กับครอบครัวหลังจาก เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว

4. ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการบริหารแรงงานต่างด้าว

4.1 สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2546 นายกรัฐมนตรีได้สั่งการในที่ประชุม
สภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักไปพิจารณาร่วมกับ
หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ตั้งแต่การสกัดกั้น
การป้องกัน การปราบปราม การลักลอบเข้ามาของแรงงานรุ่นใหม่ การจัดระบบการจ้างแรงงาน
ต่างด้าว ตลอดจน การจับกุมดำเนินคดีและส่งกลับโดยให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาไว้ ดังนี้

4.1.1 การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองควรตั้งอยู่บนพื้นฐาน
แห่งความเป็นจริง โดยพิจารณาจากความต้องการและความจำเป็นของการใช้แรงงานต่างด้าว
ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและมีความสมดุลกับประเด็นด้านความมั่นคงอย่างเหมาะสม

4.1.2 การกำหนดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เหมาะสม ควรพิจารณาจาก
ความต้องการของภาคเศรษฐกิจ โดยมีข้อตกลงและเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างชัดเจน ตลอดจนกำหนด
มาตรการควบคุมแรงงานโดยการจดทะเบียนและจัดทำบัตรอย่างชัดเจนในลักษณะของ Smart Card

4.1.3 การจ้างแรงงานต่างด้าวให้เป็นการจ้างเฉพาะตัวแรงงานเท่านั้น
ไม่รวมถึงครอบครัว

4.1.4 การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อใช้เป็นฐานในการผลิตสินค้าซึ่งใช้แรงงานระดับล่าง เป็นการช่วยลดการไหลของแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ตอนกลางและภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย

4.1.5 ควรพิจารณาศึกษาและกำหนดค่าจ้างที่เหมาะสม สำหรับแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับทักษะ แต่การกำหนดค่าจ้างดังกล่าวต้องไม่นำไปสู่การเลิกจ้างแรงงานไทย

4.1.6 การส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ควรมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้แรงงานดังกล่าวลักลอบเข้ามาอีก

4.2 กระทรวงแรงงานได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 23 หน่วยงาน ดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ (เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา) 7 ยุทธศาสตร์ เพื่อให้เป็นไปตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546 กล่าวคือ

4.2.1 ยุทธศาสตร์การจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าว กำหนดมาตรการเปลี่ยนสถานะแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถทำงานได้ ซึ่งในที่นี้หมายถึงกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน จำนวน 2 แสนกว่าคน และกลุ่มที่ลักลอบทำงานซึ่งต้องดำเนินการสำรวจ เพื่อให้ออกมาแสดงตนจำนวนประมาณ 8 แสนกว่าคน พร้อมกำหนดมาตรการสำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่นำเข้ามาใหม่ให้เพียงพอกับความต้องการที่เหมาะสมของนายจ้างโดยแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ต้องมีสภาพการจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เช่นเดียวกับแรงงานไทย

4.2.2 ยุทธศาสตร์การกำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าว กำหนดมาตรการให้มีการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมาย มีแนวทางการดำเนินงานใน 3 ลักษณะ คือ การพัฒนาฝีมือแรงงาน ทดสอบและวัดความสามารถตามที่กำหนดในเงื่อนไขการจ้าง กำหนดสัญญาจ้างมาตรฐาน โดยจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายแรงงานและการประกันสังคม นายจ้างและลูกจ้างจะเข้าสู่ระบบ เมื่อดำเนินการตามข้อกำหนดในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานแล้ว

4.2.3 ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงาน กำหนดมาตรการในการดำเนินการสกัดกั้นไว้ 3 มาตรการ คือ ดำเนินการจัดตั้งจุดตรวจสกัดกั้นตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดนเพื่อความถี่และความเข้มข้นในการลาดตระเวน และดำเนินการปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่เป้าหมาย

4.2.4 ยุทธศาสตร์การปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง กำหนดมาตรการปราบปรามและจับกุมอย่างจริงจัง โดยกำหนดการดำเนินการไว้ คือ เพิ่ม ความเข้มในมาตรการด้านการข่าว สืบสวนข่าว จับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ลักลอบ

เข้ามาอีก และถูกจับเข้าเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย และสืบสวน สอบสวนขยายผล เพื่อจับกุมนายจ้าง หรือสถานประกอบการ ผู้นำพา ผู้ให้ที่พักพิงและขบวนการค้ามนุษย์ต้องถูกดำเนินคดี

4.2.5 ยุทธศาสตร์การผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าว กำหนดมาตรการ การผลักดันและส่งกลับ โดยกำหนดการดำเนินการไว้ คือ จับกุมและส่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้ที่สุด วิธีการโดยกักไว้ที่ห้องกักขังเพื่อรอการส่งกลับ จัดทำทะเบียน ประวัติแรงงานต่างด้าว ตรวจสอบเพื่อพิจารณาโทษและส่งกลับประเทศ

4.2.6 ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์การจัดระบบแรงงานต่างด้าว มีมาตรการ ประชาสัมพันธ์ คือ เน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อบรรลุปเป้าหมายในการสร้างความตื่นตัว ก่อให้เกิด ความเข้าใจที่ถูกต้องและเกิดความร่วมมือ และการรณรงค์ปลุกจิตสำนึกให้นายจ้างลดการจ้างแรงงาน ต่างด้าวผิดกฎหมาย

4.2.7 ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล มีเป้าหมายหลัก คือ ติดตาม การบริหารจัดการให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเข้าสู่ระบบและเข้าเมืองอย่างถูกต้อง ตามกฎหมาย และมีใบอนุญาตทำงาน รวมทั้งจัดระบบการทำงานให้มีมาตรฐาน โดยกำหนด กลุ่มเป้าหมายในการติดตามประเมินผล กำหนดปัจจัยความสำเร็จและตัวชี้วัดการดำเนินการของ มาตรการหลักและมาตรการสนับสนุน (CSFs) และกำหนดหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดการดำเนินงานหลัก (KPIs)

4.3 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2547 เห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ (เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา) 7 ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ บริหารจัดการแรงงานต่างด้าวแบบบูรณาการ ทั้งนี้ ให้กระทรวงแรงงานรับความคิดเห็นของ คณะรัฐมนตรี 5 ประการ ไปประกอบการดำเนินการปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงาน ต่างด้าว และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เกิดการบูรณาการร่วมกันอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในมิติต่าง ๆ ทั้งระบบครบวงจร ลดความ ซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยคณะรัฐมนตรีได้มี ความเห็น 5 ประการ ดังนี้

4.3.1 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ต้องมุ่งแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมายที่มีอยู่แล้วในประเทศให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน และตรวจสอบได้ รวมทั้งสอดคล้องกับ ความต้องการแรงงานจากต่างประเทศที่เกิดขึ้นจริง สำหรับแรงงานส่วนเกินต้องส่งกลับ ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องดำเนินการตามกฎหมายโดยในการดำเนินการจัดระบบแรงงานต่างด้าวนี้นี้จะต้องสกัดกั้น และป้องกันมิให้เกิดการอพยพหรือลักลอบเดินทางเข้ามาของแรงงานต่างด้าวเพิ่มเติมอีก ดังนั้น การจะกำหนดให้มีการรับลงทะเบียนแรงงานต่างด้าวเมื่อใดนั้น กระทรวงแรงงานจะต้องประสานกับ หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในทุกด้าน

ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์เป็นการล่วงหน้าก่อนสำหรับรองรับการเปิดให้แรงงานต่างด้าวมาลงทะเบียน ณ วันที่กำหนดได้อย่างเรียบร้อยถูกต้องโดยไม่เกิดปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนหรือเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ ให้กระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับไปพิจารณาทบทวนและปรับปรุงวงเงินที่ต้องการใช้ในเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดทำแผน ขั้นตอนการดำเนินการและกำหนดการรับลงทะเบียนที่ดำเนินการจริงข้างต้นด้วย

4.3.2 ในการรับลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว กระทรวงมหาดไทยจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัวของแรงงานต่างด้าวในแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Smart Card) โดยให้พิมพ์ลายนิ้วมือ เพื่อสะดวกต่อการเชื่อมโยงและตรวจสอบข้อมูลบุคคล รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวของแรงงานต่างด้าวด้วย

4.3.3 การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวต้องให้นายจ้างมาจดทะเบียนด้วย เพื่อรับรองความถูกต้องว่ามีการจ้างแรงงานต่างด้าวจริง หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการจ้าง ก็จะต้องแจ้งข้อมูลดังกล่าวให้กับทางราชการทราบด้วย

4.3.4 ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ จะต้องประสานกับสถานทูตต่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เพื่อขอให้ตรวจสอบข้อมูลประวัติบุคคลของแรงงานต่างด้าวในส่วนของประเทศตนให้ถูกต้อง โดยแรงงานต่างด้าวอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

4.3.4.1 แรงงานต่างด้าวที่สถานทูตให้การรับรองและออกเอกสารหนังสือเดินทาง (Passport) ให้

4.3.4.2 แรงงานต่างด้าวที่สถานทูตมิได้ออกหนังสือเดินทางให้ หรือเป็นแรงงานส่วนเกินที่ไม่มีผู้จ้างต้องถูกส่งกลับ

ทั้งนี้ กรณีการส่งตัวคนต่างด้าวกลับประเทศจะไม่รวมถึงคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยในฐานะผู้ลี้ภัย (Displaced persons) และกรณีการใช้ใบผ่านแดน (Border pass) เป็นเอกสารประกอบการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถทำงานในประเทศไทย ได้นั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาให้เหมาะสม รอบคอบ เนื่องจากใบผ่านแดนเป็นเอกสารที่ออกฝ่ายเดียวได้ง่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว และไม่มีข้อมูลบุคคลที่จะใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องได้ จึงควรแยกเป็นเอกสารต่างหากจากใบผ่านแดน (Border pass)

4.3.5 กระทรวงแรงงานควรพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้เกี่ยวกับแนวทางการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการจ้างแรงงานต่างด้าว (Levy) จากนายจ้าง และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเช่นเดียวกับที่ประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ ดำเนินการอยู่ และสอดคล้องกับกรณีที่แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศและต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมในส่วนนี้ด้วย

4.4 ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ ที่ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2546 มีหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำให้

แต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่และกฎหมายที่รับผิดชอบ ขาดการบูรณาการกัน ไม่สามารถสกัดกั้นการลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสภาพแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านมีระยะยาวจึงมีผู้หลบหนีเข้ามาอย่างต่อเนื่องและยังไม่สามารถปราบปรามจับกุมและผลักดันส่งกลับได้ทั้งหมดอีกด้วย ในส่วนของแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนแล้วมักจะหลบหนีและทำผิดเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นเหตุให้หลุดออกนอกระบบผ่อนผันกลายเป็นแรงงานต่างด้าวเถื่อนและลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมาย ประกอบกับนายจ้างมีปัญหาขาดแคลนแรงงานในระดับล่างจึงหันไปใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและไม่สามารถนำเข้าสู่ระบบการจดทะเบียนได้ จากการที่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และแรงงานต่างด้าวบางส่วนยังคงเป็นเป้าหมายของการค้ามนุษย์ เมื่อปี พ.ศ.2554 กระทรวงแรงงานร่วมกับสภาความมั่นคงแห่งชาติจึงได้เสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบขึ้นใหม่ ประกอบด้วย 5 มาตรการ ดังนี้

4.4.1 มาตรการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทย ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทย โดยเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เพื่อผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทยให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับไม่เกิน 1 ปี และอนุญาตให้สามารถทำงานชั่วคราวในระหว่างรอการส่งกลับ โดยวัตถุประสงค์ของการดำเนินการดังกล่าวก็เพื่อให้ทราบจำนวนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทย จัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานให้เข้าสู่ระบบการจ้างงานโดยได้รับใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ตลอดจนเพื่อให้ นายจ้าง / สถานประกอบการ รวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการประกอบด้วยแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมายซึ่งมีผู้ประสงค์จะจ้างงาน รวมทั้งผู้ติดตามแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นบุตรอายุไม่เกิน 15 ปี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

4.4.1.1 ออกประกาศผ่อนผัน โดยอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว และให้ไปรายงานจัดทำทะเบียนประวัติกับกรมการปกครอง และขออนุญาตทำงานกับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

4.4.1.2 ประชาสัมพันธ์การจดทะเบียน เพื่อสร้างความเข้าใจทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงแรงงานต่างด้าวด้วย เกี่ยวกับขั้นตอนการจดทะเบียน ข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลดีและผลเสียของการจดทะเบียน

4.4.1.3 การรายงานตัวเพื่อจัดทำทะเบียนราษฎรคนต่างด้าว โดยให้แรงงานต่างด้าวไปรายงานตัวกับกรมการปกครอง (สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น) เพื่อจัดทำประวัติและออกเอกสารรับรองรายการทะเบียนประวัติ และกำหนดเลขประจำตัวคนต่างด้าว 13 หลัก รวมถึงให้เชื่อมโยงข้อมูลไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4.1.4 การตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพ โดยกำหนดให้แรงงานต่างด้าวที่รายงานตัวแล้วให้เข้ารับการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อตรวจสุขภาพว่าไม่เป็นโรคต้องห้ามมิให้อยู่ในราชอาณาจักร รวมถึงการประกันสุขภาพด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงสาธารณสุขออกใบรับรองผลการตรวจสุขภาพ (ใบรับรองแพทย์) และเชื่อมโยงข้อมูลการตรวจสุขภาพไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4.1.5 การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าว โดยให้กรมการจัดหางานจัดทำฐานข้อมูล Bio Data โดยการจัดเก็บภาพใบหน้า ลายพิมพ์นิ้วมือแรงงานต่างด้าวไว้เป็นหลักฐานเพื่อประกอบการขออนุญาตทำงานและการออกใบอนุญาตทำงาน การติดตามตรวจสอบการทำงานของคนต่างด้าวและการปรับปรุงข้อมูลการทำงานของคนต่างด้าว รวมทั้งเพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการตรวจสอบ

4.4.1.6 การอนุญาตทำงาน โดยให้แรงงานต่างด้าวยื่นแบบคำขออนุญาตทำงานกับกรมการจัดหางาน และให้กรมการจัดหางานออกใบอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าว พร้อมจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงาน สำหรับในกรณีที่แรงงานต่างด้าวตรวจสุขภาพไม่ผ่าน ให้ยกเลิกใบอนุญาตทำงานพร้อมคืนเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงาน และแจ้งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งกลับ

ทั้งนี้ เมื่อแรงงานต่างด้าวจดทะเบียนและขออนุญาตทำงานเรียบร้อยแล้ว ครบถ้วนตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้แรงงานต่างด้าวดังกล่าวมีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ระหว่างรอการส่งกลับ โดยได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและทำงานได้ไม่เกิน 1 ปี และในระหว่างการผ่อนผัน ให้ประเทศไทยและประเทศต้นทางร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้แรงงานต่างด้าวดังกล่าวมีสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมายและเข้าสู่กระบวนการจ้างงานที่เป็นมาตรฐาน

4.4.2 **มาตรการป้องกันสกัดกั้นและปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลังการจดทะเบียน** โดยดำเนินการดังนี้

4.4.2.1 การป้องกันและสกัดกั้นการเข้ามาใหม่

เน้นดำเนินการสกัดกั้นและป้องกันการเข้ามาใหม่อย่างเด็ดขาดจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งก่อนการจดทะเบียน ระหว่างการจดทะเบียน และหลังสิ้นสุดการจดทะเบียน โดยก่อนการจดทะเบียนให้นายจ้างแจ้งจำนวนคนต่างด้าวที่อยู่ในความครอบครองเพื่อป้องกันคนต่างด้าวรายใหม่ลักลอบเข้ามาเพิ่มเติม ในระหว่างการจดทะเบียนให้จดทะเบียนได้เฉพาะแรงงานต่างด้าวที่ได้

แจ้งจำนวนไว้เท่านั้น และห้ามมิให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปจังหวัดอื่น สำหรับการดำเนินการในระยะยาวให้ผืนีกกำลังทุกฝ่ายทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ในการดำเนินการเพื่อสกัดกั้นและป้องกันการลักลอบเข้ามาในประเทศไทยทั้งการตั้งจุดตรวจ จุดสกัดตามช่องทางสำคัญ การเพิ่มความถี่และความเข้มในการลาดตระเวน รวมถึงการปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่เป้าหมายบริเวณชายแดน

4.4.2.2 การปราบปราม จับกุม ดำเนินคดี

ภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการจดทะเบียนแล้ว ให้ดำเนินมาตรการทางกฎหมายอย่างเด็ดขาดและจริงจัง โดยเน้นการปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดจริงจัง ทั้งนายจ้าง ผู้ให้ที่พักพิง ผู้ที่เกี่ยวข้อง และแรงงานต่างด้าวที่ไม่มาเข้าระบบ โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

(1) ตรวจสอบสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อควบคุมให้มีการจ้างเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานจริง ๆ เท่านั้น

(2) ตรวจสอบสถานประกอบการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าว

(3) ตรวจสอบสถานประกอบการทั่วไป ร้านอาหาร สถานบริการ ที่พักอาศัยหรือสถานที่อื่น ๆ ที่เป็นแหล่งมั่วสุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เพื่อตรวจสอบปราบปรามแรงงานต่างด้าวที่ผิดเงื่อนไข การจ้างงานและแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมาย

4.4.2.3 การผลักดันและส่งกลับ

โดยให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินมาตรการตรวจสอบตัวบุคคลให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการลักลอบกลับเข้ามาใหม่อีก ทั้งนี้ หากพบแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาซ้ำอีกให้ดำเนินคดีและลงโทษตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมจัดทำบัญชีรายชื่อห้ามมิให้เข้าประเทศด้วย

4.4.3 มาตรการนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกกฎหมาย ตามที่รัฐบาลไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ (MOU) กับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ รัฐบาลลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ และต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 เห็นชอบให้มีการนำแรงงานต่างด้าวจากประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา จำนวน 200,000 คน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานของนายจ้างและสถานประกอบการ อีกทั้งสอดคล้องกับบันทึกความเข้าใจที่ได้ทำไว้กับประเทศเพื่อนบ้าน แต่กระนั้นก็ตามก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการแรงงานของนายจ้าง / สถานประกอบการต่าง ๆ ได้ทัน ทำให้นายจ้าง / สถาน

ประกอบการ หันไปลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรการนำเข้าแรงงานต่างด้าวรายใหม่อย่างถูกกฎหมาย โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

4.4.3.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวจากประเทศเมียนมาร์ ลาว และ กัมพูชา โดยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 โดยให้กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานการเจรจากับประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ในการลดขั้นตอน วิธีการและค่าใช้จ่ายในการนำเข้าแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการให้มีการจัดการงานผ่านบริษัทจัดการงานเอกชนเข้ามาช่วยดำเนินการ

4.4.3.2 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมายจากประเทศอื่น ๆ ดำเนินการโดยให้คณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าวซึ่งมีปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธาน เป็นผู้พิจารณา ศึกษาความต้องการแรงงานในกิจการต่าง ๆ และร่วมกันพิจารณากำหนด รายละเอียดแนวทางการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมายจากประเทศอื่น ๆ แล้วนำเสนอนโยบาย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ทั้งนี้ การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานและการลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย รวมถึง ส่งเสริมให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายอีกด้วย

4.4.4 **มาตรการปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าว**
หลบหนีเข้าเมือง เนื่องจากการขาดกลไกการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในระดับ พื้นที่ จึงทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้สามารถบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองได้ทั้งระบบและมีประสิทธิภาพ จึงได้มี มาตรการเพื่อปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมือง พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้สามารถบริหาร จัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองได้ทั้งระบบ รวมถึงปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหาร แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) โดยกำหนดให้มีคณะอนุกรรมการทั้งในส่วนกลางและ ในระดับจังหวัด ดังนี้

4.4.4.1 คณะอนุกรรมการในส่วนกลาง โดยปรับลดจำนวน คณะอนุกรรมการจากเดิม 11 คณะ เหลือเพียง 5 คณะ ประกอบด้วย

(1) คณะอนุกรรมการป้องกันและสกัดกั้นแรงงานต่างด้าว หลบหนีเข้าเมือง มีกองทัพอากาศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ แผนงาน แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและสกัดกั้นไม่ให้มีคนต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง

(2) คณะอนุกรรมการปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงาน ต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนด มาตรการ แผนงาน แนวทางปฏิบัติในการปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง

(3) คณะอนุกรรมการผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ แผนงาน แนวทางปฏิบัติในการผลักดันส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

(4) คณะอนุกรรมการบริหารจัดการระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา มีกระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงานการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง กำหนดรูปแบบการจ้างงานแรงงานต่างด้าว

(5) คณะอนุกรรมการด้านสังคมและคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ แผนงาน แนวทางการดูแลการตรวจสุขภาพ การประกันสุขภาพ สิทธิประโยชน์ การรักษาพยาบาล การดูแลด้านคุณภาพชีวิต

4.4.4.2 คณะอนุกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และจัดหางานจังหวัดเป็นเลขานุการ) ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรการบริหารจัดการ การปราบปรามจับกุม การสกัดกั้น การสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิต ฯลฯ ภายใต้คณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองพิจารณา

4.4.5 มาตรการยกระดับหน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในเรื่องการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวถึงแม้จะมีคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กปร.) เป็นองค์กรรับผิดชอบ แต่ก็ยังเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านนโยบายและการอำนวยความสะดวกเท่านั้น ส่วนในระดับปฏิบัติมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่และกฎหมายที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถบูรณาการในการทำงานได้อย่างแท้จริง อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สำหรับในส่วนของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน ในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กปร.) ก็มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานในเรื่องของบุคลากรเนื่องจากมีสถานะขององค์กรเป็นเพียงระดับสำนักเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเบ็ดเสร็จทั้งระบบ จึงเห็นควรยกระดับสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงแรงงาน โดยกำหนดให้มีหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ตั้งแต่การวางแผนการบริหารจัดการ การจัดระบบแรงงานต่างด้าว การจดทะเบียนประวัติแรงงานต่างด้าว การอนุญาตการทำงาน การควบคุมการเคลื่อนย้าย การปราบปรามจับกุมดำเนินคดี รวมทั้งการนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกกฎหมาย ทั้งนี้ มอบหมายให้กระทรวงแรงงานและสำนักงาน

ก.พ.ร. ร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการยกระดับสถานะสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงแรงงานต่อไป

5. การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

จากนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหรือมีการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้น อันเป็นการลดการอพยพย้ายถิ่นฐานของคนในพื้นที่เข้ามาทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงแก้ปัญหาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้ามาทำงานในประเทศด้วย นอกจากนี้ยังมุ่งหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของโรดแมบคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการสนับสนุนการนำประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กระตุ้นเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และช่วยรักษาความมั่นคงของประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงได้มีคำสั่งที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ขึ้นประกอบด้วยคณะกรรมการรวมทั้งสิ้น 22 คน โดยมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นประธาน และมีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการและแผนปฏิบัติการต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อพิจารณาอนุมัติกำหนดแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน หรือภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ตลอดจนให้คำแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อให้แก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ และสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งออกระเบียบประกาศและคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ทั้งนี้ ภายหลังจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธาน ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย

5.1 จังหวัดที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

5.1.1 จังหวัดตาก

ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนไปทางตะวันตกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 16,406.65 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,324,156.25 ไร่ โดยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของภาคเหนือ รองจากจังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 426 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ทิศใต้ติดกับจังหวัดอุทัยธานีและกาญจนบุรี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดสุโขทัย

กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี ทิศตะวันตกติดกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย เมียนมาร์ โดยมีประชากรทั้งสิ้น 539,553 คน เป็นชาย 272,263 คน และหญิง 267,290 คน สภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ และการค้าชายแดนไทย - เมียนมาร์ สำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกำหนดจัดตั้งในพื้นที่ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระ ภายใต้ชื่อ “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด” เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การค้าชายแดน การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นประตูสู่อันดามันตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ East West Economic Corridor โดยอำเภอแม่สอดมีแผนการพัฒนาเป็นเขตการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว และการใช้แรงงานเข้มข้น (Labour Intensive) ส่วนอำเภอพบพระและอำเภอแม่ระมาด มีแผนจะพัฒนาให้เป็นแหล่งการผลิตวัตถุดิบด้านเกษตรกรรมและเขตอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกับอำเภอแม่สอด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาศักยภาพและโอกาสจะพบว่ามีความฐานการลงทุนเดิมอยู่ในพื้นที่ และปริมาณการค้าไทย-เมียนมาร์สูงสุดเป็นอันดับสองรองจากสงขลาบุรี อีกทั้ง ยังมีจุดผ่านแดนถาวรและสะพานข้ามแม่น้ำเมยเชื่อมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมียวดีของเมียนมาร์ นอกจากนี้ ยังมีการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น อาทิ สิ่งทอ เกษตร เพอร์นิเจอร์ เป็นต้น รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อจัดตั้งพื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้า พาณิชยกรรม ศูนย์โลจิสติกส์ ศูนย์บริการและสำนักงานการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

5.1.2 จังหวัดสระแก้ว

ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 7,198.138 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 236 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจังหวัดบุรีรัมย์และนครราชสีมา ทิศใต้ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทราและจันทบุรี ทิศตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชา และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีประชากรทั้งสิ้น 552,187 คน เป็นชาย 277,432 คน และหญิง 274,755 คน สภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การค้าชายแดนไทย - กัมพูชา สำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกำหนดจัดตั้งในพื้นที่ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภออรัญประเทศ อำเภอลองหาด และอำเภอวัฒนานคร ภายใต้ชื่อ “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว” โดยอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ เชื่อมโยงตะวันออก-ตะวันตก เป็นศูนย์กลางโครงข่ายถนนที่เชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ และเป็นประตูด้านตะวันออกที่จะเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอินโดจีน (กัมพูชา ลาว และเวียดนาม) ทั้งยังเป็นตลาดการค้าแหล่งใหญ่กับประเทศกัมพูชาและเวียดนาม โดยจุดผ่านแดนที่สำคัญ คือ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับเมืองบันเตียเมียนเจยของกัมพูชา

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาศักยภาพและโอกาสจะพบว่าจังหวัดสระแก้วตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือแหลมฉบังและกรุงเทพมหานคร และมีปริมาณการค้าระหว่างไทย-กัมพูชา สูงสุด

ของประเทศ อีกทั้งยังอยู่ติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา 3 แห่ง ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง เขตเศรษฐกิจพิเศษ Sanko-Poipet เสียมเรียบ และเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองศรีโสภณ นอกจากนี้ ยังเป็นจุดผ่านแดนถาวรตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS.CBTA – Greater Mekong Subregion Cross – Border Transport Agreement) อีกด้วย ซึ่งจากสถิติจะพบว่าในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยว ประชาชนชาวไทย และกัมพูชา เดินทางเข้า-ออก วันละประมาณ 20,000 คน รวมถึงการมีกิจกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ การพัฒนาเป็นพื้นที่ค้าส่งระหว่างประเทศและค้าปลีกที่มีศักยภาพสูง รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อจัดตั้งคลังสินค้าและพาณิชย์กรรมอีกด้วย

5.1.3 จังหวัดมุกดาหาร

ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว มีเนื้อที่ประมาณ 4,407 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,712,400 ไร่ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 642 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจังหวัดนครพนมและสกลนคร ทิศใต้ติดกับจังหวัดยโสธร อำนาจเจริญ และร้อยเอ็ด ทิศตะวันออกติดกับแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดกาฬสินธุ์และร้อยเอ็ด โดยมีประชากรทั้งสิ้น 346,016 คน เป็นชาย 173,449 คน และหญิง 172,567 คน ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด คือ ภาคเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา รองลงมาเป็นกิจกรรมด้านการค้า (การขนส่งและขายปลีก) สำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกำหนดจัดตั้งในพื้นที่อำเภอชายแดน ประกอบด้วยอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล รวมถึงอำเภอที่อยู่บนเส้นทางเศรษฐกิจสายหลัก ภายใต้ชื่อ “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร” โดยเป็นชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตั้งอยู่บนจุดกึ่งกลางตามแนวเส้นทางเชื่อมโยงตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor : EWEC) เป็นเสมือนประตูการค้าและการท่องเที่ยว โดยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 หรือสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 (มุกดาหาร – สะหวันนะเขต) เป็นจุดเชื่อมต่อ ทำให้เป็นจุดเชื่อมโยงการค้าและวัฒนธรรมกับประเทศในอนุภูมิภาคที่มีอุปสงค์ทางการค้าสูงหลายประเทศ เช่น ลาว เวียดนาม และจีน นอกจากนี้ ยังมีจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง คือ ด้านอำเภอเมืองมุกดาหาร และด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 และสามารถเชื่อมโยงเส้นทาง R9E (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-ลาวบาง-ดานัง) ได้อีกด้วย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาศักยภาพและโอกาสจะพบว่าจังหวัดมุกดาหาร มีปริมาณการค้าระหว่างไทย – ลาว สูงสุดของประเทศ และเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และผลไม้ ไปยังเวียดนามและจีนตอนใต้ นอกจากนี้ยังอยู่ติดกับเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน

ของลาวอีกด้วย สำหรับกิจกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ การเป็นพื้นที่ค้าส่งและขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับพื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้า พาณิชยกรรม ศูนย์โลจิสติกส์ ศูนย์การค้า และสำนักงานการค้าระหว่างประเทศ

5.1.4 จังหวัดสงขลา

ตั้งอยู่ในภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 7,393,889 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,853,249 ไร่ โดยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของภาคใต้ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 950 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง ทิศใต้ติดกับจังหวัดยะลา ปัตตานี และรัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิส ของประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออกติดกับอ่าวไทย และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดพัทลุงและสตูล โดยมีประชากรทั้งสิ้น 1,401,303 คน เป็นชาย 684,223 คน และหญิง 717,080 คน สภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย สำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกำหนดจัดตั้งในพื้นที่อำเภอสะเดา ภายใต้ชื่อ “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา” โดยเป็นศูนย์กลางของภาคใต้และเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย โดยมีปริมาณการค้าชายแดนสูงสุดของประเทศ เนื่องจากมีด่านพรมแดนที่เชื่อมโยงสู่ต่างประเทศทั้งทางท่าเรือน้ำลึกสงขลา สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ ถนน รถไฟ อีกทั้งยังอยู่ใกล้กับท่าเรือปีนังและท่าเรือกลางของประเทศมาเลเซีย รวมถึงมีจุดผ่านแดนจำนวน 3 ด่าน ได้แก่ ด่านศุลกากรปาดังเบซาร์ ด่านศุลกากรสะเดา อำเภอสะเดา และด่านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี ซึ่งเหมาะสมกับการเป็นประตู (Gate Way) สู่ประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาศักยภาพและโอกาสจะพบว่ามีการลงทุนเดิมอยู่ในพื้นที่โดยเฉพาะยางพาราและอาหารทะเล และมีเครือข่ายการผลิตไทย – มาเลเซีย อีกด้วย นอกจากนี้ยังอยู่ติดกับด้านบูทิกกายูอิตัม รัฐเกดะห์ ของมาเลเซีย ซึ่งมีการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมโกตาเปอร์เพื่อส่งเสริมกลุ่มอุตสาหกรรมในรัฐเกดะห์และพื้นที่เชื่อมโยง (เครื่องใช้ไฟฟ้า ไบโอเทคโนโลยี อุตสาหกรรมเกษตรขั้นปลาย อุตสาหกรรมยานยนต์ และ Sustainable Materials และอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นด้านยางพาราที่โกตาปุตรา) สำหรับกิจกรรมที่มีศักยภาพนั้นได้แก่ การพัฒนาพื้นที่บริเวณด้านชายแดนสะเดาและปาดังเบซาร์เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกำหนดพื้นที่ส่วนต่อขยายจากนิคมอุตสาหกรรมฉลุงเพื่อรองรับอุตสาหกรรมและเชื่อมโยงส่งออกทางท่าเรือปีนัง รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม (ยางพาราและผลิตภัณฑ์ครบวงจร ไม้ยาง ปาล์ม น้ำมัน อาหารทะเลแปรรูปและอาหารฮาลาล)

5.1.5 จังหวัดตราด

เป็นจังหวัดชายแดนสุดฝั่งทะเลตะวันออก อาณาเขตด้านชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาทั้งทางบกและทางทะเลยาว 330 กิโลเมตร โดยทางบกติดกับทางจังหวัด

ของประเทศกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดพระตะบอง จังหวัดโพธิสัตว์ และจังหวัดเกาะกง ซึ่งมีแนวชายแดนธรรมชาติติดทิวเขาบรรทัดเป็นเส้นแบ่งเขตแดนตลอดแนวยาว 165 กิโลเมตร และมีแนวอาณาเขตทางทะเลยาว 165.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,819 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,761,000 ไร่ และพื้นที่ปกครองทางทะเล 7,257 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 315 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจังหวัดจันทบุรี และประเทศกัมพูชา ทิศใต้ติดกับอ่าวไทยและน่านน้ำประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชา โดยมีทิวเขาบรรทัดเป็นแนวกันเขต และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดจันทบุรี โดยมีประชากรทั้งสิ้น 224,730 คน เป็นชาย 112,057 คน และหญิง 112,670 คน สภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนไทย - กัมพูชา สำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกำหนดจัดตั้งในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ภายใต้ชื่อ “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด” ซึ่งอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (SEC) โดยเป็นเมืองธุรกิจการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว มีจุดผ่านแดนบ้านฝักกาดและบ้านแหลมเชื่อมโยงกับเมืองไพลินของกัมพูชา และจุดผ่านแดนหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ เชื่อมโยงกับเมืองเกาะกงของกัมพูชา และสามารถเชื่อมโยงผ่านไปยังกลุ่มประเทศอินโดจีนได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจะพบว่ากิจกรรมที่มีศักยภาพของจังหวัดตราด ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบทั้งทางบกและทางทะเล และการค้าชายแดนปลอดภาษี รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การเป็นคลังสินค้าหรือศูนย์โลจิสติกส์และพาณิชย์กรรม

5.1.6 จังหวัดหนองคาย

นอกจากการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 จังหวัดที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 ซึ่งมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธาน ได้อนุมัติให้จังหวัดหนองคายเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะได้รับการพัฒนาในระยะแรกเพิ่มเติมอีก 1 จังหวัด จากเดิมที่จะได้รับการพัฒนาในระยะที่ 2 ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อรองรับรถไฟ สายหนองคาย - กรุงเทพฯ โคราช - มาบตาพุด ที่กำลังจะก่อสร้าง และเป็นสายที่เชื่อมโยงกับจีน โดยจังหวัดหนองคายตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 3,026.534 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,891,583 ไร่ ลักษณะเป็นรูปยาวเรียงทอดไปตามลำน้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นกันเขตแดนกับประเทศลาว มีความยาวทั้งสิ้น 210.60 กิโลเมตร ความกว้างของพื้นที่ที่ทอดขนานไปตามลำน้ำโขงโดยเฉลี่ย 20 - 25 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 615 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ ทิศเหนือติดกับแม่น้ำโขงซึ่งเป็นเส้นกันพรมแดนระหว่างไทยกับลาว ทิศใต้ติดกับจังหวัดสกลนครและอุดรธานี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดบึงกาฬ และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดเลย โดยมี

ประชากรทั้งสิ้น 517,260 คน เป็นชาย 258,638 คน และหญิง 258,622 คน สภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การค้าชายแดนไทย – ลาว โดยมีจุดผ่านแดนสำคัญจำนวน 6 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 จุด ได้แก่ ด้านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว และด้านพรมแดนท่าเรือหนองคาย (ท่าเรือหายโศก) และจุดผ่อนปรน 4 จุด ได้แก่ จุดผ่อนปรนบ้านเปงจาน จุดผ่อนปรนบ้านจุมพล จุดผ่อนปรนบ้านหม้อ และจุดผ่อนปรนบ้านม่วง โดยจุดผ่านแดนที่สำคัญและเป็นสากล คือ ด้านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลีย – ไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร่วมมือกันสร้างและเป็นประตูไปสู่อินโดจีน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาศักยภาพและโอกาสจะพบว่าหนองคายเป็นเมืองคู่แฝดของนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีสะพานมิตรภาพไทย - ลาว เป็นเส้นทางเชื่อม มีด่านศุลกากรหนองคาย ด้านตรวจคนเข้าเมืองหนองคาย เป็นด่านถาวรที่อำเภอเมืองหนองคาย ทำให้เป็นประตูการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว ซึ่งจะสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าเพื่อการส่งออกหรือการกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ นอกจากนี้ ยังมีตลาดท่าเตี๋ยเป็นแหล่งซื้อ - ขาย สินค้า และเป็นศูนย์รวมสินค้าอินโดจีน ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

5.2 การบริหารจัดการด้านแรงงานเพื่อรองรับการประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านแรงงานนั้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประธานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้แก่ คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณากำหนดแนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป - กลับ พิจารณาจัดทำแผนการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านแรงงานต่างด้าว (OSS) โดยครอบคลุมงานสาธารณสุขและตรวจคนเข้าเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพิจารณาแนวทางการฝึกอบรมฝีมือแรงงานไทยบริเวณชายแดนและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานคณะกรรมการ รายละเอียดของการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง

5.2.1 จังหวัดตาก

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว คือ พื้นที่อำเภอแม่สอด และควรอยู่บริเวณใกล้เคียงกับจุดผ่านแดนถาวร เพราะเป็นจุดเดินทางเข้า - ออก ของผู้ใช้แรงงาน กรณีที่จะเพิ่มการให้บริการของศูนย์บริการ

จุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน (OSS) ควรเพิ่มไปยัง 2 อำเภอ คือ อำเภอพบพระและอำเภอแม่ระมาด ซึ่งเป็นอำเภอที่ประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แต่อำเภอทั้งสองยังไม่มีจุดผ่านแดนถาวร

5.2.2 จังหวัดมุกดาหาร

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 1 แห่ง คือ พื้นที่ด่านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 2 ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างชายแดนประเทศไทยกับแขวงสะหวัน-นะเขต ประเทศลาว เป็นช่องทางที่มีนักท่องเที่ยว นักลงทุน ประชาชนทั่วไปสัญจรผ่านแดนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นจุดผ่านแดนถาวรและมีด่านตรวจคนเข้าเมืองอยู่ด้วย

5.2.3 จังหวัดสระแก้ว

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 1 แห่ง คือ พื้นที่บริเวณอาคารกองอำนวยการตลาดโรงเกลือ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับจุดผ่านแดนถาวรและด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสระแก้ว อำเภออรัญประเทศ และเป็นเขตพื้นที่ที่มีชาวกัมพูชาเดินทางเข้ามาทำงานค้าขายและงานต่อเนื่องเกี่ยวกับสินค้ามือสอง การคัดแยกและซ่อมแซมสินค้ามือสอง วันละประมาณ 10,000 – 12,000 คน

5.2.4 จังหวัดสงขลา

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 2 แห่ง คือ (1) พื้นที่อาคารของด่านตรวจคนเข้าเมืองสะเดา ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา และ (2) พื้นที่อาคารของด่านตรวจคนเข้าเมืองปาดังเบซาร์ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นจุดผ่านแดนถาวรและจะอำนวยความสะดวกในการให้บริการได้อย่างครอบคลุม

5.2.5 จังหวัดตราด

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 1 แห่ง คือ อาคารศูนย์ราชการชายแดนบ้านหาดเล็ก ตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็กประมาณ 300 เมตร เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมต่อชายแดนระหว่างไทยกับเกาะกง ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นช่องทางที่มีประชาชนสัญจรผ่านแดนเป็นจำนวนมาก

5.2.6 จังหวัดหนองคาย

พื้นที่ที่จังหวัดเห็นควรจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 1 แห่ง คือ พื้นที่อาคารศาลากลางจังหวัดหนองคาย ชั้น 1 (ศูนย์ดำรงธรรม) ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมืองหนองคาย โดยอยู่ใกล้ด่านถาวรประมาณ 3.5 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่ศูนย์ดำรงธรรมสามารถดำเนินการจัดการข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ข้อเสนอแนะของประชาชน

และสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษาได้อย่างเป็นระบบเบ็ดเสร็จ จึงเห็นควรจัดตั้ง ศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านแรงงานต่างด้าว เป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ดำรงธรรม

5.3 การกำหนดแนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะ ไป – กลับ

การเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศในลักษณะไป – กลับ ตามแนวชายแดน ของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันถือปฏิบัติตามความตกลงทวิภาคีระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศพม่า (พ.ศ. 2540) ลาว (พ.ศ. 2540) กัมพูชา (พ.ศ. 2540) และมาเลเซีย (พ.ศ. 2483) ว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่างประเทศทั้งสอง โดยอนุญาตให้คนของทั้งสองฝ่าย ใช้บัตรผ่านแดน (Border Pass) แทนหนังสือเดินทาง เพื่อข้ามแดนไปทำธุระชั่วคราว เช่น เยี่ยมญาติ ท่องเที่ยว ราชการ ธุรกิจ การกีฬา ประชุม และวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่อาจตกลงกันได้ภายหลังได้ ทั้งนี้ มีการกำหนดระยะเวลาการเข้ามาทำธุระชั่วคราวที่ต่างกัน กรณีไทย – เมียนมาร์ มีระยะเวลา 1 – 2 สัปดาห์ ไทย – ลาว มีระยะเวลาไม่เกิน 3 วัน 2 คืน และไทย – กัมพูชา มีระยะเวลา 7 – 15 วัน สำหรับในทางปฏิบัติที่ผ่านมาปรากฏว่ามีคนต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านได้เดินทางข้ามแดนเข้ามา แถบจังหวัดชายแดนโดยแจ้งว่าเพื่อทำธุระชั่วคราวแต่ได้ลักลอบทำงานในลักษณะไป – กลับ ในทำนองเดียวกันก็มีคนไทยได้เดินทางไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านเป็นการชั่วคราวเช่นกัน ดังนั้น การเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศจึงควรกำหนดเป็นหนังสือเดินทาง เพื่อความสะดวกในการ ตรวจสอบประวัติบุคคล นอกจากนี้ จากการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2557 ซึ่งมี ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานอนุกรรมการ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบแนวทางการจัดระบบแรงงาน ต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป – กลับ โดยให้มีการดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

5.3.1 ระยะเร่งด่วน ขณะที่ยังแก้ไขมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติ การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ไม่แล้วเสร็จ

(1) ให้กรมการจัดหางานเร่งศึกษาหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการ ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวในลักษณะไป – กลับ ตามมาตรา 14 เช่น การกำหนดท้องที่ สัญชาติ ประเภทหรือลักษณะงานช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาล หรือเงื่อนไขที่คนต่างด้าวอาจจะขอรับใบอนุญาต เป็นต้น ไว้ล่วงหน้าให้พร้อมที่จะปฏิบัติได้ทันที เมื่อการแก้ไขมาตรา 14 แล้วเสร็จ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริง ความจำเป็น และลักษณะเฉพาะของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละจังหวัดอย่างเหมาะสม

(2) ให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการเจรจาเพื่อแก้ไขบันทึก ความตกลง (MOU) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่างประเทศ โดยเพิ่มวัตถุประสงค์ให้ประชาชนตามแนวชายแดน

สามารถเดินทางข้ามแดนเข้ามาหรือไปทำงานเป็นการชั่วคราวในลักษณะไป – กลับ ตามแนวชายแดนที่กำหนดได้

(3) ในระหว่างที่กระทรวงการต่างประเทศยังแก้ไขบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศตาม (2) ไม่แล้วเสร็จ เพื่อให้ไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชนในจังหวัดชายแดนให้กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองคงดำเนินการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำธุระชั่วคราวในประเทศไทยได้ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศตามปกติ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

5.3.2 ระยะเวลาต่อไป เมื่อการแก้ไขมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 แล้วเสร็จ ให้กรมการจัดหางานเร่งดำเนินการออกกฎ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอน วิธีการ รวมทั้งเอกสารที่จำเป็นต่อการขออนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานชั่วคราวในลักษณะไป – กลับ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละจังหวัด

5.4 การเร่งรัดนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่งที่ 3/2558 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2558 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเป็นประธานกรรมการ และมีรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่กำกับดูแล ประสานงาน และเร่งรัดการเจ้าหน้าที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นโดยเฉพาะด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภคสำหรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 6 แห่ง รวมถึงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหรือนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่จะจัดตั้งขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ให้ดำเนินการเร่งรัดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐดำเนินการอนุมัติหรืออนุญาตในเรื่องต่าง ๆ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ตลอดจนกำหนดมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ให้กับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหรือนิคมอุตสาหกรรมที่จะจัดตั้งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

สรุป

ในบทที่ 3 ได้กล่าวถึงสถานะของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับจำนวนแรงงานไทยในภาคเอกชนและการเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกจ้างเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่า

มัธยมศึกษาตอนต้น สถิติความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวและจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและการขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งจะเห็นได้ว่าในระหว่างปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ปริมาณแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวก็มีจำนวนมากขึ้นเช่นกัน อันเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทย โดยเฉพาะงานที่เป็นลักษณะงานสกปรก งานเสี่ยงอันตราย และงานหนัก ทำให้นายจ้างหันไปจ้างแรงงานต่างด้าวแทน ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลในแต่ละสมัยจะเปิดให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว เพื่อเปิดโอกาสให้นายจ้างที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายนำแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นมาขึ้นทะเบียนและขอรับใบอนุญาตทำงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ก็ยังมีอีกเป็นจำนวนมากที่ยังคงลักลอบเข้ามาทำงานและมีได้จดทะเบียนให้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองก่อนปี 2544

โดยก่อนปี 2544 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองยังไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานหลักเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยตรง จะมีก็เพียง แนวปฏิบัติในเรื่องการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวเท่านั้น ซึ่งการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ก็จะทำตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินมาตรการต่าง ๆ ผ่านทางสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และกระทรวงแรงงาน ทั้งนี้ แนวนโยบายในเรื่องการบริหารจัดการแรงงานต่างด้ามักจะเป็นในรูปแบบของนโยบายปีต่อปี

2. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปี 2544 – 2557

ในปี 2544 มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองครั้งใหญ่ โดยมีการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมาทำการจดทะเบียน นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ขึ้น โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือ การไม่ให้มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงก็ยังคงมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงได้มีการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยการป้องกันไม่ให้มีการเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการปรับเปลี่ยนโดยให้มีการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกต้องกฎหมายอีกด้วย ทั้งนี้ หากพิจารณายุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองระหว่างปี 2544 – 2557 แล้ว จะพบว่ามีความพยายามที่จะป้องกันการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว โดยความเห็นชอบของมติคณะรัฐมนตรีในหลายรัฐบาล ด้วยการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว การเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและการขอรับใบอนุญาตทำงาน การดำเนินการพิสูจน์

สัญญาติแรงงานต่างด้าว ตลอดจนปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย

3. ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง หลังวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ารับหน้าที่การบริหารประเทศ การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นประเด็นหนึ่งที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยได้มีการออกประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวทั้งมาตรการชั่วคราว มาตรการเร่งด่วน และมาตรการในการแก้ไขปัญหาระยะยาว สำหรับมาตรการชั่วคราว ได้แก่ การตั้งศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้ามาทำงานในจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี ตราด และสุรินทร์ หลังจากมีกระแสข่าวลือเกี่ยวกับการกวาดล้างจับกุม ทำให้แรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาอพยพกลับประเทศเป็นจำนวนมาก การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service : OSS) นอกจากนี้ ยังได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อการบริหารแรงงานต่างด้าว ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ คณะอนุกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ คณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ การแต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด นอกจากนี้ยังเห็นชอบให้ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและตรวจสัญญาติแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวจากศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ส่วนมาตรการในการแก้ไขปัญหาระยะยาว คือ การปรับปรุงบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องการจ้างแรงงาน รวมถึงการนำเข้าแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย เป็นต้น

4. ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการบริหารแรงงานต่างด้าว

ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าว โดยมอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และให้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ทั้งระบบ ตั้งแต่การสกัดกั้น การป้องกัน การปราบปรามการลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างด้าว การจัดระบบแรงงานต่างด้าว ตลอดจนการจับกุมดำเนินคดีและส่งกลับ ซึ่งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบจำนวน 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าว ยุทธศาสตร์การกำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าว ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงาน ยุทธศาสตร์การปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง ยุทธศาสตร์การผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าว ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล ซึ่งได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์

การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบดังกล่าว จนถึงปี 2554 และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระทรวงแรงงานจึงได้ร่วมกับสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบขึ้นใหม่ โดยประกอบด้วย 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอยู่ในประเทศไทย มาตรการป้องกันสกัดกั้นและปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลังการจดทะเบียน มาตรการนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องกฎหมาย มาตรการปรับโครงสร้างคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และมาตรการยกระดับหน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

5. การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

จากนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน และต้องการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหรือมีการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานของคนในพื้นที่เข้ามาทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมถึงแก้ปัญหาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้ามาทำงานในประเทศอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ขึ้น โดยมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นประธาน และมีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงาน หรือโครงการและแผนปฏิบัติการต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อพิจารณาอนุมัติ กำหนดแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนหรือภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น กำกับดูแลติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ตลอดจนให้คำแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา และตราด และต่อมาได้เพิ่มอีก 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย รวมพื้นที่ในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกจำนวน 6 จังหวัด สำหรับการบริหารจัดการด้านแรงงานเพื่อรองรับการประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้เห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณากำหนดแนวทางการจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ รวมถึงพิจารณาจัดทำแผนการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านแรงงานต่างด้าว (OSS) โดยครอบคลุม

งานสาธารณสุขและตรวจคนเข้าเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพิจารณาแนวทางการฝึกอบรม
ฝีมือแรงงานไทยบริเวณชายแดนและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

กล่าวนำ

บทนี้เป็นการกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามที่ได้ศึกษาแนวคิดในการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออกและปัจจัยดึงดูดจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า ทั้งนี้ ในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของไทยนั้น ก่อนอื่นจะต้องตั้งคำถามเสียก่อนว่าสาเหตุเกิดมาจากอะไร และการกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ นั้น ต้องการให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานก็คือ ปัจจัยดึงดูดจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า กล่าวคือ มีการขาดแคลนแรงงานที่จะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานระดับทุติยะ ซึ่งเป็นตลาดแรงงานระดับรองซึ่งมีค่าจ้างแรงงานในระดับต่ำ โดยงานส่วนใหญ่เป็นงานที่ไม่ใช่งานวิชาชีพ แต่เป็นงานที่เน้นการใช้แรงกายและทักษะทางร่างกายเป็นหลัก หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นงานประเภท 3Ds ได้แก่ งานสกปรก (Dirty) งานเสี่ยง (Dangerous) และงานยากลำบาก (Difficult) สำหรับประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีแรงงานเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมากอันเนื่องมาจากปัจจัยดึงดูดที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการบริหารแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและใช้สำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต่อไป

ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ที่กำลังจะถึงในอีกไม่ช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ สำหรับการพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้นถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุน การจ้างแรงงาน รวมถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและพิจารณาประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและเหมาะสม อย่างไรก็ตามในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

และประเด็นทางกฎหมายต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มการจ้างงานและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานในพื้นที่ และปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนปัญหาความแออัดบริเวณด้านชายแดนอีกด้วย โดยเฉพาะในประเด็นของแรงงานต่างด้าวนั้นถือเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในขณะนี้ผู้วิจัยได้กำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ

การประชาสัมพันธ์ถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่คุ้นชินสำหรับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ได้แก่ จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ทรายค และสงขลา รวมถึงพื้นที่ที่จะได้จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในระยะเวลาต่อไป เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดเรื่องการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ข้อดีและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของการเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นต้น ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจดังกล่าว โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

แนวคิดและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดตั้งในระยะแรกจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ทรายค และสงขลา ถือเป็นเรื่องใหม่ที่จะต้องมีการทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนว่าคืออะไร มีความเป็นมาและมีความสำคัญอย่างไร จะเกิดผลดีหรือมีผลกระทบอะไรบ้าง ทั้งต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ผ่านเสียงตามสาย/วิทยุชุมชน ผู้นำชุมชน การประชุมชี้แจงและการเสวนาทางวิชาการ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น ๆ ในการเตรียมการ เนื่องจากหากภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับทราบข้อมูลและเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความตระหนักและร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนดังกล่าว

1.2 การประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจ้างงานและจัดระบบแรงงานต่างด้าว

นอกจากการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแล้ว เรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในเรื่องของแรงงานที่จะเข้ามาทำงานในพื้นที่ เนื่องจากวัตถุประสงค์หนึ่งของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก็คือการส่งเสริมให้เป็นเขตพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพเพียงพอ ทั้งนี้ เมื่อมีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่แล้วก็จะส่งผลให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ก่อให้เกิดการมีงานทำ มีรายได้ของประชาชนในพื้นที่ อันเป็นการช่วยลดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ นอกจากนี้แรงงานในพื้นที่แล้ว แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน (แรงงานต่างด้าว) ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากความต้องการแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น อาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการจ้างงานแรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะต้องมีวิธีการ/แนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งมีกฎหมายต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจ้างงานโดยเฉพาะการจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างความตื่นตัว ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าว ทั้งในประเด็นของขั้นตอน/วิธีการจ้างแรงงานต่างด้าว ตลอดจนค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมนใจกันของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงรณรงค์ปลุกจิตสำนึกให้เกิดการจ้างงานแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการช่วยลดปัญหาที่จะตามมาทั้งในส่วนของการทำงานผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าว ลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมและก่อให้เกิดความมั่นคงและความสงบสุขในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในส่วนของการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงอุตสาหกรรม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และจังหวัดที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำหรับการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจ้างงานและจัดระบบแรงงานต่างด้าว เห็นควรมอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน และจังหวัดที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่จำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทาง

การปฏิบัติที่ชัดเจนผ่านทางกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการบริหารแรงงานต่างด้าวที่ผ่านมา นั้น มีกฎหมายและข้อบังคับหลายประการที่นำมาใช้บังคับ และในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดนขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายและข้อบังคับบางประการเพื่อให้ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยนำเสนอผ่านมาตรการ 3 ระยะ ได้แก่ มาตรการระยะสั้น มาตรการ ระยะกลาง และมาตรการระยะยาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 มาตรการระยะสั้น

ดำเนินการโดยการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.1 มาตรา 12 (3) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง

มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง จะกำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าว ซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร (3) เข้ามาเพื่อมีอาชีพเป็นกรรมกร หรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกายโดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามา เพื่อทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

จากบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนในพื้นที่ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือ มีการเข้ามาลงทุนและจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภท ต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความต้องการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีความหลากหลายของประเภท การจ้างงาน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว จึงควรมีการปรับแก้กฎหมายโดยการ เปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานได้อย่างเสรีในทุกสาขาอาชีพ ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขและ หลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออาจจะดำเนินการโดยใช้มาตรา 12 (3) เป็นหลักในการบังคับใช้ แต่อาจจะใช้มาตรา 17 ซึ่งระบุ ไว้ว่า ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรี โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใด หรือจำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือจะยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวในกรณีใด ๆ ก็ได้ เพื่อเป็นข้อยกเว้น โดยยกเว้นเป็นกรณีไป อันเป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวบางกลุ่มหรือบางประเภทสามารถเข้ามาทำงานในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเห็นควรมอบหมายให้สำนักงานตรวจคน เข้าเมือง กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองตามมาตราดังกล่าว

2.1.2 มาตรา 14 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว

มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว บัญญัติไว้ว่า คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ถ้าได้เข้ามา ในราชอาณาจักรโดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง อาจได้รับ

อนุญาตให้ทำงานบางประเภทหรือลักษณะงานในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เฉพาะการทำงานภายในท้องที่ที่อยู่ติดกับชายแดนหรือท้องที่ต่อเนื่องกับท้องที่ดังกล่าว

คนต่างด้าวซึ่งประสงค์จะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวพร้อมกับแสดงเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางต่อนายทะเบียนและชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการออกใบอนุญาต ให้นายทะเบียนระบุท้องที่หรือสถานที่ที่อนุญาตให้ทำงาน ระยะเวลาที่อนุญาตให้ทำงาน ประเภทหรือลักษณะงาน และนายจ้างที่คนต่างด้าวนั้นจะไปทำงานด้วย ทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในมาตรานี้จะใช้บังคับกับท้องที่ใด สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติใด เพื่อทำงานประเภทหรือลักษณะใด ในช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาลใด โดยมีเงื่อนไขอย่างไรใด ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่าข้อบัญญัติดังกล่าวสมควรที่จะมีการปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้วยการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถเลือกทำงานได้อย่างเสรีโดยมิได้จำกัดแต่เพียงงานบางประเภท หรือเฉพาะช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาลใดเท่านั้น แต่ควรเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนนั้นจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมซึ่งจะต้องมีการจ้างงานเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเห็นควรมอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวตามมาตราดังกล่าว

2.1.3 มาตรา 23 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว

ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีแนบท้าย ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งสำหรับกฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และมาตรา 23 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว กำหนดไว้ว่า ก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุและผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะทำงานนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียน เมื่อได้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ขอต่อใบอนุญาตทำงานไปพลางก่อนได้จนกว่านายทะเบียนจะมีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต โดยการต่อใบอนุญาตให้ต่อได้ครั้งละไม่เกิน 2 ปี โดยให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการตั้งถิ่นฐานของคนต่างด้าวในราชอาณาจักร

และกรณีคนต่างด้าวตามมาตรา 13 (1) และ (2) ระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานติดต่อกันรวมแล้ว ต้องไม่เกินสี่ปี เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดเป็นอย่างอื่นเป็นคราว ๆ ไป ทั้งนี้ การขอต่ออายุและการต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยการขอต่อใบอนุญาตทำงานต้องขอต่อก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุและผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะทำงานนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา 23 กรณีที่แรงงานต่างด้าวขาดการต่อใบอนุญาตหรือต่อใบอนุญาตไม่ทัน ทำให้ใบอนุญาตมีผลสิ้นสุดลง หากต้องการจะปรับในกรณีที่ขาดตอนนั้นจึงไม่สามารถทำได้เพราะกฎหมายไม่อนุญาต และไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้เช่นกัน ซึ่งต่างกับการต่อทะเบียนรถยนต์ ถ้าต่อเกินกำหนดกฎหมายให้เสียค่าปรับและอนุญาตให้ต่อได้ แต่สำหรับคนต่างด้าวไม่มีกฎหมายใดห้ามมิให้คนต่างด้าวที่ขาดต่อใบอนุญาตขอรับใบอนุญาตฉบับใหม่ แต่ก็อาจเรียกเก็บค่าปรับแล้วไว้ในอัตราค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตฉบับใหม่ได้ในกรณีที่เคยได้รับอนุญาตทำงานแล้วแต่ไม่ได้ต่อภายในกำหนด โดยจะต้องเสียอัตราค่าธรรมเนียมสูงกว่าการขอใบอนุญาตในครั้งแรกก็ได้ โดยผู้วิจัยเสนอให้แก้ไขกฎกระทรวงที่กำหนดค่าธรรมเนียม โดยไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ คือ ใบอนุญาตฉบับละไม่เกิน 20,000 บาท

2.2 มาตรการระยะกลาง

ดำเนินการโดยการออกประกาศและ/หรือพระราชบัญญัติเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ว่า ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวมีหนังสือแจ้งการอนุญาตนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยรายละเอียดที่อธิบดีกำหนดโดยเร็ว

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในระหว่างรอรับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้คนต่างด้าวนั้นทำงานไปพลางก่อนได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 24 จนถึงวันที่นายทะเบียนแจ้งให้มารับใบอนุญาต

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว ให้อำนาจหน่วยงานอื่นอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวมีหนังสือแจ้งการอนุญาตนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยรายละเอียดที่อธิบดีกรมการจัดหางานกำหนดโดยเร็ว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ดังนั้น การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรมิได้มีแต่เพียงกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักร ดังนี้

มาตรา 24 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพียงเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนหรือกระทำการอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อการลงทุนได้ตามกำหนดระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรเท่าที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร โดยการขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่คณะกรรมการกำหนดและในการอนุญาตคณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขตามที่พิจารณาเห็นสมควรไว้ด้วยก็ได้

มาตรา 25 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพียงเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวซึ่งเป็น

(1) ช่างฝีมือ

(2) ผู้ชำนาญการ

(3) คู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะของบุคคลใน (1) และ (2) เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามจำนวนและกำหนดระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรเท่าที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร แม้ว่าจะเกินอัตราจำนวนหรือระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา 26 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวเพียงเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 24 และคนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา 25 ได้รับอนุญาตทำงานเฉพาะตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตลอดระยะเวลาเท่าที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ให้อำนาจคณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรโดยมาตรา 45 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ประกอบพาณิชย์กรรมได้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวซึ่งเป็น 1) ช่างฝีมือ 2) ผู้ชำนาญการ และ 3) คู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะของบุคคลใน (1) หรือ (2) เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามจำนวนและกำหนดระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรเท่าที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร แม้ว่าจะเกินอัตราจำนวนหรือระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง นอกจากนี้ มาตรา 46 ยังกำหนดไว้ว่า ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวเพียงเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา 45 ได้รับอนุญาตทำงานเฉพาะตำแหน่ง

หน้าที่การทำงานที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ ตลอดระยะเวลาเท่าที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น แต่ไม่ได้กำหนดว่าเป็นกฎหมายระดับใด ซึ่งในการตีความสามารถตีความได้ 2 ความหมาย คือ การตีความอย่างแคบและการตีความอย่างกว้าง โดยการตีความอย่างแคบคือ จะต้องเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับกฎหมายทั้งสองฉบับเท่านั้น สำหรับการตีความอย่างกว้างนั้น เนื่องจากการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลจะใช้กฎหมายระดับรองลงมาได้ เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศกระทรวง เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถตีความเพื่อบังคับใช้ได้ทั้งสองความหมาย แต่เพื่อเป็นการป้องกันการตีความที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น จึงควรที่จะใช้กฎหมายระดับพระราชบัญญัติมาใช้บังคับ ด้วยการจัดทำพระราชบัญญัติเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน พ.ศ. .... เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจน โดยให้อำนาจคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอนุญาตคนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยอาจได้รับอนุญาตให้ทำงานบางประเภทหรือลักษณะงานในราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกำหนดได้ ซึ่งจะทำการตีความดังกล่าวเกิดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้ เฉพาะการทำงานภายในท้องที่ที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเท่านั้น

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเห็นควรมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

2.3 มาตรการระยะยาว

จากการกำหนดมาตรการในการกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในระยะสั้นด้วยการปรับแก้ไขข้อกฎหมายบางประการที่จะเป็นอุปสรรคต่อการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมถึงระยะกลางด้วยการกำหนดให้มีพระราชบัญญัติเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพื่อใช้เป็นการเฉพาะเพื่อก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้และเหมาะสมกับสถานการณ์ สำหรับมาตรการในระยะยาวนั้นก็คือ การทบทวนการดำเนินการในระยะสั้นและระยะกลาง โดยปรับให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าว เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในประเด็นของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในประเด็นของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รับผิดชอบหลักในประเด็นพระราชบัญญัติเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

3. ยุทธศาสตร์การจ้างแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ชายแดน

3.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแบบเปิด

การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ มีการลงทุน การผลิต และการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลต่อความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรด้านแรงงาน โดยจะก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสถานประกอบการแต่ละแห่งย่อมมีปริมาณความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอต่อกำลังการผลิตที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรด้านแรงงานให้เหมาะสม ทั้งนี้ การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานพอสมควร กล่าวคือ เกิดความเข้าใจว่าเมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์แล้วมีความเชื่อว่าจะเกิดการหลั่งไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน และแรงงานเหล่านั้นจะมาแย่งงานคนไทย ซึ่งความคิดดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากเมื่อการเคลื่อนย้ายแรงงานในขณะนี้ได้มีการเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานแบบเสรี รวมถึงแรงงานที่สามารถจะเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีก็จำกัดเฉพาะแรงงานฝีมือและเฉพาะสาขาวิชาชีพที่ได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements : MRAs) เท่านั้น โดยปัจจุบันมีมีด้วยกัน 8 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชี และสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งนอกจากข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวแล้วในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีของสมาชิกประชาคมอาเซียนก็จะต้องมีคุณสมบัติตามที่แต่ละประเทศสมาชิกกำหนดอีกด้วย สำหรับแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือนั้นมิได้เปิดให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีแต่อย่างใด ซึ่งในประเด็นนี้ตามทัศนะของผู้เขียนแล้วแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือถือเป็นแรงงานกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น เนื่องจากกำลังแรงงานในพื้นที่ย่อมไม่เพียงพอต่อความต้องการแรงงาน ประกอบกับงานบางประเภทเป็นงานที่ไม่มีแรงงานในพื้นที่ต้องการจะทำ ได้แก่ งานสกปรก (Dirty) งานเสี่ยง (Dangerous) และงานยากลำบาก (Difficult) จึงจำเป็นต้องมีการจ้างงานแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในพื้นที่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการเปิดให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจแบบเปิดภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การอนุญาตให้ทำงานได้ทุกสาขาอาชีพ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้แรงงานฝีมือสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วม ซึ่งแรงงานเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา แต่ในทางกลับกันแรงงานกึ่งฝีมือหรือแรงงานไร้ฝีมือก็มีความสำคัญมากเช่นกัน โดยการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวที่เป็นแรงงานระดับล่างหรือแรงงานไร้ฝีมือที่พบเห็นอยู่ทุกวันนี้เป็นผลมาจากเงื่อนไขข้อบังคับที่ประเทศไทยเป็นผู้กำหนดขึ้นมาทั้งสิ้น โดยการเปิดโอกาสให้มีการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรและการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ ประเภทงานในปัจจุบันที่อนุญาตให้มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวได้นั้นประกอบด้วย 2 ประเภทงานด้วยกัน ได้แก่ งานกรรมกรและงานแม่บ้านเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งเมื่อมองในมุมมองของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ ทำให้สถานประกอบการต่าง ๆ สูญเสียโอกาสในการได้บุคลากรที่เป็นแรงงานต่างด้าวที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าการประกอบอาชีพในงานกรรมกรและแม่บ้าน เนื่องจากแรงงานต่างด้าวบางคนเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีการศึกษาสูงหรือมีความสามารถพิเศษในด้านภาษา ทั้งนี้ หากเปิดโอกาสให้สามารถประกอบอาชีพประเภทอื่น ๆ ได้ ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อสถานประกอบการเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการเปิดโอกาสให้นายจ้างในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจ้างงานแรงงานต่างด้าวที่มีพรหมแดนติดต่อกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ภาครัฐโดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน จะเป็นผู้ออกใบอนุญาตทำงานให้แรงงานต่างด้าวทุกตำแหน่ง ทั้งแรงงานฝีมือ แรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือ โดยมีขอบเขตภายใต้เงื่อนไขเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยอนุญาตให้แรงงานทุกสาขาอาชีพสามารถเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้อย่างเสรีภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้สถานประกอบการต่าง ๆ ไม่ต้องประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน อีกทั้ง มีกำลังแรงงานที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอในการช่วยกันผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

3.1.2 การไม่จำกัดจำนวนแรงงาน

จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มความต้องการแรงงานเพิ่มมากขึ้นทั้งแรงงานฝีมือ แรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือ เมื่อมีปริมาณความต้องการแรงงานจำนวนมากก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานขึ้นได้ เนื่องจากลำพังเพียงแรงงานในพื้นที่เพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการแรงงานดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เมื่อกำลังแรงงานมีไม่เพียงพอก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ สถานประกอบการจะสูญเสียโอกาสในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ทำให้สูญเสียรายได้ อีกทั้ง ก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังแรงงาน นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ตามมา ทั้งปัญหาการค้าแรงงาน การทุจริตคอร์รัปชัน การโกงค่าแรงให้สูงขึ้น เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจ้างงานแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเข้ามาทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดไป ซึ่งการจ้างงาน

แรงงานต่างด้าวในปัจจุบันนั้นมีการกำหนดจำนวนแรงงานที่สามารถจะจ้างได้ หรือที่เรียกว่า “โควตา” นั้นเอง ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยมีเห็นว่าทำให้โควตาเป็นการจำกัดปริมาณแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้ ผู้วิจัยจึงเสนอมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานหรือการกำหนดโควตา และเปิดโอกาสให้นายจ้าง/สถานประกอบการ สามารถรับหรือนำเข้าแรงงานต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อให้มีแรงงานเพียงพอต่อปริมาณความต้องการของนายจ้างหรือสถานประกอบการ ทั้งนี้ เมื่อมีจำนวนแรงงานเพียงพอก็จะก่อให้เกิดคุณภาพการจ้างงาน กล่าวคือ เกิดความสมดุลกันระหว่างความต้องการแรงงานและจำนวนแรงงานตามมานั่นเอง

3.1.3 การจัดพื้นที่การรับสมัครงานโดยเฉพาะ

ปัจจุบันนี้ การออกใบอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1.3.1 การอนุญาตให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายตามมาตรา 13 (2) แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

3.1.3.2 การออกใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าวประเภทพิสูจน์สัญชาติแล้วตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

3.1.3.3 การออกใบอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวนำเข้าโดยถูกกฎหมาย ซึ่งได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ (MOU) ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

3.1.3.4 การออกใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทยซึ่งได้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางว่าด้วยคนเข้าเมืองตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 หรือที่เรียกว่าการเข้ามาในราชอาณาจักรแบบเข้าไปเย็นกลับนั่นเอง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอวิธีการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักร โดยการจัดตั้งจุดให้บริการพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าวบริเวณจุดผ่านแดนเข้า-ออก ราชอาณาจักรแบบเบ็ดเสร็จ ด้วยการกำหนดพื้นที่ (Zoning) ให้ชัดเจนเพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาหางานหรือสมัครงาน และตรวจโรค โดยไม่ต้องผ่านพิธีตรวจคนเข้าเมือง นอกจากนี้ ยังเป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และกรมการจัดหางาน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

(1) การกำหนดพื้นที่ (Zoning) เพื่อให้คนต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนซึ่งมีความประสงค์จะเข้ามาหางานทำหรือต้องการสมัครงานสามารถเข้ามาติดต่อหรือพบนายจ้างได้โดยไม่ต้องผ่านพิธีตรวจคนเข้าเมือง

(2) เมื่อนายจ้างตกลงที่จะจ้างคนต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ก็ให้นำคนต่างด้าวมাত্রตรวจโรคกับกระทรวงสาธารณสุข

(3) เมื่อได้รับผลการตรวจโรคว่าไม่เป็นโรคต้องห้ามแล้ว ให้นายจ้างนำคนต่างด้าวพร้อมหนังสือเดินทางและสัญญาจ้างงานไปขออนุญาตเข้าเมืองและทำงานกับสำนักงานคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(4) เมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว ให้นำหนังสือเดินทางพร้อมใบอนุญาตที่ได้รับไปตรวจลงตรา (Visa) กับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

(5) หลังจากที่ได้ตรวจลงตรา (Visa) กับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแล้ว ก็ไปขอรับใบอนุญาตทำงานกับกรมการจัดหางานต่อไป

จากที่กล่าวไปแล้วข้างต้น การกำหนดพื้นที่เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาหางานหรือสมัครงาน ตรวจโรค โดยไม่ต้องผ่านพิธีตรวจคนเข้าเมือง และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะทำให้แรงงานต่างด้าวได้มีโอกาสพบปะกับนายจ้างได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้าจัดหางาน อันเป็นการป้องกันการถูกหลอกลวงของแรงงานต่างด้าว ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ป้องกันการระบาดของโรคที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ใช้บริการทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง รวมถึงเป็นการจำกัดพื้นที่เป็นการเฉพาะสำหรับแรงงานต่างด้าวมิให้มีการหลบหนีเข้าเมืองไปยังเมืองใหญ่ต่าง ๆ เพื่อหางานทำได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.1.4 การจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa)

สำหรับแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนนั้น โดยส่วนมากแล้วจะเป็นแรงงานที่อาจจะต้องเดินทางเข้าออกราชอาณาจักรอยู่บ่อยครั้งหรือเดินทางเข้าออกทุกวันในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ เนื่องจากอาจจะมิมีภูมิลำเนาอยู่ติดแนวชายแดน ซึ่งตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้วางหลักไว้ว่าคนต่างด้าวซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่าสถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 11) และต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ซึ่งได้ตรวจลงตราหรือขอวีซ่า (Visa) ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและยุ่งยากเป็นอย่างมากในการตรวจลงตราเพื่อควบคุมการเข้าออกราชอาณาจักรของแรงงานต่างด้าวประเภทนี้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะให้มีการจัดทำใบอนุญาตทำงาน

กับการตรวจลงตราเป็นเอกสารฉบับเดียวกัน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการเพิ่มเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง โดยให้เป็นเอกสารฉบับเดียวกันกับใบอนุญาตทำงานและการตรวจลงตรา โดยจัดทำในลักษณะของสมาร์ทการ์ด (Smart Card) ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนอโดยเรียกว่า “ใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa)” ทั้งนี้ ใบอนุญาตดังกล่าวจะมีลักษณะคล้ายกับบัตรประจำตัวประชาชนของไทย โดยออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบอนกประสงค์ ซึ่งกำหนดให้มีรายการเลขหมายคำร้องขอมิบัตร รหัสกำกับบัตร และรหัสแท่งตรวจสอบบัตร (Bar Code) ด้วย รวมถึงจะต้องผลิตด้วยวัสดุและเคลือบด้วยวัสดุป้องกันการปลอมแปลงตามที่กำหนด และอาจกำหนดให้มีลักษณะพิเศษอื่น ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบหรือป้องกันอีกทางหนึ่งด้วย โดยมีภายในบัตรให้มีรายการและรายละเอียด ดังนี้

3.1.4.1 ชื่อบัตร

3.1.4.2 รูปถ่ายของผู้ถือบัตร

3.1.4.3 ลายพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถือบัตร

3.1.4.4 เลขประจำตัวของผู้ถือบัตร

3.1.4.5 ชื่อตัวหรือชื่อสกุลของผู้ถือบัตร

3.1.4.6 สัญชาติของผู้ถือบัตร

3.1.4.7 วัน เดือน ปี เกิด ของผู้ถือบัตร

3.1.4.8 ชื่อของนายจ้าง ประเภทกิจการ ตำแหน่งงานและที่อยู่กิจการ

ของนายจ้าง

3.1.4.9 วันออกบัตร

3.1.4.10 วันหมดอายุของบัตร

3.1.4.11 ลายมือชื่อหรือตราลายมือชื่อ และตราประจำตำแหน่งของ

เจ้าพนักงานออกบัตร

3.1.4.12 รายการอื่น ๆ ที่จำเป็น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเทศเพื่อนบ้านของไทยแล้ว ระบบทะเบียนราษฎร ถือว่ายังไม่มีความเป็นมาตรฐานตามหลักสากล ทำให้หนังสือเดินทางที่ออกให้นั้นมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสามารถปลอมแปลงได้โดยง่าย ดังนั้น ในการดำเนินการในครั้งแรกนั้นอาจจะให้มีการนำหนังสือเดินทางหรือเอกสารใบอนุญาตทำงานมายื่นประกอบการคำร้องขอมิบัตรด้วยก็ได้ สำหรับการใช้ใบอนุญาตทำงานผ่านแดนดังกล่าวจะต้องจัดให้มีเครื่องตรวจที่สามารถใช้ได้กับใบอนุญาตดังกล่าว โดยอาจจะมีลักษณะคล้ายกับเครื่องตรวจหนังสือเดินทางอัตโนมัติ (Auto Passport) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ณ สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนและช่วยลดระยะเวลาในการตรวจลงตราการเข้าออกได้เป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งสามารถตรวจสอบจำนวนการเข้าออกในแต่ละวัน รวมถึงมีประวัติของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอีกด้วย

3.2 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU)

จากที่ได้กล่าวไปแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดให้มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวแบบเปิดเพื่อให้มีกำลังแรงงานเพียงพอต่อปริมาณความต้องการของภาคอุตสาหกรรม แต่ก็ยังอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากแรงงานกลุ่มดังกล่าวแล้วควรที่จะเปิดโอกาสให้สถานประกอบการที่สามารถที่จะจ้างงานแรงงานต่างด้าวโดยการนำเข้าแรงงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) โดยมีภาครัฐเป็นสื่อกลางในการประสานงานบริษัทจัดหางานและเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องสอดคล้องความสามารถหรือทักษะของแรงงานที่จะนำเข้ามาผ่านบันทึกความเข้าใจ รวมถึงสอดคล้องกับปริมาณการจ้างงาน (ตำแหน่งงานและจำนวนความต้องการจ้างงาน) ของสถานประกอบการอีกด้วย

3.3 การป้องกันการข้ามแดน การค้าแรงงาน และการจ้างงานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดให้มีการจ้างงานอย่างเสรีในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แต่ก็จำกัดอยู่เฉพาะแรงงานที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด อีกทั้งต้องอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดให้เท่านั้น แต่สำหรับแรงงานต่างด้าวที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการป้องกันการลักลอบเข้าเมืองหรือเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย โดยดำเนินการสกัดกั้นแรงงานที่ลักลอบเข้ามาทำงาน ดำเนินการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีกับแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมือง ตลอดจนการผลักดันและส่งแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการป้องกันปัญหาการค้าแรงงานและการจ้างงานโดยมิชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย โดยมีมาตรการดำเนินการดังนี้

3.3.1 การป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย

การป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย เป็นสิ่งที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวได้มีเสรีในการเข้ามาหาตำแหน่งงานหรือมาพบปะกับนายจ้างภายในเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้เมื่อยังมีได้ตกลงและทำสัญญาจ้างระหว่างกันก็จำเป็นที่แรงงานต่างด้าวดังกล่าวจะต้องกลับออกไปนอกราชอาณาจักร และกลับเข้ามาอีกครั้งในเวลาต่อมา เพื่อเป็นการป้องกันการแอบแฝงเข้ามาอาศัยอยู่ นอกจากนี้ เมื่อมีการตกลงจ้างงานระหว่างนายจ้างและแรงงานต่างด้าวก็ต้องผ่านกระบวนการขั้นตอนตามที่กำหนดทั้งในส่วนของการตรวจโรค การพิจารณาอนุญาตทำงาน และการออกใบอนุญาตทำงานให้ แต่สำหรับแรงงานที่ไม่ปฏิบัติตามก็จำเป็นที่จะต้องมีการสกัดกั้น ปราบปราม จับกุมดำเนินคดี รวมถึงมีการผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นออกไปนอกราชอาณาจักรด้วย โดยมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.3.1.1 การสกัดกันแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงาน โดยกำหนดมาตรการในการดำเนินการสกัดกั้นไว้ 3 มาตรการด้วยกัน คือ ดำเนินการจัดตั้งจุดตรวจสกัดกั้นตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดน เพิ่มความถี่และความเข้มข้นในการลาดตระเวน และดำเนินการปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่เป้าหมาย

3.3.1.2 การปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย กำหนดมาตรการปราบปรามและจับกุมอย่างจริงจัง โดยกำหนดการดำเนินการไว้ คือ เพิ่มความเข้มในมาตรการด้านการข่าว สืบสวนข่าว จับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาอีกและถูกจับเข้าเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย และสืบสวน สอบสวน ขยายผลต่อไป

3.3.1.3 การผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าว โดยกำหนดมาตรการในการผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าว คือ จับกุมและส่งให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อกักขังไว้ที่ห้องกักขังเพื่อรอการส่งกลับ รวมถึงจัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างด้าว และตรวจสอบเพื่อพิจารณาโทษ ตลอดจนถึงแรงงานเหล่านั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

3.3.2 การป้องกันการค้าแรงงานและการจ้างงานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สิ่งที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการเปิดให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างเสรีก็คือ ปัญหาการค้าแรงงานและการจ้างงานโดยมิชอบ ดังนั้นจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นเหล่านั้น โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่และหน่วยงานข่าวในการตรวจสอบอย่างเข้มงวด และมีการสอบสวนขยายผลแรงงานต่างด้าวที่จับกุมได้เพื่อสาวไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าแรงงานและลักลอบจ้างงานแรงงานต่างด้าวโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนายจ้างหรือสถานประกอบการ ผู้นำพา ผู้ให้ที่พักพิงและขบวนการค้ามนุษย์ โดยจะต้องมีการดำเนินการอย่างเข้มงวดและจริงจังเพื่อจับกุมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

3.4 บทบาทของหน่วยงานรับผิดชอบ (หน่วยงานหลัก/หน่วยงานสนับสนุน)

การดำเนินการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะต้องประกอบด้วยหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องในฐานะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบในการปราบปราม จับกุม แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองซึ่งจะต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการสกัดกั้น ปราบปรามจับกุม ผลักดันแรงงานที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายตามสถานประกอบการต่าง ๆ โดยอาศัยหมายค้นในการเข้าตรวจสอบโดยการสนธิกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมการจัดหางาน ซึ่งเป็นผู้นำจับผู้ประกอบการที่ลักลอบใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการต่าง ๆ นั้นมีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป เช่น กระทรวงแรงงานมีความคาดหวังที่จะตอบโจทย์ของนายจ้าง / สถานประกอบการ เพื่อให้มีกำลังแรงงานเพียงพอต่อปริมาณความต้องการ ในขณะที่กระทรวงมหาดไทย

มีเป้าหมายด้านความมั่นคงของชาติ ซึ่งทั้งสองเป้าหมายดังกล่าวเสมือนเป็นเส้นขนานกัน ทำให้ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินการลดลงหรือมีระยะเวลาดำเนินการที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจำเป็นต้องมีการกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้ชัดเจน และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารแรงงานต่างด้าว

ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเป็นการดำเนินงานตามแผนนโยบายเฉพาะเรื่อง ได้แก่ นโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว จึงควรที่จะต้องมีหน่วยงานที่เป็นองค์กรที่มีความคล่องตัวและมีอิสระในการทำงาน รวมถึงมีการจัดระบบการทำงานและมีกฎระเบียบ/ข้อบังคับ เป็นของตนเอง มีการเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐ โดยองค์กรที่จัดตั้งขึ้นจะต้องมีลักษณะเป็นการรวมศูนย์เพื่อก่อให้เกิดความคล่องตัวในการประสานงานและดำเนินการ อันจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยเสนอให้มีการจัดตั้ง “สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัด...” ขึ้นโดยปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสำนักงานฯ ให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงกำหนดนโยบายการบริหารงานและให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงานฯ อนุมัติแผนการเงิน ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนอกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสำนักงานในเรื่องต่าง ๆ ทั้งนี้ การจัดตั้งสำนักงานฯ ดังกล่าว อาจจัดตั้งตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดไว้ว่า เมื่อรัฐบาลมีผลงานหรือนโยบายด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ และมีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งหน่วยงานบริหารขึ้นใหม่แตกต่างไปจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัด... มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยเป็นหน่วยงานอิสระจากระบบราชการ สามารถจัดการนโยบายภายในได้ด้วยตนเอง มีการกำหนดให้วางระบบบัญชีและให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ อาจมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานของสำนักงานฯ โดยรายได้ของกองทุนไม่ต้องส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน สำหรับทุนและทรัพย์สินของสำนักงานฯ มาจากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมา เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทนค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินการ และดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงานฯ

โดยการใช้จ่ายเงินให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการของสำนักงานฯ โดยเฉพาะ ในส่วนการบังคับบัญชาและการบริหารงานบุคคล มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชา พนักงานของสำนักงานฯ ไม่เป็นข้าราชการ การบรรจุแต่งตั้ง เงินเดือน ค่าจ้าง การออกจากงาน วินัยการลงโทษ ฯลฯ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด นอกจากนี้ อาจมีการสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาทำงานโดยจัดค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้ตามความเหมาะสมและผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

นอกจากสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัด... แล้ว เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจ จำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว ได้แก่ หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงาน ด้านความมั่นคง (ทหาร ตำรวจ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง) หน่วยงานฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ฯลฯ

ทั้งนี้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในส่วนของการนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแบบเปิด ได้แก่ การอนุญาตให้ทำงานได้ทุกสาขาอาชีพ การไม่จำกัดจำนวนแรงงาน การจัดพื้นที่การรับสมัครงานโดยเฉพาะ และการจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa) และการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เห็นควรมอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ตลอดจนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการป้องกันการข้ามแดน การค้าแรงงาน และการจ้างงานโดยมิชอบ เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายปกครอง (ทหาร ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) กระทรวงแรงงาน ในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว สำหรับการจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัด... เห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

4. ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะก่อให้เกิดการขยายการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรมการขนส่ง ภาคการบริการและการท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรการผลิต (Productive Resources) ในทางเศรษฐศาสตร์ อันได้แก่ ทรัพยากรที่จะนำมาผลิตสินค้าและบริการ หรือเรียกว่า ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) โดยประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ที่ดิน (Land) แรงงาน (Labour) ทุน (Capital) และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) โดยเฉพาะในส่วนของแรงงาน ทั้งนี้ การที่หน่วยงานหรือองค์กรใด

จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสามารถแข่งขันกับหน่วยงานอื่นได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการที่มีความรู้ความสามารถ ในปัจจุบันแต่ละหน่วยงานต่างตระหนักและเห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ทุนมนุษย์ (Human Capital)” เป็นอย่างมาก จึงก่อให้เกิดแนวคิดในเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในหน่วยงาน การนำบุคลากรเหล่านั้นมาใช้งานตามความรู้ความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับงานในแต่ละประเภท ดังคำกล่าวที่ว่า “Put the right man on the right job” รวมถึงการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาบุคลากร หรือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเป็นกระบวนการเพิ่มความรู้ความสามารถและศักยภาพให้กับบุคลากร สำหรับในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก็เช่นกัน การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสถานประกอบการต่าง ๆ จะต้องมีวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของตนเองเพื่อเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะด้านภาษา เป็นต้น ทั้งนี้ ในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ผู้วิจัยขอเสนอโดยกำหนดมาตรการในการดำเนินการเป็น 2 มาตรการ ดังนี้

4.1.1 มาตรการเร่งด่วน

ดำเนินการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มทักษะฝีมือในการทำงานในด้านต่าง ๆ ให้กับแรงงานในพื้นที่ รวมถึงแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย ตลอดจนเปิดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานฝีมือแรงงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำหรับผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและหรือผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานจะได้รับวุฒิบัตรการผ่านการฝึกอบรม/การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในด้านนั้น ๆ สำหรับใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครงาน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวเห็นควรกำหนดให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ นอกจากนี้ ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรของตนเอง ทั้งในส่วนของแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยสามารถนำหลักสูตรเสนอให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน พิจารณาและรับรองหลักสูตร ทั้งนี้ สามารถนำมาเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4.1.2 มาตรการถัดไป

สำหรับการดำเนินการในระยะถัดไป ได้แก่ การส่งเสริมและขยายโอกาสด้านการศึกษา การศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทั้งนี้ การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้บุคลากรของประเทศเติบโต

เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก็เช่นกัน การศึกษาถือว่ามีส่วนสำคัญมากที่จะพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงจะต้องส่งเสริมและขยายโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยหลักสูตรการเรียนการสอนนอกจากหลักสูตรภาคบังคับแล้ว ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ฯลฯ) เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมการศึกษาในหลักสูตรหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานหรือภาคอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

4.2 การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม

จากอดีตที่ผ่านมา ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ยากแก่การควบคุมแรงงานต่างด้าวก็คือ ปัญหาการเปลี่ยนนายจ้างของแรงงานต่างด้าวเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น อัตราค่าจ้าง คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ หรือการคุ้มครองและสวัสดิการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการคุ้มครองและสวัสดิการนั้นเป็นสิ่งหนึ่งที่มีผลเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกทำงานหรือเปลี่ยนนายจ้างเพื่อแสวงหาการคุ้มครองและสวัสดิการสังคมที่ดีกว่า โดยการคุ้มครองและสวัสดิการสังคมเป็นการเน้นการส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่แรงงานต่างด้าวด้วยการส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม โดยดำเนินการดังนี้

4.2.1 การกำหนดให้สถานประกอบการแต่ละแห่งจัดสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด เช่น สภาพการจ้างงานที่ไม่หนักจนเกินไป ระยะเวลาการทำงานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดให้มีการทำงานล่วงเวลา (OT) หรือการลาหยุดงาน เป็นต้น

4.2.2 การส่งเสริมเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการสาธารณสุข เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ รวมถึงป้องกันการใช้ยาเสพติดในครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชน

4.2.3 การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิให้ครอบคลุมเรื่องของสตรี เด็ก ตลอดจนการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว

4.2.4 บังคับใช้กองทุนเงินทดแทนของสำนักงานประกันสังคมกับแรงงานต่างด้าว โดยกำหนดสิทธิประโยชน์กรณีประสบอันตรายหรือเป็นโรคจากการทำงานแก่แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

4.2.5 การบริการทางการแพทย์สำหรับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เห็นควรกำหนดให้แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นซื้อประกันภัยจากบริษัทประกันภัยเพื่อเป็นหลักประกันสำหรับการรักษาพยาบาลนอกเหนือไปจากกรณีประสบอันตรายหรือเป็นโรคจากการทำงาน

4.2.6 การจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของแรงงานต่างด้าวอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานเหล่านั้น ทั้งนี้ โดยไม่จำกัดสิทธิหรือลดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของคนไทยลง

ทั้งนี้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมาตรการเร่งด่วน ได้แก่ การพัฒนาฝีมือแรงงานและการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เห็นควรมอบหมายให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก สำหรับมาตรการในระยะถัดไปในเรื่องของการส่งเสริมและขยายโอกาสด้านการศึกษา เห็นควรมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลัก นอกจากนี้ ในส่วนของการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม เห็นควรมอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องของการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้อง สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องของกองทุนเงินทดแทน และการจัดทำประกันสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ ในเรื่องของการบริการทางการแพทย์ และการส่งเสริมเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการสาธารณสุข เห็นควรมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

5. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ที่ผ่านมา อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการปฏิบัติงานภาครัฐก็คือ การมีโครงสร้างองค์การที่มีขนาดใหญ่และมีการสายบังคับบัญชาหลายระดับ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจ อีกทั้งเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการปฏิบัติโดยไม่จำเป็น เมื่อมีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างระบบราชการต่าง ๆ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้มีความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอมาตรการที่สำคัญดังนี้

5.1 การลดขั้นตอนการให้บริการด้วย e-Service

ในการดำเนินการต่าง ๆ ในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น การตรวจลงตราโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง การตรวจโรคโดยกระทรวงสาธารณสุข การออกใบอนุญาตทำงานโดยกระทรวงแรงงาน เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยากและซับซ้อน อีกทั้งต้องไปติดต่อหลายหน่วยงานซึ่งอาจจะมิได้ตั้งอยู่ในที่เดียวกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการลดขั้นตอนและความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการต่าง ๆ จึงเห็นควรให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันโดยการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ขึ้น โดยมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประวัตินด้านสุขภาพ การอนุญาตทำงาน หรือการรายงานตัวแรงงานต่างด้าวต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะ

ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการภายในสถานที่เดียวกันเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วแก่นายจ้างและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน นอกจากนี้ การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการมาติดต่อ เช่น การจัดให้มีการลงทะเบียนบุคคลผ่านระบบออนไลน์ การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การนำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa) มาใช้แทนการตรวจลงตราแบบเดิม เป็นต้น

5.2 การปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐ

ปัจจุบันนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการปรับโครงสร้างองค์การของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับลดขนาดขององค์การลงให้มีความเหมาะสม อันเป็นการช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภาระค่าใช้จ่ายขององค์กร และเกิดความคล่องตัวในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก็เช่นกัน จำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างของหน่วยงานให้มีความเหมาะสมและเกิดความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อมีการปรับโครงสร้างหน่วยงานใหม่แล้วย่อมส่งผลกระทบต่อโครงสร้างบุคลากรภาครัฐด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโครงสร้างบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับหน่วยงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก็คือโครงสร้างบุคลากรแบบแนวราบ กล่าวคือ การมีสายการบังคับบัญชาที่ไม่สลับซับซ้อนมากเกินไป เนื่องจากจะก่อให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจและการปฏิบัติงานได้ แต่หากปรับโครงสร้างให้มีลักษณะเป็นแนวราบแล้วก็จะช่วยลดขั้นตอนการตัดสินใจลงได้ ช่วยให้เกิดความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติ รวมถึงก่อให้เกิดความเร็วในการปฏิบัติงานอีกด้วย นอกจากนี้ จากข้อเสนอให้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัด... ขึ้น ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระจากระบบราชการ สามารถจัดการนโยบายภายในได้ด้วยตนเอง โดยหน่วยงานดังกล่าวจะประกอบด้วยผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งมิได้เป็นข้าราชการ รวมถึงอาจมีการสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาทำงานได้ ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานอาจดำเนินการโดยการจ้างบุคลากรผ่านบริษัทเอกชน (Out Source) มาช่วยในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ก็เป็นไปได้

5.3 การพัฒนาภาษาต่างประเทศให้บุคลากรภาครัฐรองรับอาเซียน

จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น ส่งผลให้มีคนต่างชาติเป็นจำนวนมากที่เข้ามาทั้งเพื่อการลงทุน การท่องเที่ยว รวมถึงเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพ การสื่อสารระหว่างกันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากหากไม่สามารถสื่อสารระหว่างกันได้ก็จะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ เช่น ก่อให้เกิดความผิดพลาดและความล่าช้าในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ในปัจจุบัน บุคลากรในภาครัฐจำนวนมากยังขาดทักษะในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะ

ทางการใช้ภาษาให้กับบุคลากรในภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นเสมือนภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังรวมถึงภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ตลอดจนประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ที่เข้ามาติดต่อราชการ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจลงตรา การตรวจสุขภาพ การขอรับใบอนุญาตทำงาน ก็จะสามารถให้บริการได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพโดยสามารถสื่อสารกับผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง ไม่ต้องมีบุคลากรมาช่วยแปล ทั้งนี้ นอกจากจะเพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานลงแล้ว ยังจะเป็นการประหยัดงบประมาณในการจ้างบุคลากรมาช่วยแปลภาษาได้อีกด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในส่วนของการลดขั้นตอนการให้บริการด้วย e-Service เห็นควรมอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นผู้รับผิดชอบหลักร่วมกัน โดยการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ การปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก สำหรับการพัฒนาภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากรภาครัฐรองรับอาเซียน เห็นควรให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

6. ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อติดตามการบริหารการใช้แรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการติดตามประเมินผล กำหนดปัจจัยความสำเร็จและตัวชี้วัดการดำเนินการของมาตรการหลักและมาตรการสนับสนุน รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดการดำเนินงานหลักอีกด้วย ซึ่งการติดตามประเมินผลนั้นจะต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต่อไป

สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

ทั้งนี้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอการดำเนินการโดยเรียงลำดับก่อน-หลัง ดังนี้

1. การดำเนินการก่อนเข้าสู่การเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการ

การดำเนินการในระยะนี้ เน้นไปที่การเตรียมการเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการ โดยมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่

1.1 การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนว่าคืออะไร สำคัญอย่างไร เมื่อจัดตั้งแล้วจะเกิดผลดีหรือมีผลกระทบอย่างไร

1.2 การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง มาตรา 12 (3) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว มาตรา 14 โดยเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานได้อย่างเสรีทุกสาขาอาชีพและอย่างต่อเนื่อง

1.3 การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) เพื่อลดขั้นตอนในการให้บริการ รวมถึงการปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐให้มีความเหมาะสมทั้งในด้านของจำนวนและสายการบังคับบัญชา

1.4 การจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด... เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการบริหารแรงงานต่างด้าวใจเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในเขตพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ

1.5 การนำระบบ e-Service เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วต่อผู้มารับบริการ

1.6 การจัดทำพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. การดำเนินการระยะแรกเมื่อเปิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอย่างเป็นทางการ

การดำเนินการในระยะนี้ เป็นการดำเนินการเมื่อเข้าสู่การเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการแล้ว โดยมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่

2.1 การอนุญาตให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ในทุกสาขาอาชีพ

2.2 การยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงาน

2.3 การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจ้างงานและการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.4 การจัดให้มีพื้นที่รับสมัครงานเป็นการเฉพาะเพื่อเปิดโอกาสให้นายจ้างและลูกจ้าง (แรงงานต่างด้าว) ได้มาพบปะกัน

2.5 การลดขั้นตอนในการตรวจลงตราและการอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ติดกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้วยการจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa)

2.6 การคุ้มครองและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่แรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ได้แก่ การบังคับใช้กองทุนเงินทดแทนสำหรับแรงงานต่างด้าว การดูแลในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2.7 การจัดบริการทางการแพทย์ให้แก่แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยกำหนดให้แรงงานต่างด้าวจัดทำประกันภัยจากบริษัทประกันภัย

2.7 การพัฒนาฝีมือแรงงานและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน

2.8 การพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากรภาครัฐรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.9 การป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมายด้วยการตั้งจุดตรวจสกัดตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดน เพิ่มความถี่และความเข้มข้นในการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดี และผลักดันส่งกลับ

3. การดำเนินการในระยะถัดไป

การดำเนินการในระยะนี้ เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ภายหลังจากที่ได้เปิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการแล้ว โดยอาจจะมีการดำเนินการบางส่วนที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ รวมถึงการดำเนินการอันก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว ได้แก่

3.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อให้มีปริมาณแรงงานเพียงพอต่อความต้องการของนายจ้าง

3.2 การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิให้ครอบคลุม

3.4 การส่งเสริมและขยายโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3.4 การติดตามประเมินผลการดำเนินการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนว่าคืออะไร

มีความสำคัญอย่างไร และเมื่อมีการจัดตั้งแล้วจะเกิดผลดีหรือมีผลกระทบอย่างไร รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจ้างงานและการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งในส่วนของนายจ้าง / สถานประกอบการต่าง ๆ ประชาชนทั่วไป รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่ประสงค์จะเข้ามาทำงานในพื้นที่

2. ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งดำเนินการเป็น 3 มาตรการด้วยกัน คือ มาตรการระยะสั้นด้วยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและข้อบังคับบางประการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป มาตรการระยะกลาง คือ การจัดทำพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และมาตรการระยะยาว คือ การทบทวนการดำเนินการในมาตรการระยะสั้นและมาตรการระยะกลางเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทันต่อสถานการณ์

3. ยุทธศาสตร์การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการอนุญาตให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแบบเปิดด้วยการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานได้ในทุกสาขาอาชีพ รวมถึงยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงาน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอการจัดพื้นที่การรับสมัครงานเป็นการเฉพาะเพื่อเปิดโอกาสให้นายจ้างและลูกจ้าง (แรงงานต่างด้าว) ได้มาพบปะกัน รวมถึงนำเสนอให้มีการลดขั้นตอนในการตรวจลงตราและการอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ติดกับพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้วยการจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa) ตลอดจนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อให้มีปริมาณแรงงานเพียงพอต่อความต้องการของนายจ้าง / สถานประกอบการ และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม การค้ามนุษย์ ฯลฯ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการป้องกันด้วยการกำหนดมาตรการในการป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมายด้วยการตั้งจุดตรวจสกัดกั้นตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดน เพิ่มความถี่และความเข้มข้นในการลาดตระเวน การปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมถึงการผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร นอกจากนี้ ยังได้กำหนดบทบาทของหน่วยงานรับผิดชอบ โดยเสนอให้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด... ขึ้น ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานฝ่ายปกครอง ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยการกำหนดแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บุคลากรทั้งที่เป็นประชาชนในพื้นที่และแรงงานต่างด้าวได้พัฒนา

ตนเองเพื่อเพิ่มทักษะฝีมือในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีการคุ้มครองและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่แรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

5. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยกำหนดแนวทางด้วยการลดขั้นตอนการให้บริการด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) และมีการนำระบบให้บริการผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วต่อผู้มารับบริการ รวมถึงจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลประวัติส่วนบุคคล ชื่อนายจ้าง / สถานประกอบการ ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการทำงาน ข้อมูลการเข้า-ออก ประเทศ ได้ อีกทั้ง ยังช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงสามารถตรวจสอบข้อมูลเชิงสถิติต่าง ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐให้มีความเหมาะสมทั้งในด้านของจำนวนและสายการบังคับบัญชา ตลอดจนการพัฒนาภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากรภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

6. ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล โดยกำหนดให้มีการติดตามประเมินผล การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ไว้ด้วย อาทิเช่น ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจ้างงานและจัดระบบแรงงานต่างด้าว ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รับผิดชอบหลักในเรื่องของการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว ฯลฯ ยุทธศาสตร์การจ้างแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในส่วนของการนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแบบเปิดและการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกข้อตกลง (MOU) มอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก การป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย การปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มอบหมายให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามมาตรการเร่งด่วน

และกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามมาตรการระยะถัดไป ส่วนเรื่องการค้าปลีกและสวัสดิการสังคม มอบหมายให้สำนักงานประกันสังคม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องการบังคับใช้กองทุนเงินทดแทนสำหรับแรงงานต่างด้าว การดูแลในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ ให้เป็นธรรม เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิให้ครอบคลุม และรับผิดชอบในเรื่องของการบริการทางการแพทย์โดยกำหนดให้แรงงานต่างด้าวจัดทำประกันภัยจากบริษัทประกันภัย ตามลำดับ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในส่วนของการลดขั้นตอนการให้บริการด้วย e-Service มอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำหรับการปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พร.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และด้านการพัฒนาภาษาต่างประเทศให้บุคลากรภาครัฐรองรับอาเซียนมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และประเด็นยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผลมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ โดยเรียงลำดับก่อน-หลัง ซึ่งแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การดำเนินการก่อนเข้าสู่การเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการ ด้วยการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว การปรับโครงสร้างระบบราชการ การจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด... การนำระบบ e-Service เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น 2) การดำเนินการระยะแรกเมื่อเปิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอย่างเป็นทางการ โดยการพิจารณาอนุญาตให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ในทุกสาขาอาชีพ การยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงาน การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจ้างงาน และการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การจัดให้มีพื้นที่รับสมัครงานเป็นการเฉพาะ การลดขั้นตอนในการตรวจลงตราและการอนุญาตทำงาน การป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย การคุ้มครองและจัดสวัสดิการสังคม ตลอดจนการจัดบริการทางการแพทย์ให้แก่แรงงานต่างด้าว เป็นต้น และ 3) การดำเนินการในระยะถัดไป ซึ่งเป็นการดำเนินการต่าง ๆ ภายหลังจากที่ได้เปิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นทางการแล้ว โดยอาจจะมีการดำเนินการบางส่วนที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ รวมถึงการดำเนินการอันก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เช่น การนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ

ให้ครอบคลุม การส่งเสริมและขยายโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมี
ประสิทธิภาพ การติดตามประเมินผลการดำเนินการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหรือมีการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของโรดแมปในการสนับสนุนการนำประเทศเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กระตุ้นเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และช่วยรักษาความมั่นคงของประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงาน หรือโครงการและแผนปฏิบัติการต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อพิจารณาอนุมัติ กำหนดแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนหรือภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น กำกับดูแลติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ตลอดจนให้คำแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อให้แก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธาน ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา และตราด และต่อมาได้เพิ่มเติมอีก 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย รวมจังหวัดที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 6 จังหวัด

ทั้งนี้ จากการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะมีการเข้ามาลงทุนด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการขนส่ง ภาคการท่องเที่ยวและบริการ เป็นต้น โดยการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษถือเป็นเรื่องใหม่และน่าสนใจเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะทำการวิจัยในประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องแรงงานต่างด้าว เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นแล้ว จะทำให้เกิดการจ้างแรงงานเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก จึงอาจทำให้แรงงานในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน จึงจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่ โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศที่มีชายแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำผลงานวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยทำการศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาและกำหนดขอบเขตความเหมาะสมในการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานได้ตามนโยบายของรัฐบาลและตามที่กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวกำหนด สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่จะใช้กับแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย กรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายและยุทธศาสตร์การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวกับนโยบายด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และการกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะมีการประกาศเพิ่มเติมในระยะต่อไป

ผลงานวิจัยประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บทนำ ทฤษฎีและแนวคิด การกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของไทย และยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. บทนำ

กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบตามมาเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของการแย่งงานแย่งรายได้ การนำโรคอันตรายหรือร้ายแรงเข้ามาแพร่ระบาด ปัญหาอาชญากรรมและอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อีกทั้งยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตของการวิจัยโดยวัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัย คือ การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ที่จะใช้กับแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมถึงข้อเสนอนโยบายที่เกี่ยวข้อง สำหรับขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยศึกษาวิจัยจากข้อมูลเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร/ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คือ จะทำให้ได้แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าว กระบวนการและรูปแบบในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้ทุกหน่วยงานที่จะต้องรับนโยบายไปปฏิบัติสามารถกำหนดแผนรองรับได้ในทิศทางเดียวกัน อีกทั้ง ได้แนวคิดในการกำหนดกฎหมาย บทบาท และ

โครงสร้างของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานไปได้ตามนโยบายและปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ จะก่อให้เกิดแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอีกด้วย

2. ทฤษฎีและแนวคิดการกำหนดนโยบายการบริหารแรงงานต่างด้าว

กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว โดยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญสองประการ คือ ปัจจัยผลักดันจากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายออก และปัจจัยดึงดูดในประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า อีกทั้งยังได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายถิ่นระหว่างประเทศ รวมถึงการนำเสนอแนวคิดในการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าวของบางประเทศที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นและมีการจ้างแรงงานต่างชาติด้อยค่าสูง ศึกษาแนวคิดในการกำหนดนโยบายการนำเข้าแรงงานต่างด้าวจากงานศึกษาวิจัยบางฉบับ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคนต่างด้าว ได้แก่ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เป็นต้น รวมถึงได้สรุปสาระสำคัญของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ทั้งมาตรการชั่วคราวและมาตรการเร่งด่วนต่าง ๆ

3. ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของไทย

กล่าวถึงสภาวะการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับจำนวนแรงงานในภาคเอกชนและการเปลี่ยนแปลงจำนวนลูกจ้างเอกชนที่มีการศึกษาไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น สถิติความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวและจำนวนการอนุญาตให้จ้าง ผลการจดทะเบียนและการขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวก็มีจำนวนมากขึ้นเช่นกันอันเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานของไทย โดยเฉพาะงานที่เป็นลักษณะงานสกปรก งานเสี่ยงอันตราย และงานหนัก นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประเด็น ได้แก่ ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองก่อนปี 2544 ซึ่งยังไม่มี การตั้งหน่วยงานหลักเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารแรงงานต่างด้าวโดยตรง จะมีก็เพียงแต่แนวปฏิบัติในเรื่องการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวเท่านั้น ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ ก็จะทำอาศัยมติคณะรัฐมนตรีโดยดำเนินการผ่านทางสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และกระทรวงแรงงาน โดยแนวนโยบายในเรื่องการบริหารจัดการแรงงานต่างด้ามักจะเป็นนโยบายปีต่อปีเท่านั้น ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปี 2544 – 2557 โดยมีการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าว

หลบหนีเข้าเมืองมาทำการจดทะเบียน รวมถึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ขึ้น ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ อยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่สำคัญ คือ การไม่ให้มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยมีการป้องกันไม่ให้เกิดการเพิ่มขึ้นของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ด้วยการป้องกันการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ มีการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว การเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและการขอรับใบอนุญาตทำงาน การดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว ตลอดจนปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย ยุทธศาสตร์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองหลังวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยมีการออกประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวทั้งมาตรการชั่วคราว มาตรการเร่งด่วน และมาตรการในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว กล่าวคือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service : OSS) การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อการบริหารแรงงานต่างด้าว รวมถึงเห็นชอบให้ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและตรวจพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวจากศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service : OSS) เป็นต้น ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการบริหารแรงงานต่างด้าว กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในแต่ละรัฐบาล โดยตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารแรงงานต่างด้าวโดยมอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ตั้งแต่การสกัดกั้น การป้องกัน การปราบปรามการลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างด้าว การจัดระบบแรงงานต่างด้าว การจัดระบบแรงงานต่างด้าว ตลอดจนการจับกุมดำเนินคดีและส่งกลับ เป็นต้น และยุทธศาสตร์ประการสุดท้าย คือ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้กำหนดจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา ตราด และหนองคาย

4. ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ผู้วิจัยได้นำเสนอยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล พร้อมกันนี้

ผู้วิจัยยังได้นำเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ รวมถึงกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ โดยเรียงลำดับก่อน – หลัง อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ประเด็นเรื่องแรงงานต่างด้าว ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใน 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับนโยบาย

1.1 ประเทศไทยควรมีการปฏิรูบนโยบายด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ด้วยการกำหนดนโยบายเร่งด่วนและมาตรการระยะยาวในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้ชัดเจน โดยจัดให้มีระดมความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งตัวแทนนายจ้าง/สถานประกอบการ ตัวแทนแรงงานไทย แรงงานต่างด้าว ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย

1.2 รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่จะสามารถเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย

1.3 รัฐบาลจะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งความเป็นมา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งประชาชนในพื้นที่ และแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. ระดับปฏิบัติ

2.1 รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.2 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ อีกทั้ง จะต้องมีการประสานความร่วมมือและบูรณาการ

การทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของงบประมาณรายจ่าย วัสดุครุภัณฑ์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

2.3 รัฐบาลจะต้องมีการสำรวจจำนวนความต้องการแรงงานต่างด้าวของนายจ้าง/สถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบจำนวนความต้องการที่แท้จริง เพื่อนำมากำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีงานทำให้กับแรงงานในพื้นที่ อีกทั้งกำหนดแนวทาง/มาตรการในการจ้างแรงงานต่างด้าวสำหรับประเภทหรือตำแหน่งงานที่แรงงานในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนายจ้าง/สถานประกอบการ

2.4 ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ สำหรับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ดังนั้น จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย / ข้อบังคับ ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงปฏิบัติการโดยศึกษาถึงยุทธวิธีและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวของประเทศต่าง ๆ ที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศที่สามารถบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศโดยรวม

3.3 ควรมีการจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ รวมทั้งมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในแต่ละประเด็นด้วย

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. “รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบจากภาวะการณเกิด การเจ็บป่วย และการตายของแรงงานข้ามชาติต่อนโยบายสาธารณสุข”. เอกสารประกอบ ชุดโครงการวิจัย เรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.2540.
- กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน. “ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่าง ประเทศต่อการจ้างงานในประเทศและภาวะเศรษฐกิจ”. 2544.
- กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน. “รายงานผลการศึกษา เรื่อง การตรวจติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และ กัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2550”. 2550.
- ฐานข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปรับปรุงยอดวันที่ 29 พฤศจิกายน 2557
- บริหารแรงงานต่างด้าว,สำนัก กรมการจัดหางาน. “รวมมติคณะรัฐมนตรีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535-2550”. 2550.
- “ประมวลกฎหมายอาญา” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 95 ตอนที่ 1พ, วันที่ 15 พฤศจิกายน 2499.
- “พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 37ก, วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551.
- “พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 115 ตอนที่ 8ก, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541.
- “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 19ก, วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551.
- “พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518” ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษเล่มที่ 92 ตอนที่ 47, วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2518.
- มหาดไทย,กระทรวง. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามา ในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติลาวและกัมพูชาที่ได้จัดทำ ทะเบียนประวัติไว้ พ.ศ.2549 (ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2549)
- เลขาธิการคณะรัฐมนตรี,สำนัก. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2557.
- วรวิทย์ เจริญเลิศ และบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. “นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐกับการ จ้างแรงงานข้ามชาติ”. เอกสารประกอบชุดโครงการวิจัย เรื่อง ทางเลือกนโยบาย

การนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.2540.

วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,สถาบัน. “การทบทวนนโยบายการบริหารจัดการและแรงกดดันในการบริหารแรงงานข้ามชาติของไทย”. โดยการสนับสนุนจาก ILO/JAPAN โครงการระหว่างภูมิภาคขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการแรงงานข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. 2552.

สุณี ฉัตราคม. เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

สุภางค์ ฉันทวานิช และคณะ. รายงานการวิจัยเบื้องต้น เรื่อง การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยในเยอรมนี : สภาพชีวิตความเป็นอยู่และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557

เอเชียศึกษา,สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะ. การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานอพยพต่างชาติในประเทศ ในช่วงปี 2550-2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ภาคผนวก

ผนวก ก

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ในการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา วิเคราะห์ และนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- อนุผนวก 1 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 59/2557 ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว
- อนุผนวก 2 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว
- อนุผนวก 3 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
- อนุผนวก 4 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
- อนุผนวก 5 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
- อนุผนวก 6 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 100/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์กรุงเทพมหานคร
- อนุผนวก 7 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 101/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด
- อนุผนวก 8 คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 109/2557 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

1.18 ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
1.19 ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
1.20 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
1.21 เลขาธิการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร	กรรมการ
1.22 อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	กรรมการ
1.23 เสนาธิการทหาร	กรรมการและเลขานุการ
1.24 เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.25 อธิบดีกรมการจัดหางาน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
2. ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
- 2.1 เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว
ทั้งระบบต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
- 2.2 อำนวยการ กำกับดูแล ติดตามผลดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาแรงงาน
ต่างด้าวและรายงานผลต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
- 2.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และมาตรการที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอ
คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
- 2.4 พิจารณาสันับสนุนให้ทบวงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และมติคณะรัฐมนตรีที่
เกี่ยวข้อง ให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2.5 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตาม
ความจำเป็น
- 2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมอบหมาย
3. คณะกรรมการตามคำสั่งนี้ สามารถยุบเลิก หรือปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ได้
ตามความเหมาะสม เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ หรือมีคณะรัฐมนตรีบริหารราชการแผ่นดินแล้ว
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 10 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 60/2557

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเอกภาพ และเกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) เพื่อช่วยปฏิบัติงานคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ

1.1	เสนาธิการทหาร	ประธานอนุกรรมการ
1.2	อธิบดีกรมการจัดหางาน	รองประธานอนุกรรมการ
1.3	เสนาธิการทหารบก	อนุกรรมการ
1.4	เสนาธิการทหารเรือ	อนุกรรมการ
1.5	เสนาธิการทหารอากาศ	อนุกรรมการ
1.6	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม	อนุกรรมการ
1.7	รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
1.8	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 2 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
1.9	อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
1.10	อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	อนุกรรมการ
1.11	อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	อนุกรรมการ
1.12	อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	อนุกรรมการ
1.13	อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	อนุกรรมการ
1.14	อธิบดีกรมควบคุมโรค	อนุกรรมการ
1.15	อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก	อนุกรรมการ
1.16	อธิบดีกรมอาเซียน	อนุกรรมการ
1.17	อธิบดีกรมอนามัย	อนุกรรมการ
1.18	ผู้บัญชาการสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ	อนุกรรมการ
1.19	ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	อนุกรรมการ
1.20	เจ้ากรมยุทธการทหาร	อนุกรรมการและเลขานุการ

1.21 ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
1.22 ผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวต่อคณะกรรมการ

2.2 ประสานงาน ติดตามการดำเนินงาน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.3 พิจารณากลับกรองแผนงาน โครงการ และมาตรการที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอคณะกรรมการ

2.4 พิจารณาทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ ก่อนเสนอคณะกรรมการพิจารณา

2.5 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. คณะอนุกรรมการคำสั่งนี้ สามารถยุบเลิก หรือปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ หรือมีคณะรัฐมนตรีบริหารราชการแผ่นดินแล้ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 10 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 72/2557

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติจึงแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ หรือรองหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ มอบหมาย	ประธานกรรมการ
1.2 ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
1.3 ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
1.4 ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
1.5 ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
1.6 ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
1.7 ปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
1.8 ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
1.9 ปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
1.10 ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
1.11 เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
1.12 เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
1.13 เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	กรรมการ
1.14 ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
1.15 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
1.16 ประธานกรรมการหอการค้าไทย	กรรมการ
1.17 ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
1.18 ประธานสมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
1.19 เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการและ เลขานุการ

1.20	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มอบหมาย	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการ และแผนปฏิบัติการต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อพิจารณาอนุมัติ

2.2 กำหนดแนวทางให้หน่วยงานถือปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนหรือข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่นหรือการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปโดยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.3 กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ตลอดจนทำให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

2.4 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม

2.5 เชิญเจ้าหน้าที่ บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือเรียกเอกสารจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

2.6 ออกระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งนี้

2.7 เสนอแนะต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อให้มีกฎระเบียบ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่จำเป็นต่อการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

2.8 ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนี้ หรือตามที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติหรือหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนโยบาย ฯ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเฉพาะกิจ สำหรับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. 2557 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนโยบาย ฯ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเฉพาะกิจ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบทางราชการ โดยให้เบิกจ่ายจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 19 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 73/2557

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

เพื่อให้การบริหารราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ และปัญหาการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการลดผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา จึงให้ยกเลิกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 59/2557 และใช้คำสั่งดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ (กนร.) ประกอบด้วย

1.1	รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ	ประธานกรรมการ
1.2	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย)	รองประธานกรรมการ
1.3	ปลัดกระทรวงแรงงาน	รองประธานกรรมการ
1.4	ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รองประธานกรรมการ	
1.5	ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
1.6	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
1.7	ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
1.8	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
1.9	ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
1.10	ปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
1.11	ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
1.12	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
1.13	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
1.14	ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ

1.15	ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
1.16	ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
1.17	ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ	กรรมการ
1.18	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
1.19	เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
1.20	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
1.21	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน	กรรมการ
1.22	เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	กรรมการ
1.23	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ	กรรมการ
1.24	ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
1.25	ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
1.26	ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
1.27	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
1.28	เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร	กรรมการ
1.29	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	กรรมการ
1.30	เสนาธิการทหาร	กรรมการและ เลขานุการ
1.31	เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
1.32	อธิบดีกรมการจัดหางาน	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

2. คณะกรรมการมีอำนาจดังนี้

2.1 เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้แรงงานเด็กต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

2.2 อำนวยความสะดวก กำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายการแก้ปัญหา แรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การดำเนินการตามพันธกรณีระหว่าง ประเทศ และรายงานผลต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

2.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบ ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และมาตรการ ที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

2.4 พิจารณาสับสนุนให้ทบวงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และมติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตาม ความจำเป็น

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมอบหมาย

3. คณะกรรมการตามคำสั่งนี้ สามารถยุบเลิก หรือปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจ หน้าที่ได้ตามความเหมาะสม เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 74/2557

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในการแก้ปัญหาแรงงาน ต่างด้าวทั้งระบบ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเอกภาพ และเกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงให้ยกเลิกคำสั่งรักษา ความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 และแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงาน ต่างด้าวและการค้ามนุษย์ (อกนร.) เพื่อช่วยปฏิบัติงานของคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหา แรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ (กนร.) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 เสนาธิการทหาร

ประธานอนุกรรมการ

1.2	อธิบดีกรมการจัดหางาน	รองประธานอนุกรรมการ
1.3	อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	รองประธานอนุกรรมการ
1.4	เสนาธิการทหารบก	อนุกรรมการ
1.5	เสนาธิการทหารเรือ	อนุกรรมการ
1.6	เสนาธิการทหารอากาศ	อนุกรรมการ
1.7	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม	อนุกรรมการ
1.8	รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
1.9	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 2 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
1.10	อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
1.11	อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	อนุกรรมการ
1.12	อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	อนุกรรมการ
1.13	อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	อนุกรรมการ
1.14	อธิบดีกรมประมง	อนุกรรมการ
1.15	อธิบดีกรมเจ้าท่า	อนุกรรมการ
1.16	อธิบดีกรมควบคุมโรค	อนุกรรมการ
1.17	อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก	อนุกรรมการ
1.18	อธิบดีกรมอาเซียน	อนุกรรมการ
1.19	อธิบดีกรมอนามัย	อนุกรรมการ
1.20	ปลัดกรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
1.21	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ พิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ	อนุกรรมการ
1.22	ผู้บัญชาการสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ	อนุกรรมการ
1.23	ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	อนุกรรมการ
1.24	เจ้ากรมยุทธการทหาร	อนุกรรมการและเลขานุการ
1.25	ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
1.26	ผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้แรงงานเด็ก ต่อคณะกรรมการ

2.2 ประสานงาน ติดตามการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการ การจัดทำรายงาน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.3 พิจารณากลับกรองแผนงาน โครงการ และมาตรการที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอคณะกรรมการ

2.4 พิจารณาทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการและแก้ไข ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ก่อนเสนอคณะกรรมการพิจารณา

2.5 กำกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศ

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. คณะอนุกรรมการตามคำสั่งนี้ สามารถยุบเลิก หรือปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติ
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 100/2557

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
กรุงเทพมหานคร

ตามที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 แล้วนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพผลสูงสุด คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงแรงงาน	ประธานคณะกรรมการ
(2) รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มอบหมาย	รองประธานคณะกรรมการ
(3) รองปลัดกรุงเทพมหานคร ตามที่ปลัดกรุงเทพมหานคร มอบหมาย	รองประธานคณะกรรมการ
(4) อธิบดีกรมการจัดหางาน	คณะกรรมการ
(5) อธิบดีกรมการปกครอง	คณะกรรมการ
(6) อธิบดีกรมการแพทย์	คณะกรรมการ
(7) ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง	คณะกรรมการ
(8) ผู้บัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง	คณะกรรมการ
(9) ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล	คณะกรรมการ
(10) รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กรุงเทพมหานคร (ฝ่ายทหาร)	คณะกรรมการ
(11) ผู้อำนวยการสำนักงานปกครองและทะเบียน	คณะกรรมการ

กรุงเทพมหานคร

(12) ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว คณะทำงานและเลขานุการ
กรมการจัดหางาน

ข้อ 2 ให้คณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการ
ค้ามนุษย์กรุงเทพมหานครตามข้อ 1 มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายที่
เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้
แรงงาน และการใช้แรงงานเด็กภายในเขตกรุงเทพมหานครเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ
และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

(2) ประสานงานและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ
ภาคเอกชนภายในเขตกรุงเทพมหานคร

(3) รายงานผลการดำเนินงาน พร้อมความเห็น และ ข้อเสนอแนะ ต่อ
คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

(4) แต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
กรุงเทพมหานครเพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและ
การค้ามนุษย์มอบหมาย

ข้อ 3 ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐภายในเขตกรุงเทพมหานคร สนับสนุนการ
ดำเนินงานของคณะทำงานติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
กรุงเทพมหานคร และชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
กรุงเทพมหานคร ตามที่ได้รับการร้องขอ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 101/2557

เรื่อง การแต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด

ตามที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 แล้วนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่ต่างๆ ที่ราชอาณาจักรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพผลสูงสุด คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้แต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด ประกอบด้วย

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด	หัวหน้าชุดตรวจ
(2) รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร)	รองหัวหน้าชุดตรวจ
(3) ปลัดจังหวัด	รองหัวหน้าชุดตรวจ
(4) ผู้บังคับการตำรวจน้ำ	ชุดตรวจ
(5) ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค	ชุดตรวจ
(6) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	ชุดตรวจ
(7) ประชาสัมพันธ์จังหวัด	ชุดตรวจ
(8) ประมงจังหวัด	ชุดตรวจ
(9) ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัด	ชุดตรวจ
(10) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	ชุดตรวจ
(11) พาณิชย์จังหวัด	ชุดตรวจ
(12) สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด	ชุดตรวจ
(13) อุตสาหกรรมจังหวัด	ชุดตรวจ
(14) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	ชุดตรวจ
(15) จัดหางานจังหวัด	ชุดตรวจและเลขานุการ
(16) แรงงานจังหวัด	ชุดตรวจและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 2 ให้ชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัดตามข้อ 1 มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ติดตาม ตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และการใช้แรงงานเด็กภายในเขตจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

(2) ประสานงานและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในเขตจังหวัด

(3) รายงานผลการดำเนินงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

(4) แต่งตั้งชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ กรุงเทพมหานครเพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์มอบหมาย

ข้อ 3 ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐภายในเขตจังหวัด สนับสนุนการดำเนินงานของชุดติดตามและตรวจสอบการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จังหวัด ตามที่ได้รับ การร้องขอ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ 109/2557

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) นั้น

เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ จึงแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังต่อไปนี้

1. รองหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ กรรมการ
และหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
(พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง)
2. รองหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรรมการ
(พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลป์ยะ)

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ผนวก ข

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

นอกจากคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว ในการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยยังได้นำประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา วิเคราะห์ และนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- อนุผนวก 1 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 67/2557 ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าว
- อนุผนวก 2 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 68/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ระยะที่ 1 เป็นการชั่วคราว
- อนุผนวก 3 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์
- อนุผนวก 4 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 77/2557 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม และมาตรการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ทำงานเรือประมงในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล
- อนุผนวก 5 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 90/2557 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม
- อนุผนวก 6 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 94/2557 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม
- อนุผนวก 7 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 117/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม

อนุผนวก 8 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 118/2557 ลงวันที่ 21
กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เรื่อง การกำหนดมาตรการชั่วคราวเพิ่มเติมในการ
แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 67/2557

เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าว

ตามที่ปรากฏข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย จนเป็น
ผลให้แรงงานต่างด้าวอพยพ และละทิ้งงานกลับไปภูมิลำเนาของตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
ประกอบกิจการ ตลอดจนระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีความ
กังวลต่อผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว ดังนั้นจึงขอแจ้งมาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อ
แรงงานต่างด้าวให้ทราบ ดังต่อไปนี้

1. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยังไม่มีนโยบายที่จะเร่งรัดจับกุมกวาดล้างแรงงาน
ต่างด้าวตามที่ปรากฏเป็นข่าว
2. การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ในขณะนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ กำหนดให้มี
มาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าว โดยให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง ที่ประกอบกิจการบนบก และทางทะเล
จัดเตรียมรายชื่อลูกจ้างในสังกัดให้ครบถ้วน เพื่อให้พร้อมรับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
และการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในห้วงต่อไปนี้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย
ปัญหาอาชญากรรม การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม การประทุษร้าย รวมทั้งเพื่อให้
แรงงานได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม ตามหลักสิทธิมนุษยชน และหลักมนุษยธรรม ตลอดจนสามารถ
ชี้แจงต่างประเทศได้ โดยไม่ถูกลดระดับความน่าเชื่อถือ
3. สำหรับมาตรการ/กระบวนการ และการปรับปรุงกฎหมาย ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ
เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวนั้น ยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ มีความยั่งยืน และไม่ให้เกิดผลกระทบดังเช่นที่เคยเกิดขึ้น
ในอดีต ทั้งนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มุ่งหวังที่จะได้ดูแลแรงงานของทุกชาติที่อยู่ในประเทศไทย
อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ให้สมกับที่ประเทศต้นทางของแรงงานเหล่านั้นให้ความเป็นห่วง

4. ให้ระมัดระวัง กรณีที่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แอบอ้างตัวเป็นเจ้าของหน้าที่ มาปล่อยข่าวให้แรงงานเกิดความหวาดกลัว ซึ่งกลุ่มที่กระทำการดังกล่าว อาจเป็นกลุ่มที่มุ่งหวังผลประโยชน์ในการจัดระเบียบแรงงานผิดกฎหมายกลุ่มใหม่ หรือ ไม่ต้องการจ่ายค่าจ้างให้ครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ทั้งนี้ หากตรวจพบการกระทำดังกล่าว ให้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ และลงโทษตามกฎหมายต่อไป

5. ให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง ฯลฯ ที่มีลูกจ้างเป็นแรงงานต่างด้าว ทำความเข้าใจกับลูกจ้าง และให้ความร่วมมือกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบ โดยในระยะนี้ ให้ถือว่าเป็นมาตรการชั่วคราวในการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าว

6. หากผู้ประกอบการ นายจ้าง แรงงานต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีข้อสงสัยในการดำเนินการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ขอให้แจ้งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และคณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบ ตลอดจนสอบถามข้อสงสัยดังกล่าวโดยทันที ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อไป

7. ประเทศไทยถูกกดดันจากองค์กรสิทธิมนุษยชน และสังคมโลก ในประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเถื่อน แรงงานทาส การใช้กำลังประทุษร้ายต่อแรงงาน ฯลฯ ซึ่งไม่เป็นความจริงแต่ประการใด ดังนั้น การเผยแพร่ประเด็นดังกล่าวจึงทำให้ประเทศไทยขาดความน่าเชื่อถือและส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติภารกิจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

8. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ขอประชาสัมพันธ์ให้สื่อต่างประเทศ/องค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เข้าใจโดยทั่วกัน เพื่อไม่ให้เกิดความตื่นตระหนก เสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ตลอดจนการก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกับประเทศต้นทาง โดยเฉพาะกรณีที่มีการปล่อยข่าวว่าเจ้าหน้าที่ใช้อาวุธต่อแรงงานจนเสียชีวิต หรือ มีการจับกุมกวาดล้าง ฯลฯ ซึ่งไม่เป็นความจริง ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

9. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบกและกองทัพเรือ กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยึดถือดำเนินการตามข้อ 1 – 8 เป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยทั่วกัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป จนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลง

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 68/2557

เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
และการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ระยะที่ 1 เป็นการชั่วคราว

ตามปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายได้ทวีความรุนแรงและยืดเยื้อมาเป็นเวลานานเพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและมีการบูรณาการเคารพต่อหลักการด้านสิทธิมนุษยชน คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีประกาศดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง ที่ใช้แรงงานต่างด้าว ดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายเพื่อให้แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองในการทำงานและไม่ถูกบังคับใช้แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการ นายจ้าง ในอุตสาหกรรมประมงและกิจการต่อเนื่อง โดยในช่วงนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีมาตรการผ่อนผันให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง จัดทำบัญชีแรงงานต่างด้าว ที่อยู่ในความดูแลให้ครบถ้วนเพื่อให้ง่ายต่อการจัดระเบียบในห้วงต่อไป

ข้อ 2 ให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง และแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ เพื่อทางราชการสามารถให้การคุ้มครองดูแลตามหลักสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรม ตามมาตรการระยะที่ 1 ที่ยังมีการผ่อนผันอยู่ในปัจจุบันแต่ต้องมีการควบคุม

ข้อ 3 ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านการค้ามนุษย์และขบวนการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ข้อ 4 เจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดปล่อยปละละเลย หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้ามนุษย์ กลุ่มแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย แรงงานเด็ก สตรี และการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย จะต้องถูกดำเนินการทางวินัยและทางอาญาทันที

ข้อ 5 ให้การดำเนินการข้างต้นสอดคล้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และประชาคมโลก ตลอดจนมาตรฐานสากลด้านสิทธิแรงงานและหลักการมนุษยธรรม เพื่อความเป็นธรรมเสมอภาค และมีมนุษยธรรม

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5 และให้รายงานผลให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทราบอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 70/2557

เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดมาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ขึ้น เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในประเทศ และการสร้างมาตรฐานในการทำงานของแรงงานต่างด้าวที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการและนายจ้างซึ่งประกอบกิจการบางประเภทที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเป็นอย่างมาก และเพื่อขจัดการบังคับใช้แรงงานหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากแรงงานต่างด้าวคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้จัดตั้งศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงาน ในจังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดสุรินทร์ เพื่อดำเนินการพิจารณาออกใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่ประสงค์จะกลับเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลัก และปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้ศูนย์ดังกล่าวเริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2557

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงาน มีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนประวัติและออกบัตรประจำตัวให้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 2 คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย ไม่ว่าจะได้เคยทำงานในประเทศไทยมาก่อนหรือไม่ก็ตาม ให้แจ้งความประสงค์ต่อศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว การเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาให้เป็นไปตามกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ

ในกรณีที่มิใช่นายจ้างยื่นแบบแจ้งความต้องการแรงงานต่างด้าว หรือบัญชีรายชื่อแรงงานต่างด้าวที่เคยทำงานในกิจการของตนเองไว้กับศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงาน หากศูนย์ดังกล่าวตรวจสอบแล้วพบว่าคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่แจ้งความประสงค์ไว้เป็นผู้ที่มีลักษณะตรงตามความต้องการของนายจ้างหรือเมื่อมีการตรวจสอบบัญชีรายชื่อของนายจ้างแล้วตรงกับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่แจ้งความประสงค์ไว้ ให้แจ้งนายจ้างมารับตัวบุคคลนั้น เพื่อดำเนินการขอใบอนุญาตทำงานชั่วคราวต่อไป

ให้ศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานพิจารณาออกใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวแก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่นายจ้างมารับตัวตามวรรคสอง โดยให้ใบอนุญาตมีอายุหกสิบวัน

นับตั้งแต่วันที่ออก และให้คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่ได้รับใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวสามารถทำงานกับนายจ้างได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต

ข้อ 3 เมื่อนายจ้างรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาตามข้อ 2 มาแล้ว ให้นำบุคคลดังกล่าวไปขอรับใบอนุญาตทำงานชั่วคราว ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จตามข้อ 4 ในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการของนายจ้าง

ใบอนุญาตทำงานชั่วคราวที่ออกตามวรรคหนึ่ง ให้มีอายุเท่าจำนวนวันที่เหลืออยู่ของใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราว

ข้อ 4 ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าวและจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลัก และปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้จัดตั้งศูนย์ดังกล่าวในจังหวัดสมุทรสาครเป็นแห่งแรกและเริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2557 ส่วนการจัดตั้งในจังหวัดอื่นใดและเริ่มทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จมีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนประวัติ ออกบัตรประจำตัว และตรวจสุขภาพคนต่างด้าว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 5 ให้คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาหรืออยู่ในประเทศไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดแล้ว หรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ไปรายงานตัว ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ

ในกรณีที่คนต่างด้าวตามวรรคหนึ่งไปรายงานตัวพร้อมนายจ้างและแจ้งความประสงค์จะทำงานเป็นกรรมกร หรือรับจ้างทำงานด้วยกำลังกาย โดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือทำงานอื่นอันมิได้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ให้ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวแก่คนต่างด้าวนั้น โดยให้ใบอนุญาตมีอายุหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ออก และให้คนต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวสามารถทำงานกับนายจ้างได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต

ข้อ 6 คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้แล้ว จะต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสุขภาพเพื่อการออกใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายกำหนดต่อไป

ข้อ 7 ใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้สิ้นสุดลงเมื่อคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวหรือใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้มีกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) วิกจริตหรือเป็นโรคที่ต้องห้ามตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด หรือเป็นผู้ที่สุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานโดยดุลยพินิจของแพทย์

(2) ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) มีพฤติการณ์ที่เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือเป็นบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

(4) มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ 8 มิให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 12 (3) มาตรา 54 และมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับแก่คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาที่ได้รับใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวหรือใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้ ในระหว่างที่อายุของใบอนุญาตยังคงอยู่

ข้อ 9 ให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง และแรงงานต่างด้าว ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

ข้อ 10 ให้กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบกและกองทัพเรือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการผ่านเข้าออกประเทศตามแนวชายแดนอย่างเข้มงวดและให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนด และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับขบวนการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าว และการค้ามนุษย์ ตลอดจนดำเนินการทางวินัยและอาญาแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่ซึ่งละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ 11 ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบกและกองทัพเรือ กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องยึดถือข้อกำหนดในประกาศนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานโดยทั่วกัน และให้

พิจารณากำหนดมาตรการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ประกอบการและนายจ้างหรือมาตรการอื่นใดอันจะเป็นการส่งเสริมการดำเนินการตามประกาศนี้

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงาน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อทราบอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 77/2557

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม
และมาตรการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ทำงานเรือประมงในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล

โดยข้อที่ 4 ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในทุกจังหวัด โดยการจัดตั้งในจังหวัดอื่นใดและเริ่มทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติประกาศกำหนดประกอบกับเพื่อให้การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ทำงานเรือประมงในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังนี้

ข้อ 1 ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ตามข้อ 4 ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เพิ่มเติมใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา ระยอง สงขลา สมุทรปราการ และสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ ให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2557

ข้อ 2 ให้นายจ้างของคนต่างด้าวที่ทำงานในเรือประมงเพื่อจับสัตว์น้ำทางทะเล จัดทำบัญชีรายชื่อสัญชาติ และจำนวนของคนต่างด้าวดังกล่าว และแจ้งต่อสำนักงานจัดหางานจังหวัด ตามภูมิลำเนาที่จดทะเบียนเรือใน 22 จังหวัด ที่มีพื้นที่ติดทะเล ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชุมพร ตราด ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พังงา เพชรบุรี ภูเก็ต ระนอง ระยอง สงขลา สตูล สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุราษฎร์ธานี ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 21 กรกฎาคม 2557

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงแรงงาน ประกาศกำหนด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 90/2557

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม

โดยข้อที่ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในทุกจังหวัด โดยการจัดตั้งในจังหวัดอื่นใดและเริ่มทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติประกาศ กำหนด คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ตามข้อ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เพิ่มเติมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง ณ สถานที่ดังต่อไปนี้

- (1) ศูนย์กีฬาอารามอินทรา เขตบางเขน
- (2) ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย – ญี่ปุ่น) เขตดินแดง
- (3) ศาลาประชาคมเมืองมีนถิ่นทอง เขตมีนบุรี
- (4) ศูนย์เยาวชนลุมพินี เขตปทุมวัน
- (5) ศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา
- (6) ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา (บางบอน) เขตบางบอน

ทั้งนี้ให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 14 สิงหาคม 2557

ข้อ 2 ให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครมีหน้าที่รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการของศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จที่จัดตั้งตามข้อ 1 โดยปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 11 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 94/2557

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม

โดยข้อที่ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในทุกจังหวัด โดยการจัดตั้งในจังหวัดอื่นใดและเริ่มทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติประกาศ กำหนด คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ตามข้อ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เพิ่มเติมใน 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จันทบุรี ชุมพร ตรัง ตราด นครศรีธรรมราช นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พังงา เพชรบุรี ภูเก็ต ระนอง สตูล และสมุทรสงคราม ทั้งนี้ ให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 21 สิงหาคม 2557

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 17 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 117/2557

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม

โดยข้อที่ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในทุกจังหวัด โดยการจัดตั้งในจังหวัดอื่นใดและเริ่มทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติประกาศกำหนด คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ตามข้อ 4 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เพิ่มเติมใน 53 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น ชัยนาท ชัยภูมิ เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครนายก นครปฐม นครพนม นครราชสีมา นครสวรรค์ นนทบุรี น่าน บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปทุมธานี ปราจีนบุรี พะเยา พัทลุง พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ มหาสารคาม มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ราชบุรี ลพบุรี ลำปาง ลำพูน เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย สุพรรณบุรี สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างทอง อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ อุทัยธานี อุตรดิตถ์ และอุบลราชธานี ทั้งนี้ ให้เริ่มทำการตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

ข้อ 2 ให้ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ดังต่อไปนี้ เปิดดำเนินการถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558 เว้นแต่คณะกรรมการนโยบายจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(1) ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557

(2) ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 77/2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม และมาตรการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ทำงานเรือประมงในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

(3) ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 90/2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการ
จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พุทธศักราช
2557 และ

(4) ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 94/2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์บริการ
จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพิ่มเติม ลงวันที่ 17 กรกฎาคม
พุทธศักราช 2557

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 118/2557

เรื่อง การกำหนดมาตรการชั่วคราวเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์

ตามที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เพื่อกำหนดมาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในประเทศต่อไปนั้น เนื่องจากยังมีแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาจำนวนมากต้องการแจ้งความประสงค์ที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย ประกอบกับยังมีนายจ้างและแรงงานต่างด้าวจำนวนมากไม่สามารถจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและทำการตรวจสุขภาพได้ตามขั้นตอนเวลาที่กำหนด จึงจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการดำเนินการของศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานและขยายระยะเวลาใบอนุญาตทำงานชั่วคราวที่ออกโดยศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงานซึ่งจัดตั้งขึ้นตามข้อ 1 ของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เฉพาะในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสระแก้ว ขยายระยะเวลาเปิดดำเนินการถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2557

ข้อ 2 ให้ขยายระยะเวลาในการแจ้งความประสงค์ที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยสำหรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ตามข้อ 2 ของประกาศรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70/2557 เรื่อง มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2557

ข้อ 3 ให้ใบอนุญาตทำงานชั่วคราวที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ออกให้แก่แรงงานต่างด้าวใช้ได้จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558 ทั้งนี้ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตรวจสุขภาพเพื่อการออกใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

การดำเนินการตรวจสุขภาพตามวรรคหนึ่ง ให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา สามารถใช้บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย สำหรับผ่านเข้าออกตามด่านถาวรบริเวณชายแดนเพื่อไปตรวจสุขภาพได้

ข้อ 4 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในแต่ละเขตจังหวัด และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบสถานประกอบการและนายจ้างที่ลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าว

ผิดกฎหมาย รวมถึงคนต่างด้าวที่เข้ามาหรืออยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต และบังคับใช้
กฎหมายกับแรงงานต่างด้าวและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสุชาติ พรชัยวิเศษกุล

วัน เดือน ปี เกิด 3 กรกฎาคม 2504

การศึกษา

- มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสุทธิวราราม
- มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสุทธิวราราม
- ปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิต (การคลัง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโท พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (ทางรัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง กรมการจัดหางาน ปี 2548
- หลักสูตรผู้นำการเมืองยุคใหม่ รุ่นที่ 3 สถาบันพระปกเกล้า ปี 2549
- หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 6
- วิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 43

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
- ผู้อำนวยการสำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 7
- ผู้อำนวยการสำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ 3
- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการมีงานทำ
- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการมีงานทำ รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองส่งเสริมการมีงานทำ

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ผู้วิจัย นายสุชาติ พรชัยวิเศษกุล ..... หลักสูตร วปอ. .... วันที่ 57

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ กระตุ้นเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และช่วยรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งยังมุ่งหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการสนับสนุนการนำประเทศเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ให้มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการ และแผนปฏิบัติการต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนให้คำแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ที่ประชุมเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร สงขลา และตราด และต่อมาได้เพิ่มเติมอีก 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย รวมจังหวัดที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 6 จังหวัด

การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชื่อว่าจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ โดยที่การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษถือเป็นเรื่องใหม่และน่าสนใจศึกษาดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะทำการวิจัยในประเด็นเรื่องแรงงานต่างด้าว เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นแล้ว จะทำให้เกิดการจ้างแรงงานเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านต่าง ๆ จึงอาจทำให้แรงงานในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน จึงจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่ โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศที่มีชายแดนติดกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำผลงานวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น โดยทำการศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาและกำหนดขอบเขตความเหมาะสม

ในการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานได้ตามนโยบายของรัฐบาล และตามที่กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่จะใช้กับแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย กรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายและยุทธศาสตร์ การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวกับนโยบายด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะมีการประกาศเพิ่มเติมในระยะกลางและระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ข้อมูลเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมี ส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยตรง และข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจน เอกสารวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยจะทำการวิจัยเฉพาะรูปแบบและลักษณะของยุทธศาสตร์การบริหารแรงงาน ต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และในส่วนของ การปรับปรุงกฎหมายและบทบาทของ หน่วยงานที่รับผิดชอบและเสนอเป็นแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวที่เชื่อมโยงการเคลื่อนย้าย แรงงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศทุกขั้นตอน
2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ของไทยและของประเทศอื่น ๆ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนว่าคืออะไร สำคัญอย่างไร เมื่อจัดตั้งแล้ว จะเกิดผลดีหรือมีผลกระทบอย่างไร การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการจ้างงานและการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ ทั้งในส่วนของนายจ้าง ประชาชนทั่วไป แรงงานต่างด้าวที่ประสงค์จะเข้ามาทำงานในพื้นที่ ทั้งนี้ เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประชาสัมพันธ์เรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องการประชาสัมพันธ์เรื่องการจ้างงานและจัดระบบแรงงานต่างด้าว

2. ยุทธศาสตร์การกำหนดกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ มาตรการระยะสั้นจะปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง มาตรา 12 (3) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว มาตรา 14 เปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานได้อย่างเสรีทุกสาขาอาชีพและอย่างต่อเนื่อง มาตรการระยะกลาง จะจัดทำพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และมาตรการระยะยาว จะทบทวนการดำเนินการในมาตรการระยะสั้นและมาตรการระยะกลาง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้ เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รับผิดชอบหลักในเรื่องของการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบหลักในเรื่องการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับผิดชอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

3. ยุทธศาสตร์การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการอนุญาตให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ ได้ในทุกสาขาอาชีพ ยกเลิกการจำกัดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงาน ให้มีการจัดพื้นที่รับสมัครงานเป็นการเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้นายจ้างและลูกจ้าง (แรงงานต่างด้าว) ได้มาพบปะกัน ลดขั้นตอนในการตรวจลงตราและการอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ติดกับพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ด้วยการจัดทำใบอนุญาตทำงานผ่านแดน (Work Pass Visa) ตลอดจนการนำเข้าแรงงานต่างด้าว โดยถูกต้องตามกฎหมายตามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อให้มีปริมาณแรงงานเพียงพอต่อความต้องการของนายจ้าง นำเสนอแนวทางการป้องกันการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย ด้วยการตั้งจุดตรวจสกัดกั้นตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดน เพิ่มความถี่และความเข้มข้นในการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีและผลักดันส่งกลับ ได้เสนอให้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด... ขึ้น ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการบริหารแรงงาน

ต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในเขตพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ แบบเปิดและการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานตามบันทึกข้อตกลง (MOU) โดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ส่วนการป้องกันปราบปรามการลักลอบข้ามแดนเห็นควรให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นผู้รับผิดชอบ

4. ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม แบ่งเป็นมาตรการเร่งด่วน คือ การพัฒนาฝีมือแรงงานและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน ซึ่งเห็นควรมอบหมายให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และมาตรการระยะถัดไป คือ การส่งเสริมและขยายโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งเห็นควรมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลัก นอกจากนี้ จะต้องมีกรรคุมครองและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่แรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในเรื่องการบังคับใช้กองทุนเงินทดแทนสำหรับแรงงานต่างด้าว การดูแลในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ ให้เป็นธรรม เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิให้ครอบคลุม และรับผิดชอบในเรื่องของการบริการทางการแพทย์โดยกำหนดให้แรงงานต่างด้าวจัดทำประกันภัยจากบริษัทประกันภัยตามลำดับ

5. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างระบบราชการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการลดขั้นตอนการให้บริการด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) และมีการนำระบบ e-Service เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วต่อผู้มารับบริการ กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐให้มีความเหมาะสมทั้งในด้านของจำนวนและสายการบังคับบัญชา ตลอดจนการพัฒนาภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากรภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ในส่วนของการลดขั้นตอนการให้บริการด้วย e-Service เห็นควรมอบหมายให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำหรับการปรับโครงสร้างบุคลากรภาครัฐมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และด้านการพัฒนาภาษาต่างประเทศให้บุคลากรภาครัฐรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

6. ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล โดยให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับนโยบาย

1.1 ประเทศไทยควรมีการปฏิรูปนโยบายด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวด้วยการกำหนดนโยบายเร่งด่วนและมาตรการระยะยาวในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้ชัดเจน โดยจัดให้มีการระดมความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย

1.2 รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่จะสามารถเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย

1.3 รัฐบาลจะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. ระดับปฏิบัติ

2.1 รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.2 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ อีกทั้ง จะต้องมีการประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของงบประมาณ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการ

2.3 จะต้องมีการศึกษาความต้องการจ้างแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวของนายจ้าง เพื่อให้ทราบจำนวนความต้องการที่แท้จริง

2.4 จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย แนวปฏิบัติต่าง ๆ ด้านแรงงานให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน